UNIVERSALIS

ROBERTO ARLT
Crescãtorul de gorile

ADENIUM

Roberto Arlt

Crescătorul de gorile

Traducere și note de
Angelica Lambru

ADENIUM
2017

UNIVERSALIS

© 2017 by Editura ADENIUM

Editura Adenium
Strada Petru Rareș nr. 2, 700126, Iași,
tel. 0232 277 998, fax 0232 277 988,
e-mail office@adenium.ro
www.adenium.ro

Redactor: Vasilica Turculeț
Corector: Adina Scutelnicu
Copertă: Stanislav Fratea
Tehnoredactor: Cornelia Păduraru
Foto copertă: L.Kramer/Shutterstock.com

ISBN ePUB: 978-606-742-238-2
ISBN PDF: 978-606-742-239-9
ISBN Print: 978-606-742-176-7

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright și este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informației, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsește penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată de elefant.ro

Roberto Arlt (1900-1942), prozator, dramaturg, jurnalist și inventator, este considerat precursorul romanului modern argentinian, al teatrului social și al existențialismului. A fost obligat de vicisitudinile familiale să-și părăsească studiile și să se întrețină singur, lucrând ca ucenic de tinichigiu, docher, vânzător ambulant, ajutor de bibliotecar, mecanic. Își găsește meseria potrivită, aceea de jurnalist, la începutul anilor ’20; publică întâi în revista scriitorului Ricardo Güiraldes, *Proa* (integrându-se în Grupul Florida din polemica „Boedo-Florida“ care a dominat peisajul literar argentinian al acelei epoci), apoi în cotidienele *Crítica* și *El Mundo*, pentru acesta din urmă realizând faimoasele sale articole din rubricile *Aguafuertes porteñas* (reunite și publicate în volum în 1933) și *Aguafuertes españolas* (1936). Multe dintre operele sale (*Los siete locos*, *Los lanzallamas*, *Noche terrible*, *El jorobadito*, *Saverio el cruel*, *Trescientos millones*, *El amor brujo*) au fost adaptate cinematografic. Printre cele mai importante opere publicate se numără romanele *El juguete rabioso* (1926), *Los siete locos* (1929), *Los lanzallamas* (1931), *El amor brujo* (1932), volumele de povestiri *El jorobadito* (1933), *Viaje terrible* (1941), *El criador de gorilas* (1951), *Regreso* (1972), piesele de teatru *El humillado* (1930; un capitol din *Cei șapte nebuni*), *Trescientos Millones* (1932), *Saverio el cruel* (1936), *El fabricante de fantasmas* (1936), *África* (1938), *La isla desierta* (1938), *La fiesta de hierro* (1940), *El desierto entra en la ciudad* (1952).

Povestiri publicate în perioada 1936-1937,
în revistele El Mundo *și* El Hogar *din Argentina.*
Apărute pentru prima oară în volum la
Editorial Zig-Zag, Santiago de Chile, în 1941.

Afacerea lui Farjalla Bill Alí

Cei care mă cunoșteau, aflând că urma să muncesc la crescătoria de gorile a lui Farjalla Bill Alí, au ridicat din umeri compătimitor.

Nu mai aveam ce să aleg. Fusesem dat afară de la cele mai importante firme din Stanley. În unele locuri mă acuzau de borfaș, în altele de bețivan. Dând nas în nas cu mine la intrarea în piață, ultimul meu patron mi-a zis, comentându-mi ironic decizia:

— N-ai să îndrepți coada unui ogar nici dacă i-o ții douăzeci de ani băgată în țeava unui tun.

Am dat din umeri în fața pesimismului desprins din proverbul arab. Ce puteam să fac? În Africa, poți muri de foame nu numai în deșert, ci și în cea mai deasă și gălăgioasă junglă. Acolo unde se coace fructul de mango sau râde cimpanzeul, mai mereu te pândește o săgeată veninoasă.

Urma să fiu contabil pentru negoțul lui Farjalla Bill Alí. Canalia de Farjalla nu exploata doar o prosperă crescătorie de gorile, ci și o școală de elefanți tineri. Erau învățați acolo să muncească. Negustorul vindea cu un profit excelent elefanți domesticiți și gorile. Avea la dispoziție mai multe leghe de junglă și numeroase familii de sclavi. Fiindcă erau prea neîndemânatici ca să fie folosiți la educarea elefanților, erau puși la treburile cele mai grele. Negresele, în general, erau dădace pentru puii orfani de gorile, căci maimuțele adulte mureau de tristețe când ajungeau în lanțuri. Gorilele nou-

născute și orfanii aveau nevoie de măsuri extraordinare pentru a fi hrăniți, căci mirosul lor fin detecta diferența dintre mamele lor și negrese. În plus, micile bestii erau foarte geloase și nu suportau ca sclava să-și alăpteze copilul în prezența lor. Cum Farjalla Bill Alí nu se dovedea prea grijuliu în privința asta, o negresă pe nume Tula, care-și adusese copilul la crescătorie, a asistat neputincioasă la strangularea bebelușului de către gorila pe care o îngrijea.

A fost începutul unei drame. Tatăl copilului, un negru care muncea la debarcader, când a aflat că i-a pierit copilul în ghearele unei gorile, s-a dus la crescătorie, a apucat bestia de un picior și i-a tăiat capul. Bucuros de isprava lui, s-a afișat în port cu capul gorilei.

Farjalla Bill Alí a fost înștiințat imediat de pierderea suferită. S-a dus la debarcader. De departe se vedea capul maimuței, pus ca un trofeu, peste niște legături de bumbac. Farjalla s-a înfățișat precum „mânia profetului“, după spusele unui martor. Fără să zică niciun cuvânt, și-a scos pistolul cel gros și a descărcat în capul bărbatului Tulei toate gloanțele de pe țeavă. Eram șeful unei echipe care căra marfă pentru alt negustor și am fost martor la crimă. Practic, negrul rămăsese fără cap. La proces, Farjalla a ieșit nevinovat. Martorii au depus mărturie falsă precum că arabul fusese nevoit să se apere de atacul negrului. Printre martorii incluși mă număram și eu. Patronul meu, care era interesat pe atunci de afacerea cu colți de elefanți, investise o parte din capital în firma lui Farjalla și m-a obligat să declar că negrul încercase să-l atace pe arab cu un cuțit cât un iatagan. La proces, capul gorilei a apărut ca o bună dovadă în favoarea arabului.

Nu mai trebuie să spun că, pe toată durata procesului, Farjalla nu a fost nicio singură zi deținut. A venit așadar vremea să-l prezint pe personajul nostru principal.

Farjalla Bill Alí era o canalie înnăscută, cu antecedente familiale imposibil de tăgăduit. Bunicul mamei sale fusese spânzurat de catargul unei fregate pentru că făcea negoț cu sclavi. Tatăl lui murise de mâna unui negustor înșelat. Mama lui s-a ocupat mult timp cu traficul de „abanos viu“. Într-o bună zi, pe când își făcea siesta, un elefant înfuriat a omorât-o cu colții. Farjalla ducea mai departe negoțul.

Era un congolez de rit musulman, înalt, slab și cu nasul încârligat. Își împodobea capul cu un turban de muselină galbenă și nimeni nu l-a văzut niciodată fără biciul lui cel gros. Îi biciuia în egală măsură și pe albi, și pe negri. Adevărul e că atunci când un alb ajungea să muncească pentru Farjalla, însemna că atinsese degradarea completă. După crescătorie îi mai rămânea pușcăria.

Îmi cunoștea isprăvile. Când m-am prezentat la el să-i cer de lucru, a poruncit să mi se dea o sticlă de whisky și și-a luat rămas-bun ordonându-mi:

— Du-te și te îmbată. Vorbim după aceea.

Am stat trei zile beat. Într-a patra, m-a trezit o ploaie de lovituri de picior în coaste. Lângă mine era negustorul, țeapăn și aspru. Încercând să mă dezmeticesc, l-am auzit spunându-mi:

— Ai de gând să dormi până la Judecata de Apoi? Du-te la magazie. A venit vremea să-ți câștigi pâinea.

Așa am debutat în firma lui.

Însă relațiile noastre nu puteau merge bine. Într-o zi, am plecat pe râu aproape de „vârtejurile“ din Stanley să încărcăm fildeș; după ce luasem marfa și „vânătorii“ *wauas*, în pirogile lor, se învârteau în jurul nostru simulând un fel de dans nautic, Farjalla a vrut să pună mâna cu forța pe o sclavă pe care o obținusem în schimbul unui pistol automat. Susținea că nu puteam să dețin niciun fel de marfă atâta timp cât munceam pentru el și că vânătorii îmi vânduseră sclava datorită

prestigiului său. Era clar că arabul avea intenții dușmănoase. Eu eram un alb și nu-mi putea fi negată cumpărarea negresei. Atunci, enervat, Farjalla a spus că niciodată nu va îngădui negresei să locuiască la crescătorie. I-am răspuns că nici nu aveam de gând să-mi duc sclava în cuibul lui de hoți. S-a înfuriat atât de tare încât, până să-mi dau seama, m-a scuipat în față. Dumnezeule! Gata să-i rup oasele, m-am aruncat asupra lui, dar mi-a tras un asemenea șut în plex, încât am căzut leșinat pe fundul bărcii.

Când m-am trezit din lovitură, din rachiul de banane și din oboseală, sclava mea dispăruse. Eram concediat și umilit în chip mârșav.

Negrii mă priveau ironic. Am înțeles că eram pierdut dacă nu mă împăcam cu Farjalla Bill Alí.

Înghițindu-mi ura, cu zâmbetul pe buze și cu trădarea în suflet, m-am îndreptat spre crescătorie. Arabul dondănea printre hamalii săi. Abia dacă a catadicsit să-mi răspundă la salut. Am intrat în biroul magaziei de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat.

De atunci, ne aveam ca șoarecele cu pisica. El mă considera un sclav demn de dispreț, iar eu îl vedeam ca pe unul ce avea să-mi simtă din plin răzbunarea.

Stă scris că drumurile celui viclean nu duc departe.

La puțin timp după întâmplarea povestită, a murit un mascul pe care trebuia să-l trimitem unei grădini zoologice din Melbourne. Farjalla, care amânase neglijent treaba, se dădea de ceasul morții; într-un sfârșit, s-a hotărât să trimită, în locul gorilei, un cimpanzeu aflat în grija Tulei, nevasta negrului împușcat. Femeia îl iubea tare mult pe micul cimpanzeu, iar acesta se ținea după ea cum se ține un băiețel strengar de mama sa. Când a aflat văduva că maimuța va fi trimisă printre fiare, a început să plângă amarnic. Era de necrezut cum lua

cimpanzeul în brațe, îi netezea părul și-l strângea la piept plângând, iar maimuțica, cu chipul trist, se uita în jur, mângâind cu degetele ei lungi, rozii și păroase, obrajii umezi ai mamei adoptive.

Farjalla era un bărbat pe care nu l-ar fi îmblânzit nici lacrimile unui milion de negrese. Urma să plecăm a doua zi spre Stanley. În același camion, luam cu noi gorila moartă, cimpanzeul viu și negresa. Pe cimpanzeu aveam să-l trimitem la Melbourne, iar negresa trebuia să rămână cu gorila moartă lângă un mușuroi de termite.

În drum spre Stanley, la mai puțin de două leghe de crescătorie, se arăta un petec de junglă distrusă de termite, furnicile albe. Acolo, printre bulgării de pământ, se ridicau un fel de menhire de noroi uscat, care aveau între cinci și șapte metri înălțime. Monumentele acestea goale erau mușuroaiele termitelor. Când îi murea vreun animal exotic, Farjalla avea obiceiul să-i vândă scheletul. În Stanley trăia un bărbat care cumpăra schelete de gorile și le trimitea la Londra. Probabil erau destinate școlilor.

Ca să evite putrezirea, Farjalla, după obiceiurile locale, ducea cadavrul la mușuroi și, cu o lovitură de topor, făcea o gaură în el. De îndată, rânduri compacte de termite acopereau cadavrul lăsat peste orificiu. În câteva ore, scheletul era perfect curățat. Nu pot să nu adaug și faptul că, până acum câțiva ani, negustorii de sclavi îi pedepseau pe negrii foarte încăpățânați ungându-i cu miere și legându-i de mușuroaie.

Am suit gorila în bătrânul camion al negustorului, apoi negresa și cimpanzeul. Conducea arabul, iar eu m-am urcat lângă el. Numai noi mai rămăseserăm la crescătorie. Toți servitorii plecaseră în nord, să vâneze o pereche de lei care devoraseră în ajun un bou. Bărbații, înarmați cu sulițele lungi de vânat elefanți, însoțiți de neveste și copii, se afundaseră în

junglă.

Am plecat spre Stanley la răsăritul soarelui. Vârtejuri de fluturi multicolori se împrăștiau pe drum. Deși camionul se mișca repede, ne știam păziți de toți ochii junglei. Dintr-odată, Farjalla, fără să-și ia ochii de la volan, îmi spuse:

— Caută-ți alt stăpân. Mie nu-mi ești de niciun folos.

— De acord, i-am răspuns.

Din spate se auzea plânsetul negresei, cu cimpanzeul ei în brațe. Se putea zări printre scânduri cum îl îmbrățișa cu tandrețe și îl mângâia pe căpșor, iar acesta, îndurerat, se uita în jur cu ochii plini de lacrimi, apoi cerceta chipul mamei sale adoptive cu o vioiciune perplexă: nu știa de ce pericol să o apere.

— Mai tacă-ți gura aia! se răsti negustorul fără să întoarcă privirea spre ea, pentru că, atunci când era la volan, acorda o importanță deosebită acestei operațiuni.

Încercând să mă prefac supus, i-am spus:

— Îmi pare rău că nu ți-am putut fi un bun angajat.

Arabul n-a zis decât:

— Nu ești bun nici să croiești papucii unui vagabond.

Negresa ținea cimpanzeul strâns în brațe și începuse din nou să plângă. Deodată, am ieșit din umbra înverzită. În fața poienii arse de soare, termitele își ridicaseră construcțiile noduroase și maronii. La încheieturile unora creșteau smocuri de iarbă.

Cu scrâșnet de fiare, camionul se opri. Am luat toporul și m-am îndreptat spre un furnicar de trei ori mai înalt ca mine. Părea un trunchi de copac distrus de furtună. Negresa a ridicat sacul cu gorila moartă și, suflând din greu, s-a îndreptat către furnicar. În urma ei, aruncându-ne priviri supărate, venea micuțul cimpanzeu crăcănat.

Am ridicat toporul și l-am repezit la baza furnicarului.

Cimentul nu ceda. Farjalla s-a apropiat, eu am ridicat toporul și, înainte să se ferească, i-am tras un șut puternic în plex. Aceeași lovitură pe care mi-o dăduse în barcă, în ziua sărbătorii negre de la „vârtejurile“ din Stanley. A căzut la pământ. I-am spus sclavei:

— Adu gorila.

Femeia a lăsat animalul mort să cadă greu lângă negustorul de sclavi. Fără să pierd timpul, i-am scos turbanul și, cu acea lungă fâșie de muselină, l-am legat de mâini și de picioare. Apoi am lovit din nou mușuroiul: o bucată de scoarță se nărui de tot lăsând la vedere interiorul plutonic, cutreierat de negre canale prin care se scurgea febril o comunitate albicioasă de furnici gri.

— Ajută-mă! i-am strigat negresei.

Sclava înțelese. A ridicat gorila moartă, legată de negustor și am împins amândouă trupurile deasupra furnicarului. Femeia scotea sunete răgușite, iar micul cimpanzeu a fugit către ea și a luat-o de mână, lipindu-se de coapsa ei dreaptă. Râdea și contempla cu buzele întredeschise gura mișcătoare a furnicarului. Mii și mii de furnici turbate înveleau cele două grămezi cu un cearceaf cenușiu. Tunica lui Farjalla și corpul păros al gorilei au rămas acoperite de o crustă mișcătoare care se modela neîncetat pe crescătoarele denivelări.

Negresa și fiul ei adoptiv priveau acel deznodământ. Am luat sticla de whisky care rămăsese dedesubtul Tronului din camion și i-am spus:

— Ar fi bine să pleci și să nu te mai întorci niciodată.

Femeia și-a luat repede maimuțica de mână și s-a pierdut în pădure. I-am văzut pentru ultima oară: se apropiau de zidul de vegetație, iar micul cimpanzeu, de mâna ei, întorcea capul spre mine ca un băiețel supărat. Ascuns acum după niște cactuși, eu așteptam momentul să mă sui pe calul pe care-l ascunsesem cu

o noapte înainte. Tula dădu la o parte ramurile și se cufundă în junglă. Am încălecat și m-am întors la crescătorie ca să-mi construiesc alibiul, iar pe Farjalla Bill Alí l-am lăsat acolo, în soare. Furnicile îl mâncau de viu.

Halid Majid Cel Ars

Aceeași poveste poate începe în mai multe feluri, dar povestea Enriquetei Dogson și a lui Dais el Bint Abdalla nu poate fi istorisită decât într-un singur mod:

Enriqueta Dogson era țicnită.

La o săptămână după ce se mutase în Tanger, s-a avântat pe stradă îmbrăcată în arăboaică stilată și împopoțonată. Adică papuci de casă roșii, pantaloni galbeni, un fel de fustă-corset largă de culoare verde și cu părul vopsit în negru, lăsat pe umeri, ca o disperată. Apariția sa avu succes. Câinii o lătrau alarmați și toți ștrengarii de prin cotloanele pieței o urmau entuziasmați. Sforarii, croitorașii și vopsitorii își lăsau stupefiați treaba ca să o vadă trecând.

Căpitanul Silver, care mâzgălea pânze într-un mod execrabil, i-a făcut Enriquetei Dogson un portret astfel îmbrăcată și, pentru a-și agrava crima, a pictat în spatele ei doi străini burtoși, cu fața de lună neagră și cu buzele ca două felii de pepene. Asemenea personaje, îmbrăcate în stil bizantin, puteau fi eunuci, călăi sau Alah știe ce. Imposibil de știut cine era mai nebun, pictorul Silver sau milionara travestită.

Enriqueta Dogson trimise portretul cabinetului de avocați al tatălui său, la New York. Bătrânul Dogson, un bărbat rezonabil, izbucni în râs când își descoperi fiica zugrăvită în stil maur și-i spuse doctorului Fancy:

— De unde o fi scos fata asta costumul? Vă jur, dragă doctore, nici dacă am căuta cu lumânarea prin toate țările

arabe n-am putea găsi o singură femeie care să-și pună pe ea asemenea haine. E absurd!

Zicând acestea, dădu din cap cu mirare, în timp ce-și spunea că straiele fiicei sale ar fi putut declanșa un conflict internațional. Apoi ridică din umeri. Poate că la asta erau buni copiii. Să-și distreze părinții cu prostiile pe care le făceau.

Dar Faraj el Bint Abdalla nu a ridicat din umeri.

Faraj el Bint Abdalla își ieșise din fire.

În Tanger nu se vorbea de altceva decât despre faptul că fiul său, Dais, se îndrăgostise de străina aceea zăpăcită.

Dragostea unei musulmane este idealul oricărui european. O relație cu un arab, cea mai glorioasă amintire pe care o poate lua cu ea o tânără occidentală. Enriqueta Dogson era de acord cu punctul acesta de vedere. Se puteau vedea fotografii în care era însoțită de Dais el Bint Abdalla. Pe malul Mediteranei, pe ziduri, culcată de-a lungul vechilor tunuri portugheze, cu Dais el Bint Abdalla stând melancolic lângă ea. Enriqueta mai apărea în palatul fostului sultan, cu tânărul Dais alături; la intrarea în moschee, cu tânărul Dais așezat la picioarele ei; sub bolta de la intrarea în piață, cu tânărul Dais oferindu-i un buchet de trandafiri; sub un pâlc de palmieri, dincolo de Poarta Pedepsei… Era pur și simplu un deliciu.

Adevărul este că bătrânul Faraj el Bint Abdalla avea motive să fie înfuriat.

Tânărul Dais el Bint Abdalla se îndrăgostise. În secret, se gândea să renunțe la religia musulmană, să-și schimbe tunica, imineii și fesul pe un costum european elegant și o pălărie discretă și să-și părăsească familia ca să o urmeze pe Enriqueta Dogson. La o asemenea grozăvie se gândea cu frică, fiindcă nu uita unele versete din Coran care-l costaseră în copilărie bune reprize de lovituri la tălpi: Coranul era încrustat în viața lui și îl făcea să priceapă că se apropia de o plajă periculoasă și

necunoscută.

Bătrânul Faraj el Bint Abdalla îl urmărea peste tot.

Fără să mai piardă timpul, îi scrise partenerului său din Java, în insulele Bali, și, după o lună, primi un răspuns afirmativ. Putea să-și trimită fiul în Java. Urma să-l aibă în grijă prietenul lui, cămătarul Hassan. E adevărat că Alah interzice camăta, dar asta e valabil numai pentru musulmani, iar vicleanul Hassan, pe insula Java, făcea camătă nu cu musulmanii, ci cu țăranii chinezi și cu ceilalți budiști. Coranul nu-ți interzice să profiți de averea necredincioșilor.

Bătrânul Faraj, după ce a primit răspuns din Java, și-a chemat fiul în chilia de rugăciune și, așezat în fața lui, în timp ce tânărul stătea respectuos în picioare, i-a spus:

— Știu că te-ai îndrăgostit de o cățea necredincioasă. Vrei să cadă mânia lui Alah peste capetele noastre? Știi tu ce ascunde creierul de berbec al unei femei de altă rasă și religie? O femeie care se plimbă aproape dezbrăcată printre bărbați, arătându-și chipul și picioarele și bând ca o catârcă, nu apă, ci lichioruri?

Dais el Bint Abdalla asculta în tăcere, ca un fiu supus ce era.

Bătrânul a continuat:

— Te-ai încurcat ca o cămilă în propriile sfori. Ai uitat de demnitatea pe care ești obligat să ți-o arăți ție însuți și familiei tale? De pericolele ce-l pândesc pe un bine-credincios în preajma unei femeiuști străine, numai Alah știe din ce familie? Fă-ți bagajul și pregătește-te să pleci la Java. Vei munci în casa prietenului meu Hassan, cămătarul. Dar, mai înainte, du-te la Hacmet și spune-i să ți-l prezinte pe bunicul lui. Iar acesta să-ți arate trupul său dezgolit.

Pentru prima oară, Dais a deschis gura mirat:

— Să-mi arate bunicul lui trupul dezgolit?

— Da, să se dezbrace bunicul în fața ta ca să-i vezi trupul gol. Du-te acum. Și nu uita. Voi face să fii biciuit ca un sclav

dacă-mi mai spune cineva că te-a văzut însoțit de acel blestem al lui Alah.

Dais s-a înclinat respectuos. Era pierdut. Nu-i mai rămânea decât să se omoare ori să plece în Java. Va vedea ce-i de făcut. Ah, dar mai înainte avea de mers la casa lui Hacmet, să-i transmită rugămintea tatălui de a i-l prezenta pe bunicul lui. Dar nu oricum, ci dezbrăcat. Ce idee năstrușnică!

Tânărul Dais s-a dat înapoi înspăimântat când bătrânul Halid Majid și-a scos toate hainele și, deschizând o fereastră, s-a arătat în toată lumina soarelui.

Trupul bătrânului era brăzdat de teribile cicatrice. Nervurile unui frunziș de piele roșie și strălucitoare se întindeau neregulat pe toate membrele. Cicatricele și stigmatele îi brăzdau chipul, buzele, pleoapele, brațele. Era ca și cum corpul acelui bărbat fusese trecut printr-o mașinărie teribilă care, lăsându-i forma umană, îl sfâșiase cu dinții. Nicio bucățică de epidermă nu scăpase misterioasei torturi. Avea înfățișarea unui monstru chinezesc. Când a considerat că fusese îndeajuns contemplat de tânărul Dais, i-a spus:

— Stai jos, fiu al lui Faraj, și ascultă-mi cu atenție povestea. Acestea sunt nenorocirile care-i întâmpină pe musulmanii ce se simt atrași de femei de altă rasă. După ce mă vei fi ascultat, drumul datoriei îți va apărea drept și ușor înaintea ochilor. Mă auzi, fiul al lui Faraj?

— Da, domnule, te ascult.

— În numele lui Alah Cel Îndurător și Iertător: toate s-au întâmplat acum optzeci de ani. Pe atunci, aveam cam douăzeci de ani. Tatăl meu mă trimisese în orașul Singaragia, pe insula Java. Poate nu știi că populația lui e compusă în cea mai mare parte din malaysieni necredincioși, din chinezi urât mirositori și din budiști de o nerușinare de neînchipuit. Stăpânul era un frate al tatălui meu. În afară de negoțul cu cuiburi de

rândunică, foarte la modă printre chinezi, se mai ocupa cu împrumutul și cumpărarea de pânzeturi înflorite după care se dau în vânt și cei mai serioși localnici.

Unchiul meu își avea prăvălia la capătul unui drum străjuit de prăjini lungi de bambus, împodobite cu mănunchiuri de pene colorate. Pe acolo se duceau spre terenurile lor chinezii cei mai importanți, țepeni în litiere aurite purtate de sclavi; mai treceau femei pe jumătate dezgolite și cu chipul neacoperit, ducând pe cap tipsii rotunde cu ananas și banane; păreau miriapode din cauza nenumăratelor ramuri de palmier ce le înveleau.

Eram uimit de tot ce-mi vedeau ochii și nimic nu-mi plăcea mai mult decât să mă plimb prin munții pitici din care coborau, în scări late, terasele cultivate cu orez. Mă mai duceam și la bătăile cu cocoși, după care înnebunesc băștinașii, sau mă așezam pe pietrele săpate, numite de ei Scaunele lui Shiva, ascultând muzica vântului ce trecea prin imensele harpe de bambus pe care localnicii le pun ca să gonească păsările ce le-ar putea strica recolta.

Totul mi se părea miraculos. Mă plimbam prin piața plină de o mulțime de necredincioși, unii cu dinții vopsiți în negru, alții cu capetele rase, dinții pilițți și nările perforate, chinezi cu tunici înflorate, sacerdoți cu pelerine galbene, ceylonezi cu vaci gheboase și țărani urmați de șopârlele lor domesticite.

Într-o dimineață, pe când mă aflam în piață, am zărit o femeie care mi-a atras atenția. Era înaltă, majestuoasă; trupul îi era înfășurat într-o singură bucată de pânză înflorată, iar pe cap avea o coroniță de flori. Era desculță, după obiceiul locului, și când m-a văzut lipit de prăvălia unui florar mi-a aruncat o asemenea privire, încât au început să-mi tremure oasele. Un geniu rău m-a inspirat de îndată. Am urmat-o până când a intrat într-o casă la a cărei poartă stătea și cosea un croitoraș.

Înainte de a dispărea înăuntru, necunoscuta s-a întors și mi-a zâmbit într-un fel atât de cuceritor, încât mi s-a părut dintr-odată că ziua se prefăcuse în noapte și că viața mea întreagă îi căzuse pe prag.

A doua zi m-am întors în piață. Necunoscuta a sosit la aceeași oră și s-a oprit în fața unei tarabe cu zarzavaturi. Nesigur și timid, m-am oprit la distanță, dar ea m-a descoperit curând și mi-a zâmbit din nou. Aveam de gând să mă apropii, dar zarzavagioaica mi-a făcut un semn și am înțeles că avea un mesaj pentru mine. Când m-am dus la ea, mi-a spus că pe clienta ei o chema Turey și că era nevasta lui Moana, croitorașul. Turey îi spusese că îi plăcuse de mine și că aștepta să mă duc să-mi vorbească la noapte, când gărzile băteau în tobele de lemn anunțând ora unu, fiindcă atunci croitorașul, obosit de muncă, dormea adânc.

Am așteptat noaptea cu nerăbdare. În sfârșit, veni ora unu. M-am apropiat temător de poarta întredeschisă. Acolo mă aștepta Turey. Mi-a spus că îndrăznea să-mi vorbească chiar dacă-și primejduia reputația. Îi plăceam mult. Bărbatul ei, croitorașul Moana, era de religie brahmanică, dar ea nu simțea pentru el niciun fel de atracție.

De atunci, ne-am văzut mereu. La căderea nopții, mă strecuram pe poarta lăsată deschisă și, în timp ce croitorașul dormea, noi petreceam fericiți.

Așa au trecut câteva luni. Spun înțelepții că plăcerea satură bărbatul și încătușează femeia. Într-o noapte, în timp ce vorbeam la poartă, Turey m-a întrebat dacă m-aș căsători cu ea de-i moare bărbatul. Fără să mă gândesc, i-am zis da. Mai apoi, cuprins de un scrupul provocat de amintirea unui obicei barbar al acelei țări, am întrebat-o:

— Dar, spune-mi, aici văduvele nu sunt condamnate să fie arse pe rug?

— Ba da, mi-a răspuns Turey. Unele femei încă mai practică acest obicei, dar el e rezervat văduvelor care nu vor să-și schimbe religia. Cele care părăsesc religia brahmanică și trec la islamism nu ajung pe rug, chiar dacă sunt dezonorate, iar familia și rudele le repudiază.

O roabă s-a apropiat de noi în clipa aceea și ne-a întrerupt conversația. A trebuit să plec.

Ne-am mai văzut de mai multe ori, iar Turey nu mi-a mai amintit de propunerea făcută. Însă, când am ajuns la poartă într-o noapte, nu mă mai aștepta. M-am gândit să mai stau și, într-adevăr, nu a întârziat să apară.

— Ascultă-mă, mi-a spus. Îmi doresc atât de mult să trăiesc cu tine, încât, în noaptea asta, mi-am otrăvit bărbatul. Tocmai și-a dat sufletul. E acolo, sus, în patul lui. Nimeni nu va bănui că l-am omorât eu, fiindcă otrava pe care i-am dat-o nu lasă semne. De acum, nimeni nu mă va putea împiedica să fiu cu tine. Așa că, după ce vor trece câteva zile, mă voi căsători cu tine și voi trece la religia ta.

Auzind-o, inima mea s-a îngrozit. Niciodată nu mi-aș fi imaginat că femeia aceea ar fi fost în stare să-l otrăvească pe bietul croitoraș nevinovat. Mi-am spus, cu toată dreptatea, că și destinul meu ar fi putut fi același dacă întâmplarea i-ar fi scos în cale un alt bărbat care să-i placă mai mult decât mine. Fără să mă pot abține, i-am dezvăluit repulsia pentru crima înfăptuită. I-am spus că aceea era ultima oară când ne vedeam și să nu se mai apropie niciodată de mine, dacă nu, aș fi dat-o pe mâna judecății Măritului Sultan pentru asasinatul comis.

Turey m-a ascultat în tăcere, iar eu simțeam cum ochii ei îmi străpungeau inima ca niște sulițe otrăvite. Fără să știu de ce, în clipa aceea m-a cuprins o panică teribilă. M-am îndepărtat în fugă de la poarta ei. Era ca și cum însăși umbra croitorașului proaspăt asasinat m-ar fi amenințat cu o moarte îngrozitoare

sau m-ar fi prevenit de ceva și mai rău.

În noaptea aceea n-am putut să dorm. Știam că, într-un fel, eu eram vinovat de tristul sfârșit al lui Moana și că în ziua Judecății de Apoi voi da seamă pentru groaznicul lui destin. Cu gânduri atât de sinistre m-a prins dimineața, iar când am intrat în cortul unchiului meu, acesta mi-a spus:

— N-ai aflat noutatea? Azi-noapte a murit Moana, croitorașul. Văduva lui și-a arătat dorința de a arde pe rugul pregătit bărbatului ei. Într-adevăr, femeile astea barbare dau dovadă câteodată de o fidelitate rar întâlnită chiar și între bine-credincioși.

E adevărat că mă îngrozise sfârșitul croitorașului, dar, ei bine, și mai mult mă uimea intenția lui Turey. Ce urmărea declarând că dorește să moară pe rug? Să fie iertată de zeul ei pentru păcatul de moarte pe care-l înfăptuise?

Chiar dacă eram un băietan flușturatic, îmi dădeam seama că o soartă grea căzuse pe capul meu. În puține ceasuri provocasem, prin comportamentul meu ușuratic, moartea unui cinstit meșter de veșminte, iar acum, sinuciderea văduvei pocăite. Fără îndoială, Îngerul Morții îmi va cere odată socoteală pentru asemenea necazuri. Nu încetam să mă jur că niciodată nu voi mai pune ochii pe femeia aproapelui când, pe nepusă masă, apăru roaba lui Turey:

— Doamna mea mi-a poruncit să-ți spun că, așa cum cere tradiția, cadavrul bărbatului ei va fi ars pe rug, iar ea, după cum îi șade bine unei văduve cinstite, se va arunca în același foc. Mi-a spus să-ți transmit că i-ar plăcea foarte mult să te vadă în cortegiul celor care o vor însoți pe ultimul drum.

M-am îngrozit la gândul inevitabilului ei sacrificiu. Totuși, ca să-mi liniștesc conștiința, îmi spuneam că Turey, când va veni momentul, nu va îndrăzni să se arunce în flăcări. I-am promis roabei că mă voi duce să o văd murind.

După-amiază, palid ca însuși mortul pe care urmau să-l incinereze, m-am alăturat cortegiului funerar.

Înconjurată de blestemații de preoți brahmani și de bătrâne despletite care păreau mai degrabă fiare sălbatice decât ființe umane, pășea Turey, cu chipul brăzdat de zgârieturi însângerate și cu ochii umflați de plânsetul neîncetat. O priveam și nu reușeam să înțeleg cum era cu putință ca femeia aceasta, care iubea atât de mult viața și plăcerile, să se sacrifice pentru ființa pe care o ucisese. Alături de ea, ca și cum ar fi protejat-o de cei care ar fi putut s-o convingă să renunțe la planul barbar de a-și lua viața, mergeau rudele croitorașului. O lăudau cu toții pentru fidelitatea oarbă cu care urma obiceiurile tradiționale.

Ajuns în pădure, cortegiul a format un cerc în jurul unei grămezi de lemne. Nu renunțasem la speranța că, odată sosit momentul extrem, Turey va refuza să se arunce în flăcări. Preoții au așezat cadavrul croitorașului peste lemnele stropite cu ulei și unul dintre ei a aprins rugul. Flăcările au îmbrățișat imediat grămada de lemne. Turey, despărțindu-se de cortegiu, porni în jurul focului, căutând locul potrivit pentru a pătrunde în inima lui. S-a apropiat de mine. Aveam să primesc ultimul ei salut... Oroare! Dintr-odată, m-am simțit cuprins de ghearele ei și târât cu o violență infernală spre mijlocul rugului. Scoteam niște țipete îngrozitoare, încercând să scap din îmbrățișarea mortală a monstrului care se răzbuna astfel pe mine. Flăcările îmi lingeau corpul, iar tunica îmi ardea cu repeziciune. Dintr-odată, brațele care mă țineau lipit de foc s-au înmuiat și, cu hainele în flăcări, ars de viu, m-am aruncat afară din rug și am căzut pe iarbă.

Cu ce cuvinte să-mi descriu suferința, oh, fiu al lui Faraj? M-au scufundat într-un butoi cu ulei, unde zile și nopți am crezut că înnebunesc de durere! Unchiul meu, prietenii, niciunul nu

credea că voi rezista teribilelor arsuri care-mi desfigurau trupul. Și totuși, încet-încet, mi-am revenit și, chiar dacă focul rugului mă transformase într-un monstru, nu puteam decât să-i mulțumesc lui Alah pentru mila pedepsei lui.

Acum știi, odraslă a prietenului fiului meu. Nu căuta dragostea unei femei din alt oraș, de altă rasă și de altă religie.

Aceasta a fost cauza nevinovată pentru care, pe nepusă masă, Enriqueta Dogson nu-l mai văzu niciodată pe tânărul ei amorez. Fără să-și ia rămas-bun, Dais el Bint Abdalla se îmbarcă și plecă spre Java să-și uite pasiunea nesăbuită.

Dansatoarea Rahutia

În cartierul arab din Tetuán, pe străduța lui Dar Vomba, chiar lângă arcadele care o acoperă dându-i înfățișarea unui tunel albastru, trăia până acum câțiva ani Ibu Abucab, negustor și fabricant de papuci.

Copii de nouă și de zece ani munceau pentru el. Papucarul era un bărbat mic de statură, botos, cu ochii ca stropiți cu lapte și cu barbă deasă pe piept.

Ibu Abucab o repudiase pe Rahutia, nevasta lui, când împlinise șaisprezece ani. Bănuia ca ea îl înșela, pe terasă, cu vecinul lor Ganan, argintarul.

Cu toate acestea, nu putuse să o uite. În timp ce copiii arabi decupau sandalele, Ibu își amintea gânditor amorul dens al Rahutiei și mângâierile ei senzuale. Anumite imagini îi rodeau conștiința ca dinții ascuțiți ai unui șoarece. Era o senzație de foc și de nebunie care îi ridica în ochi flăcări albe de ură.

Rahutia, după ce se refugiase la Fes, se făcuse dansatoare. În câțiva ani, devenise faimoasă printre toți băutorii de ceai de la Oujda la Rabbat și de la Tlemcen la Taza, vechiul cuib de bandiți.

Dansurile femeii erau un cutremur de genunchi și de șerpi cu clopoței care îi înnebunea pe spectatori. Prevesteau moartea și lovitura fiarei.

Ibu Abucab își ura nevasta, dar o ura știindu-și interesul, și tocmai acest interes îl împiedicase să îi taie capul când o bănuise.

Acum, Ibu Abucab prospera. În câțiva ani, cu ajutorul lui Alah, avea să se îmbogățească și să-și permită, ca unii vecini, să țină un harem. Avea să o umilească pe Rahutia.

Dar, într-o noapte, chiar când era gata să-și închidă prăvălia, a intrat la el un tânăr. Ibu Abucab a înțeles că oaspetele aparținea aristocrației locale, căci tunica lui era din cea mai fină lână, iar pe spate avea o pelerină cu glugă căptușită cu mătase. O barbă delicată îi umbrea chipul necunoscutului care, ducându-și mâinile la buze, îl salută:

— Pace ție.

— Pace.

Tânărul spuse:

— Tu nu mă cunoști pe mine, dar eu, pe tine, da. Sunt fratele lui El Mokri.

Ibu Abucab a bănuit de îndată că era vorba despre ceva serios și s-a scuzat:

— Dă-mi voie să-mi închid magazinul și de îndată stăm de vorbă.

Și-a invitat musafirul în odăița din spate. Tânărul și-a lăsat papucii la intrare și, înaintând desculț pe pardoseala căptușită cu rafie, s-a așezat turcește pe o pernă. Apoi și-a aprins o țigară, iar privirea lui dură s-a plimbat prin încăperea îmbrăcată cu tapiserii care-i ajungeau până la umăr.

Ibu a intrat și el și, tot desculț, s-a așezat în fața fratelui lui El Mokri. Nu știa cine-i El Mokri, dar instinctul îl avertiza că tânărul cu țigara egipteană de dinaintea lui ar fi putut să-i schimbe, cumva, viața.

Negustorul și-a înclinat capul pe piept și și-a pus mâinile peste pântec. Celălalt începu brusc:

— N-am să fac precum pisicile care dau târcoale unei bucăți de pește, mieunând în van… Îl cunoști pe El Mokri?

Ibu Abucab a trebuit să-și recunoască ignoranța.

Tânărul, cu brațele încrucișate, l-a măsurat pe negustor. Cu toate că se străduia să-și ascundă disprețul, ostilitatea îi ieșea prin piele. Într-un sfârșit, a exclamat:

— El Mokri a murit din cauza nevestei tale, Rahutia.

Papucarul a replicat cu răceală:

— Rahutia nu e nevasta mea. De mult am repudiat-o, din pricina purtărilor ei rușinoase.

Tânărul și-a etalat poziția socială în Tetuán:

— Sora mea, Fátima, este *mulett ettal* a Califului. Vorbește sincer. De ce nu i-ai tăiat capul femeii tale?

Ibu Abucab și-a netezit gânditor barba. Deci necunoscutul era fratele unei favorite a califului. Omul acela ar fi putut să-i facă mult rău. A răspuns cu demnitate:

— Un umil papucar nu-și poate mânji cu sânge rogojinile prăvăliei.

Tânărul și-a aprins o altă țigară și a continuat încăpățânat:

— Din pricina Rahutiei a murit fratele meu. Criminala aceasta a făcut rău multor bărbați.

Tânărul spunea adevărul, chiar dacă mânia îl orbea. A continuat:

— Uite-l pe fiul lui Ber, neîngrijit ca un câine și nebun ca o cămilă la sosirea primăverii. Și pe Alí, care a părăduit în Tlemcen toată averea părintelui său… Tu nu mă cunoști pe mine, însă eu te știu pe tine.

Negustorul s-a gândit că ar fi putut să-i răspundă individului că el nu era Rahutia, dar cuvintele tânărului, în loc să-l jignească, îi trezeau în piept ura de mult timp îngropată. Acum regreta cu adevărat că o lăsase în viață, pe când un zaț de otravă ar fi simplificat totul. Tânărul, palid de mânie, continua:

— Nu-i nedrept să se întâmple asemenea orori, iar vinovata să fie nevasta unui papucar?

Ibu Abucab s-a uitat la tânărul răvășit și a simțit o oarecare

milă. A reluat:

— Ce pot eu să fac… Nu am gonit-o pentru purtările ei rele?

Tânărul a insistat:

— Trebuia să-i fi tăiat capul…

Papucarul a răspuns melancolic:

— Da. Dar nu i l-am tăiat.

Tânărul a continuat:

— De ce n-ai urmat exemplul milostivului Mohamed, care și-a omorât femeia în bătaie când a aflat că îi era necredincioasă?

Dogmatic, papucarul a obiectat:

— Profetul a spus că o femeie nu trebuie lovită nici cu un trandafir.

Fratele lui El Mokri a răspuns de îndată:

— Să-i tai capul e altceva.

Ibu Abucab a încercat argumentul suprem:

— Așa stă scris.

Musafirul nu s-a lăsat convins:

— Poți tu, oare, să te lauzi că ai legat cămila de un par bun?

Cu aceste cuvinte ale lui Mahomed, tânărul tăia picioarele falsei teorii a Fatalității. Într-adevăr, Profetul scrisese că bine-credinciosul trebuie să lase totul pe seama lui Alah numai după ce s-a asigurat că a luat cu minuțiozitate toate măsurile pe care un bărbat precaut trebuie să le ia.

Papucarul a înțeles că Fatalitatea îi ieșea în întâmpinare. Și-a întors ochii către tapiseriile de pe pereți și, într-un sfârșit, dând drumul unui suspin din piept, a întrebat:

— Ce pot face eu pentru fratele tău mort și onoarea familiei tale?

Oaspetele s-a ridicat în picioare, și-a îndreptat spada sub pelerină și, cu pupilele dilatate, a spus, apropiindu-și fața de chipul palid al negustorului:

— Invit-o să vină la tine mâine, la căderea nopții… Spune-i că un bărbat din Taza ți-a oferit un șirag de perle. Ea e o bună cunoscătoare de pietre prețioase și va dori să-l vadă…

Fratele lui El Mokri a ieșit. Negustorul s-a înclinat către Mecca și și-a început rugăciunea cu devotament: „În numele Milostivului, Atoateiertătorului…“

Rahutia, balerina, trecuse prin decepții cu gestul dureros al unui luptător cu tâmpla săgetată.

Inima îi clocotea de ură față de bărbați.

Era o femeie mică, brunetă și slabă, cu mâini arzătoare și buze reci. Chipul, înăsprit de greutăți, trezea respect, dar, când zâmbea, fața ei alungită se umplea dintr-odată de atâta lumină încât până și cei mai înrăiți bandiți simțeau cum le tremură mâinile. Dansase în Taza, cuibul hoților, cunoștea toate localurile unde se bea ceai, de la Oujda la Rabbat și la Tlemcen. Un cadiu înnebunise fiindcă o pierduse. Cu toate că își începuse cariera de dansatoare în bordeiele din Tanger, lipite de zidurile din vremea portughezilor, sensibilitatea ei îndurerată o transformase într-o balerină care făcea să urle mulțimea când se urca pe scenă.

Ce era atrăgător la acea femeie urâtă? Poate inima ei, mai uscată ca nisipul, ori plictisul schimbător, poate disprețul nesfârșit pentru bani, ce o făcea la fel de mare și de inaccesibilă ca însuși Califul ce venea în fiecare vineri la moschee, urmat de străji și de un cal de luptă neînșeuat?

Aceasta era femeia pentru care murise El Mokri. Plecase la Fez, într-o misiune ascunsă a Sultanului. A cunoscut-o într-un cabaret și și-a pierdut mințile. O lună mai târziu, s-a spânzurat în casa dansatoarei.

Rahutia ridicase din umeri. Bărbații erau nebuni. Sufereau când erau fericiți de teamă să nu-și piardă fericirea. Ea nu avea să se lase niciodată înlănțuită, de niciunul.

Însă, după șapte ani, s-a întors la Tetuán, să locuiască la intrarea în piațeta uliței lui Attarin del Suk el Fuki. Ce o atrăgea la locul acela pavat cu pietre de râu? Pe timpul zilei, se auzeau târguielile femeilor din Borch cu sclavii negrii, ale căror țesături erau acoperite cu fileuri din scoici. Cârceii de viță-de-vie umbreau zidurile văruite și pietrele mânjite cu ulei.

Rahutia trăia acolo, la intrarea în pasaj, unde plutea constant o lumină albastră, crepusculară, într-o casă a cărei poartă de cedru era apărată de țepi ascuțiți de fier, ca ragila unui zăvod. În fața casei, de bârnele bolții atârna un felinar enorm de bronz, sculptat în stil maur. Dansatoarei îi slujea o roabă de culoarea ciocolatei, cu luna și stelele tatuate în frunte, pe obraji, pe dosul palmelor și pe călcâie.

De ce se întorsese Rahutia la Tetuán? Nici ea n-ar fi putut să răspundă. O atrăgeau cartierul marocan, bătaia tobelor din noaptea nunții și tristețea tuturor robilor acelora, în timp ce ea nu era o sclavă, ci era liberă, liberă pentru totdeauna…

Fostul ei bărbat, papucarul, nu îi inspira nici curiozitate, nici ură. Era bărbatul care strânge avere, clatină încet din cap și încearcă să se aibă bine cu toată lumea, pentru că-și știe interesul. Cu toate acestea, Ibu Abucab sigur o disprețuia. Niciodată nu o mai căutase. Îndărătul tăcerii se consuma, probabil, o iubire umilită și plină de ranchiună. Poate că o uitase, însă când se gândea că bărbatului acestuia cu ochi lăptoși îi dăruise doi ani de căsătorie, se simțea cuprinsă de un sentiment de rece trufie. Nu, Ibu Abucab nu avea să o uite niciodată.

Așa că nu s-a mirat când, în dimineața aceea însorită, după mulți ani, a văzut-o intrând în casă pe bătrâna roabă Menana, dădaca fostului soț. Bătrâna, după ce a salutat-o și a întrebat-o o mulțime de nimicuri, îi dezvălui:

— Ibu Abucab vrea să te vadă… Un bărbat din Taza i-a lăsat

în prăvălie un colier de perle și vrea să ți-l arate, fiindcă știe că tu cunoști pietrele prețioase, iar el, în schimb, nu se pricepe la altceva decât la papuci și la petice de piele.

Rahutia urmări o pată de lumină pe zidul înalt dat cu var, apoi își fixă privirea asupra roabei sale, care vărsa o căldare cu apă într-o amforă cu margini aurite, și răspunse calmă:

— Spune-i că voi veni la noapte…

Când Rahutia, însoțită de Abu Abucab, a intrat în cămăruța din spatele prăvăliei, a înțeles că nu avea de văzut niciun șirag de perle.

Un negru cu șalvari portocalii și vestă verde păzea ușa pe unde intrase. Ducea un covor înfășurat sub braț, iar din el ieșea vârful unei săbii. Pe o pernă stătea așezat fratele lui El Mokri. Tânărul nu catadicsi să-i răspundă la salut, însă îi spuse papucarului:

— Tu poți să aștepți afară.

Acesta a ieșit în tăcere.

Rahutia privi în jur. Era înconjurată de dușmani ciudați. Negrul fugi la perdeaua de la intrare, iar Rahutia, după ce l-a cercetat disprețuitoare, îl întrebă:

— Nu ești tu sacagiul care țipă ca o femeiușcă în fiecare dimineață, în fața prăvăliei lui Alí?

Negrul nu scoase niciun cuvânt. Sub braț ținea covorul înfășurat din care ieșea vârful sabiei.

Fratele lui El Mokri a intervenit:

— Tu ești Rahutia, dansatoarea?

Rahutia l-a privit pe tânăr cu răceală:

— Nu mi-ai răspuns la salut și nici nu m-ai invitat să stau jos. Pari un nobil, dar te porți mai urât decât un sclav.

Tânărul s-a ridicat cu obrajii roșii de furie:

— Sunt fratele lui El Mokri, cel care s-a sinucis la Fes din cauza ta. Te-am condamnat și am venit să-ți iau capul.

Rahutia a înaintat cu seninătate până la o pernă, s-a lăsat să cadă pe ea și a ridicat ochii către chipul răvășit al tânărului:

— Deci tu ești fratele lui El Mokri… Nu ai fost tu cel care, în Tlemcen, a trimis să mi se pună otravă în apa băii?…

— Eu sunt…

Rahutia s-a jucat cu sârmele de aur care îi înfășurau încheietura. Apoi, încrucișându-și picioarele și arătându-și pantalonii de mătase argintată, și-a sprijinit bărbia în căușul palmelor. S-a gândit o clipă:

— Mă urmărești de mult. Ce pot face pentru tine?

— Să faci pentru mine?…

— Bineînțeles. Fratele tău și-a luat singur viața și tu mă urmărești încercând să mi-o iei pe a mea. Ce soi de bărbat ești tu?

Rahutia vorbea fără mânie, cu lentoarea tristă a unei femei care a văzut prea multe în viață ca să nu știe că Destinul le rezolvă pe toate într-o clipă, într-un fel neașteptat.

Fratele lui El Mokri a izbucnit:

— Eu sunt un nobil, iar tu o hienă a mormintelor! Cum îți permiți să-mi vorbești astfel? Nu mă aflu aici ca să schimb cuvinte deșarte. Am venit să-mi plătești cu viața ta viața nobilului meu frate…

Un val de sânge i s-a ridicat Rahutiei spre tâmple. Și-a învins furia și a spus:

— Zi-i robului să iasă și-ți voi spune multe lucruri.

Tânărul a șovăit. Rahutia a zâmbit:

— Ți-e frică de o dansatoare.

Tânărul i-a făcut semn negrului, iar sacagiul a ieșit cu covorul său și cu sabia.

— Ce ai să-mi spui?

Rahutia s-a ridicat și s-a dus să se așeze lângă dușmanul său. Gluga pelerinei albe îi căzuse pe spate și părul îi încadra cu

onduleuri fine chipul alungit și delicat, încălzit de o matură gravitate. Ferm, a pus mâna pe sabia tânărului:

— Nu eu l-am împins la moarte pe fratele tău. El i-a trădat deopotrivă pe Calif și pe Sultan. Când fratele tău m-a întâlnit, securea călăului era foarte aproape de gâtul lui. Vorbea cu Alí, negrul din Taza, agentul lui Abd-el-Krim. Voia să fugă din Magreb și să mă ia cu el. Nu-l iubeam… De ce să urmez un bărbat deja mort? Se înhăitase cu străini de temut. Tatăl tău știa și, înainte să fie repudiat de Calif, a venit la Fes și l-a amenințat pe El Mokri, avertizându-l că îl va omorî cu propriile mâini dacă el n-o va face. Iar când fratele tău, amețit de hașiș, s-a spânzurat în casa mea, toți spălătorii de vase din Fes au spus: „Vinovată e Rahutia“.

Tânărul a stat să se gândească:

— Acuzațiile tale sunt grave și de necrezut. Ce dovezi ai? Tatăl meu a murit. Fratele meu la fel. Francezii l-au împușcat pe negrul Alí. Cum să te cred?

Rahutia s-a încruntat:

— N-am știut când am venit că-l voi găsi aici pe dușmanul vieții mele.

Vorbea, dar mâinile ei continuau să se joace cu brățările de aur.

Fratele lui El Mokri simțea cum îl afectează calmul ei. Dansatoarea, cu seninătatea aceea infinită, îl domina împotriva voinței sale.

— Minți.

— Uită-te în ochii mei.

Bărbatul își luă ochii de la un verset care șerpuia pe pânza unui tablou și se uită spre femeie.

Chipul acela alungit și fin, sărutat cu pasiune de fratele lui, îl mișca. Mințea sau nu?… Avea să cadă în ghearele ei. Îl ademenea. Prin pânza tunicii simțea cum temperatura mâinii ei

atât de fierbinți se infiltra în ființa lui ca un izvor de detestată și dorită slăbiciune.

Cu efort, și-a stăpânit valul de emoție care-i inunda ochii și, întristat, obosit, a vorbit ca prin somn, cu greutate:

— Alah să mă pedepsească dacă ești nevinovată…

Rahutia a înțeles că nu trebuia să mai aștepte și o brățară de aur i-a căzut din mână, rostogolindu-se pe rogojini. Bărbatul s-a ridicat, s-a dus spre brățară, i-a dat-o balerinei, iar Rahutia, mai tulburată ca niciodată, a coborât vocea:

— Îți voi spune ceva îngrozitor. Ceva ce te va convinge. Sora ta poate să fie martoră.

Capul i s-a înclinat spre urechea dușmanului ei, care și el îl apropiase pe al său de buzele dansatoarei.

Brațul femeii a tăiat aerul precum cureaua unui bici, iar tânărul simți în inimă o împunsătură de coarne. Pumnalul Rahutiei i se înfipsese în piept. Încercă să țipe, însă nu fu în stare decât să muște palma fierbinte și parfumată care îl sufoca. În timp ce umbrele morții îi înecau ochii, a mai putut să deslușească dulcea voce de femeie care îi susura:

— Ți-am spus adevărul… Tot adevărul…

Trupul muribundului s-a prăbușit pe perne și Rahutia și-a retras mâna însângerată de cumplita mușcătură.

S-a uitat în jur. A ridicat o perdeluță și a intrat într-o încăpere mică, în care dormea un ucenic. De acolo a trecut în grădină; o scăriță de cărămizi, fără balustradă, ducea la casa lui Gannan, argintarul. Stelele luminau ca niște felinare în înaltul cerului; evantaiele obosite ale palmierilor tăiau văzduhul.

Rahutia a străbătut în fugă terasele, ca o nălucă: femeile din haremuri o vedeau trecând, dar, cu solidaritatea aceea complice care le leagă pe musulmane, se prefăceau că nu o văd…

Într-un sfârșit, a ajuns la o grădină a cărei vegetație trecea

dincolo de vechile ziduri. A sărit un gard mic, a coborât o scară, a trecut pe lângă un soldat spaniol și s-a trezit pe cărarea neagră care se pierdea în munți. Cu pași repezi, a pătruns în umbra Africii.

Astfel a pierit Rahutia, dansatoarea din Tetuán.

Oamenii-fiare

Preotul negru și-a sprijinit picioarele pe o stinghie de bambus din balustrada bungalow-ului său și, uitându-se la un elefant care se îndrepta spre grajduri, traversând străzile din Monrovia, i-a spus tânărului judecător Denis, un negru american sosit de curând din Harlem, în Coasta de Fildeș:

— Conform datoriei mele de preot catolic al Bisericii Liberiene, trebuia să vă sfătuiesc să nu-l spânzurați pe băiatul Tul; dar înainte de a-mi permite să intervin pentru micul antropofag, vă voi spune ce i s-a întâmplat unui judecător pe care l-am avut aici, cu ani în urmă, doctorul Traitering.

Doctorul Traitering era american, ca și dumneavoastră. A fost un om drept, chiar dacă nu se evidenția printr-o prezență asiduă la Sfânta Liturghie. Nu. Și, cu toate acestea, a încercat să elimine multe dintre obiceiurile animalice ale fraților noștri inferiori. Numai domnul Președinte al Republicii și cu mine cunoaștem secretul morții sale. Iar acum îl veți afla dumneavoastră.

Doctorul Denis s-a înclinat ceremonios. Era un negru care dorea să-și facă o carieră în Justiție. Preotul și-a aprins pipa, a umplut paharul judecătorului cu un rachiu transparent de palma și a urmat:

— Domnul Traitering era originar din Florida și, ca și dumneavoastră, a venit aici, în Liberia, prin influența unei mari companii de cauciucuri. Nouă ni s-a părut întotdeauna că e greșit să desemnezi negri născuți în alte părți să conducă

destinele țării, într-un fel sau altul… Dar scăderea prețului cauciucului ne obligă la multe…

Doctorul negru a surâs de circumstanță apoi, cu o strâmbătură teribilă, a înghițit păhărelul de rachiu. Preotul a urmat:

— Am susținut întotdeauna că un negru străin nu se poate adapta nici climei și nici legilor noastre ancestrale. Când se așteaptă mai puțin, se trezește prins în mecanismul misterului bestial pe care îl pune demonul în noi, pândind mereu sufletul animal al bieților sălbatici.

Doctorul Denis a surâs din nou cu masca lui mieroasă, de ciocolată, iar preotul, punându-i alt păhărel de rachiu de palma, și-a continuat istorisirea:

— Acum vreo șapte ani, au avut loc numeroase dispariții puse, fără îndoială, pe seama unei mâini criminale. Copii și fete tinere, câteodată chiar și bărbați robuști, ieșeau din colibe și nu se mai întorceau. Populația din Krus a început să se alarmeze. La căderea serii, în fața cabanelor, femeile priveau neliniștite cărările pustii, temându-se de dispariția rudelor. S-au început anchete, s-au oferit recompense și, în sfârșit, un sclav mandingo a destăinuit că fusese invitat la o sărbătoare în pădurea de dincolo de Manba. A fost trimisă o patrulă de jandarmi și, într-o noapte, a putut fi prinsă o bandă formată din patruzeci de bărbați care dansau în jurul unei fete din tribul De, gata să o sacrifice. Unii criminali erau acoperiți cu măști urecheate, de lemn, alții erau băgați în piei de animale. Se numărau printre ei membri ai tribului Gbalín, cărora antropofagia le era familiară, și, de asemenea, un băiat din Kwesi, cu brațe lungi și picioare scurte, care părea un pui de gorilă. Toți își recunoscură vina – mâncaseră mulți oameni de vii –, dar nu era niciunul care să nu adauge că le făcuseră pe toate numai după ce se transformaseră în fiare…

— Hipnoză colectivă, a murmurat doctorul cel negru.

Preotul a întors o privire ostilă pedantului său tovarăș, iar doctorul Denis a înțeles că ar fi fost mai bine să-și ascundă înțelepciunea materialistă. Ca să-și ceară scuze, a reluat:

— Declarația băiatului a coincis cu a celorlalți?

— Da. Băiatul Gan a precizat că, atunci când dansa cu ceilalți oameni în pădure, simțea că se transformă încet-încet într-o hienă. Traitering i-a condamnat pe cei patruzeci de criminali la moarte prin spânzurare. Sentința s-a executat și cei patruzeci de canibali au fost atârnați de ramurile copacilor pe drumurile care duceau la Monrovia. Singurul cruțat a fost băiatul Gan, din cauza vârstei crude: doisprezece ani.

Când judecătorul Traitering mi-a expus scrupulele sale, am fost de acord cu el. Nu se putea să spânzuri un băiat de doisprezece ani. Însă Traitering era interesat personal de cazul băiatului. Avea de gând să scrie o carte despre obiceiurile negrilor noștri, așa că l-a condamnat pe băiat la închisoare pe viață.

Curând, i-am uitat cu toții pe cei patruzeci de spânzurați. În țara aceasta sunt prea multe de făcut ca să ne gândim la morți, iar două luni mai târziu, când mă aflam tot aici, uitându-mă cum vă uitați dumneavoastră la elefantul lui mister Marshall, a apărut brusc doctorul Traitering.

Cred că v-am mai spus că judecătorul era un bărbat înalt și robust, cu ochii bulbucați și cu membrele greoaie. Dar acum, pielea lui, ca un costum prea mare, atârna pe oasele obosite. M-a privit trist, ca o gorilă bolnavă de piept și mi-a spus:

— Părinte, am ceva foarte grav de vorbit cu dumneavoastră.

Vreau să vă avertizez, doctore Denis, că judecătorul Traitering nu era nicidecum un om credincios. Totuși, mi-am dat seama că era vorba de un caz important și, abandonând elefantul lui mister Marshall, l-am invitat pe judecător să se

așeze chiar unde v-ați așezat dumneavoastră, i-am oferit un păhăruț de rachiu și am tăcut, în așteptarea destăinuirii.

Traitering a suspinat lung, în tăcere. Eu n-am deschis gura și m-am întors spre băieții lui mister Marshall care se jucau în jurul elefantului. Într-un sfârșit, judecătorul Traitering a mai suspinat o dată lung și a zis:

— Vă mai amintiți, părinte, de cei patruzeci de spânzurați?

Adevărul este că nu-mi mai aminteam. Așa că i-am răspuns un pic cam aiurea:

— Ce-i cu ei? Au înviat?

Traitering a zâmbit ușor:

— Ar fi fost bine dacă ar fi înviat! Vă amintiți că m-ați sfătuit să-l cruț pe băiat?

Într-adevăr, nu puteam să neg că-l sfătuisem să-l cruțe pe micul Gan.

— Da, da… Ce s-a întâmplat cu micul orfan?

— L-am omorât ieri, părinte.

Am încremenit uitându-mă la judecătorul Traitering. Îl omorâse pe copil!

— De ce ați făcut asta? l-am întrebat într-un sfârșit. De ce l-ați omorât?

— Ah, părinte… părinte…

Judecătorul a început să plângă ca un copil.

— Nu vă imaginați ce fel de monstru era acel băiat. Dacă l-aș fi spânzurat odată cu ceilalți, nu aș fi ajuns aici, acum. Nu…

Mie mi se rupea inima văzând plângând un om cât un munte. Am încercat să-l consolez, i-am mai pus un păhărel de rachiu. (Aici preotul își mai puse lui unul și îi umplu și doctorului Denis păhărușul.)

— Ce s-a întâmplat?

În sfârșit, judecătorul Traitering a început să-mi povestească nenorocirea lui.

Sfinte Doamne! Și încă mai există oameni care se îndoiesc de existența diavolului! Să vedeți ce mi-a spus nefericitul…

— La o lună după ce am ordonat să fie spânzurați cei patruzeci de antropofagi din Manba, mi-am amintit că băiatul Gan rămăsese închis în pușcărie și, cum aveam timp destul, m-am hotărât să iau notițe despre procesul în care copilul declara că simte cum se transformă într-o hienă. Într-o după-amiază, am trimis să mi-l aducă la birou. Mi l-a predat un soldat și am rămas singur cu el în încăpere.

— Cred că ești mulțumit că ai scăpat cu viață, i-am spus băiatului în dialectul *krus*.

Micul canibal n-a rostit niciun cuvânt.

— N-ai vrea acum o bucată de carne de om? l-am întrebat.

Gan a rămas în tăcere. Am insistat:

— Dacă îmi povestești cum făceai să te transformi în hienă, îți dau o bucată de carne de mandingo (tribul Mandingo este cel mai mare inamic al tribului Kwesi) și o sticlă de rachiu.

Gan nu și-a dezlipit buzele. Continua să se uite fix la mine și, cu cât se uita mai mult, cu atât mi se părea mai simpatic. Se forma un lanț de prietenie secretă între noi. Poate și prin venele mele curge sânge de negru Kwesi, m-am gândit. Și atunci m-am ridicat și m-am apropiat de Gan, încercând să-i trec mâna prin păr; dar băiatul s-a retras repede și, strângând buza superioară, a început să-mi arate dinții ca o fiară care vrea să muște. Ah, părinte! Nu știu ce mi s-a întâmplat atunci! Îmi amintesc perfect că n-am simțit niciun fel de repulsie față de gestul bestial, ci, râzând, mi-am strâmbat și eu buzele, arătându-i canibalului dinții. Gan și-a sprijinit mâinile pe podea și a început să meargă agil în patru labe, atingându-mi picioarele cu coastele; am simțit un cutremur teribil și, după ce m-am grăbit să încui ușa, am început și eu să umblu ca o fiară. Copilul scotea mârâieli, eu îl imitam, amândoi păream două fiare care nu se hotărăsc să se

ia la ceartă.

— E cu putință? l-am întrebat mirat.

— Vai, părinte! Și încă cum! Tot ce-mi amintesc e că atunci am simțit o plăcere vertiginoasă să-mi degradez condiția umană. În plus, simțeam o dorință atât de violentă să mușc, încât cred că aș fi sfârșit prin a-l sfârteca pe Gan. El mârâia surd, ca o hienă încolțită. În clipa aceea, cineva a bătut la ușă. Gan, fugind mereu în patru labe, s-a ascuns în spatele biroului; l-am trimis afară pe soldatul care mi-l adusese pe băiat. Adevărul este că aveam un singur scop. După ce soldatul s-a îndepărtat, i-am spus lui Gan:

— În noaptea asta mergem în pădure.

Gan a dat din cap, aprobând.

L-am lăsat atunci încuiat, am aruncat cheia în buzunar și am ieșit. Eram înfierbântat de nerăbdare. Am mers pe faleză și m-am plimbat pe marginea lacului. Mă așteptam ca vederea apei și a ambarcațiunilor să mă liniștească, dar tabloul civilizat din port m-a făcut să simt repulsie. Când ultima lumină din Krutown s-a stins, am intrat în birou, l-am luat pe Gan de mână și l-am suit în mașină. Repede am lăsat în urmă cimitirul *krus*, plantațiile de cauciuc. Într-un sfârșit, am ajuns într-o poiană, am ascuns automobilul sub o perdea de liane și i-am spus lui Gan:

— Fă pe hiena.

Luna plină lumina cărarea. Gan și-a sprijinit palmele de pământ și eu l-am imitat. După un scurt timp, am început să mârâim, apoi ne-am ascuțit unghiile de trunchiurile copacilor, până când, obosiți, ne-am aruncat în praful drumului. Jur, părinte, că am simțit că aveam coadă. Nu vorbeam. Știam că așteptam pe cineva, nimic mai mult. Dar acel cineva nu mai venea. Noaptea era deplină, pădurea se umpluse de mii de zgomote și nu sosea nimeni, când, dintr-odată, am auzit

fluieratul unui bărbat. O umbră care se mișca pe drum. Când a ajuns în dreptul nostru, Gan s-a aruncat asupra lui, l-a culcat la pământ și i-a sfâșiat gâtul dintr-o mușcătură. A fost o scenă vertiginoasă, de neînțeles, aproape... Să mă iertați dacă nu vă spun ce-am făcut după aceea. Eu mă simțeam tigru. La răsărit, m-am trezit cu trupul plin de sânge. Gan, cu fața în frunze, își dormea siesta monstruoasă.

L-am trezit pe Gan, ne-am spălat la un izvor și ne-am întors la Monrovia. L-am trimis pe canibal înapoi la închisoare. Eram îngrozit de experiență; credeam că era ultima. Dar, după câteva zile, tentația a devenit atât de mare, încât l-am scos pe Gan, am așteptat noaptea și, însoțit de el, m-am întors în pădure.

De atunci, viața mea a fost un iad. Remușcări și crime. În sfârșit, m-am hotărât. Ieri, în pădure, l-am împușcat pe Gan. Și acum mă aflu aici, părinte, să vă cer să mă absolviți de păcate, pentru că mă voi sinucide. E nevoie să folosesc răgazul acesta de luciditate ca să mă extermin, înainte să revină oribila tentație de a fugi în pădure, în căutare de noi victime...

Preotul negru tăcu, iar Denis continuă să-l privească. Apoi murmură:

— Ce-ați făcut, părinte?

— Am înțeles că judecătorul Traitering avea toată dreptatea să vrea să se omoare. Nu dorea să distrugă omul din el, ci fiara. L-am spovedit, i-am dat iertarea și l-am lăsat să plece. După câteva ore, un băiat din port a venit cu vestea că judecătorul Traitering se înecase.

Cei doi bărbați au tăcut. Copiii lui mister Marshall sfârșiseră jocul în jurul picioarelor elefantului. Preotul negru și-a băut cel de-al cincilea păhăruț de rachiu și i-a spus strălucitului judecător:

— Nu vă sfătuiesc să-l executați pe micul canibal pe care trebuie să-l judecați; să vă ajute însă povestea aceasta să vă

feriți de pericol…

Pățania lui Baba din Dimisch esh Sham

— E noapte sau zi?... E noapte sau zi?...

Cu greu mai găsești în tot Magrebul un jerpelit mai flenduros decât acesta. Țeapăn, lângă stâlpul porții lui Bab el Estha, vociferează din nou:

— E noapte sau zi?... E noapte sau zi?...

Lumina verzuie a felinarului de bronz, prins cu un lanț de cheia de boltă, îi proiecta cerșetorului o umbră exagerată, mișcătoare, pe pavajul triunghiular al bazarului presărat cu trandafiri putrezi și coji de pepene galben. Fusese zi de piață.

Un arab desculț, care trecea pe acolo călare pe un măgăruș, s-a oprit în fața lui:

— În numele lui Alah, frate, cum poți întreba dacă e noapte sau zi?

Însă zdrențărosul, a cărui tunică părea că fusese târâtă print toate piețele Islamului, continuă să țipe:

— Răspundeți-mi, fraților întru credință: plouă sau nu plouă, plouă sau nu plouă?...

Și, fără să mai aștepte răspunsul, începu să bată cu buricele și cu nodurile degetelor, pe rând, într-o tobă pe care o purta sub braț așa, decorativ.

Mai mulți țărani care se îndopau cu pește și cușcuș la taraba unui egiptean l-au înconjurat curioși pe cerșetor. Când s-au dat mai aproape, și-au dat seama că era un „orator“. Ochii albiți de cataracte, precum ouăle de șarpe, îl trădau pe orb. Baba, căci

acesta era numele zdrențărosului, bătu din nou toba preț de câteva clipe și continuă:

— În numele Iertătorului, Milostivului, ascultați cuvântul Coranului din gura unui orb: „Nu e nimic mai de laudă decât să dai glas ca să-i convingi pe oameni și să strigi: «Sunt un bun musulman». Vă vorbește un arab cumpătat, care n-a băut niciodată vin, nici nu a mușcat vreodată din carnea de porc“.

Oamenii se apropiau să-l asculte, nepăsători. Erau tâmplari, arămari negri, cu mâinile arse de sulf, brutari murdari de făină, vopsitori cu brațele pătate de albastru și de galben. Se zăreau sacagii, cu șalvarii până la genunchi și cu sacaua de piele dezumflată alături; tăbăcari, rogojinari, țesători. Unii, cu ochii deschiși, continuau să-și mănânce peștele sau să-și roadă osul de berbec, iar grăsimea le curgea până la bărbie.

Se uitau la orb cu admirația pe care o trezesc poeții, iar orbul, fără să-i vadă, pricepea că sunt mulți din duhorile felurite care ieșeau din trupurile lor nespălate.

Baba lovi din nou toba cu degetele:

— Ascultați-l pe Orbul înțelept… Tu, negustorule, care ai urechile astupate cu ceară, scoate-ți ceara din urechi. Lasă-ți tejgheaua. Nu te arăta încăpățânat ca o cămilă îndărătnică. Apropie-te de Orbul Baba. Baba te va lumina cu o frumoasă poveste. Precupețule din Borch, apropie-te de Baba, Baba te va consola mai mult decât legumele tale veștede. (*Râsete printre artizani.*) Ascultați-l pe Baba, dușmanul câinilor iudei și al câinilor creștini… Ascultați-l pe Orbul cumpătat, fraților. Oprește-te, lăptăreaso… Vino încoace, cărbunarule. Așezați-vă pe pietre. Nu o să vă pară rău. Povestea mea e mai gustoasă decât piciorul de cămilă fiert în lapte acru. Negustorule temător pentru monezile tale, ascultă-l pe Orb… Când vei intra în noaptea asta în harem, cea de-a patra soție îți va spune: „O, domnul meu, povestește-mi ce-ai auzit în piață!“, iar tu cu ce-ai

s-o distrezi dacă nu-mi știi povestea?... Scoateți-vă ceara din urechi, bine-credincioșilor. Nu scuipați în creștetul vecinilor voștri. Că încep... încep... încep...

Se înnoptase în Dimisch esh Sham. Fortăreața albă părea să se turtească la picioarele marelui munte. Pe creastă, la mare înălțime față de nivelul nisipului, se legăna tristețea palmierilor. Mai aproape, decupând pe cer conturul orașului verzui, se ridicau siluetele de porțelan ale vârfurilor moscheilor și cupolele de aramă, pe jumătate portocalii, ale palatelor. Pe pereții moscheilor, îmbrăcați în mozaic închipuind table verticale de șah, luna arunca săgeți de argint. Mai încolo, infinit, îngălbenit, întunecat în zare, se întindea deșertul. Iar orizontul, în ciuda lunii și a stelelor, părea un zid de păcură care despărțea pământul oamenilor de tărâmul geniilor și al fantomelor.

Marbruk ben Hassan, pe care Baba Orbul îl știa sub numele „Omul milei“, stătea acum pe terasa casei sale. Sub baldachinul circular, portocaliu, de ale cărui colțuri atârnau felinare colorate, putea fi văzut culcat pe pernele împrăștiate pe covoare. În ciuda bărbii înnegrite și a frunții îngroșate de riduri, se vedea că era tânăr. Fuma încet dintr-o pipă turcească de lut, cu gura de sidef, în timp ce în fața lui, în picioare, înfășurat într-o tunică săracă, se agita un vânzător de covoare, cu barbă lată de călău și nasul mai încovoiat decât un iatagan. Vânzătorul de covoare, aplecându-se peste marfă, o înfășura încet, șoptindu-i lui Marbruk ben Hassan:

— Mitralierele vor veni demontate în osiile carelor conduse de Ahmed.

Apoi exclamă:

— Stăpâne, gândește-te bine, țesătura acestui covor e atât de bogată în fir de aur, încât nu vei mai găsi alta la fel nici în cel mai mare bazar din Istanbul.

Coborî glasul:

— În fiecare lună, o caravană de care se va opri la hanul lui Hussein. Vei schimba roțile.

Cu voce tare:

— Nu te interesează corturile din păr de cămilă? Permit aerului să intre, dar opresc și frigul, și căldura.

Coborî vocea:

— Strânge toate monezile de argint și fă să circule hârtia. Bagă argintul în osiile carelor…

Marbruk ben Hassan se ridică de pe perne și, fără să se mai uite la vânzătorul de covoare, lovi în tipsie. Apăru Aischa, roaba lui.

— Aischa, spuse Omul milei, nu mai lăsa să intre în casă vânzători ambulanți fără să te asiguri că au marfă de preț. Covoarele omului acestuia ar putea împodobi măcelăria unui armean, nu casa mea.

Însoțit de Aischa, vânzătorul de covoare se retrase umilit.

Marbruk ben Hassan a rămas pe gânduri. Aparținea unei societăți secrete care sprijinea mișcarea națională musulmană. În Magreb, conspira împotriva sultanului din Fes și a guvernatorului francez. În puțul secret al casei sale din Msella del Pachá, de la Fes, se aflau cincizeci de mii de gloanțe. Îl bănuiau mulți, cu toate că sora lui era una dintre cele patru soții ale Sultanului, fratele lui – un servitor fidel al francezilor, iar tatăl – întâiul cadiu al orașului.

În plus, Marbruk ben Hassan, prinzând un moment potrivit, îl ucisese din interese de stat pe Ismail, liderul tinerilor naționaliști de la Universitatea din Fes. Era considerat un renegat și asta îi proteja adevăratele afaceri. În realitate, trecea drept unul dintre cei mai energici și mai periculoși membri ai comitetului secret panislamic.

Omul milei, cum îi spunea Baba Orbul, privi luna care

tocmai se ascundea după minaretul moscheii Ez Zinaniye, și-și netezi barba. Urma să-l primească, în noaptea aceea, pe Mahomed Bey, un bandit neînduplecat. Mahomed Bey era ucigaș profesionist de armeni creștini. Avea la activ crime multe și îngrozitoare. Cea mai ușoară fusese comisă atunci când îi băgase pe bătrânii armeni cu capul în cuptoarele brutăriilor din satele cutreierate de oamenii lui.

— Pocnesc precum rodiile, spunea zâmbind Mahomed Bey.

Aischa veni brusc pe terasă:

— Domnule, un bătrân străin întreabă de tine.

— Arab sau european?

— Arab.

— Nu ți-a spus cum îl cheamă?

Bătrânul care îl căuta pătrunsese deja pe terasă. Barba îi ajungea până la stomac, iar gluga pelerinei roșii încadra un chip fin și ridat, ușor ciocolatiu, de linii moarte și privire tânără, falsă și crudă. Era tatăl său, cadiul din Fes.

Marbruk ben Hassan se grăbi să îi iasă înainte, îi luă cu umilință mâna și-și apăsă buzele pe ea câteva clipe. Aischa se retrase.

— Tu aici, tată?

Bătrânul înaintă demn pe terasă, se așeză pe o pernă, iar Marbruk ben Hassan rămase în picioare, fără să îndrăznească să se așeze. Nu spuse niciun cuvânt, din respect. Tatăl privi în jur cu ochi scrutători. Într-un sfârșit, spuse:

— Poți vorbi.

Omul milei observă că tatăl său nu-l invitase să stea jos și, cu toate că se afla în propria casă, rămase în picioare și spuse:

— Cum se simte stăpânul nostru, Sultanul? Și nobila mea mamă? Și fratele meu? Dar sora mea?

Cadiul, cu voce obosită, îl înștiință:

— Mama ta a fost bolnavă, dar a băut o fiertură de lapte în

care înmuiasem o pagină din Coran, iar acum e bine. Fratele tău a fost însărcinat de marele Sultan cu o misiune secretă, la Cairo. Sora ta a născut un băiat frumos. Și tu cum stai cu sănătatea?

— Bine, tată. Dar permite-mi să te întreb cum ai îndrăznit să înfrunți greutățile unei călătorii atât de târzii? De ce nu mi-ai anunțat o asemenea onoare? Ori s-a întâmplat ceva?

Cadiul își privi fiul cu răceală. Apoi, accentuând fiecare cuvânt, spuse:

— Da. Pregătește-te să spui Rugăciunea Fricii. Am venit să te ucid…

Marbruk ben Hassan ridică încet ochii de pe desenul covorului verde.

— Ai spus că ai venit să mă omori?

— Da. Doar dacă nu preferi să-ți iei singur viața.

— De ce-mi spui asta, tată?

Cadiul, în ciuda vârstei, se ridică în picioare dintr-un salt. Mâna dreaptă se sprijinea acum pe mânerul lucrat în aur al pumnalului încins la brâu. O strălucire sumbră ca cea a pietrelor de silitră îi sclipea în fundul pupilelor. Cu toate acestea, vocea îi era blândă:

— Câine! Îl trădezi pe marele nostru Sultan! Faci comerț cu arme să ridici triburile. Ascunzi două care cu cartușe pe fundul puțului uscat din casa de la Msella. Strângi monezi de argint. Mila lui Alah a îndepărtat furia Sultanului de pe capetele noastre. De asta îl omorâseși pe Ismail? Ca să ne înșeli pe toți? Ililla are toate dovezile trădării tale. Pe Alah că mi-e greu să mă abțin să nu-ți înfig pumnalul în gât! Ești mai mincinos decât o prostituată!

Omul milei tăcea. Sub muselina turbanului, fruntea i se umplea de picături mici de sudoare.

Cadiul continuă:

— O faptă bună nu se pierde niciodată. Când eram mai tânăr, l-am cruțat pe Ililla. El și-a adus aminte. Acum o lună, a venit la mine, mi-a arătat dovezile crimelor tale și mi-a spus milos: „Ia oameni din garda mea, du-te la Dimisch esh Sham și răpune-i viața nesocotitului aceluia. Marele Sultan nu va ști niciodată de trădarea fiului tău, binecuvântat fie El, cu toți ai săi!“.

Marbruk ben Hassan a exclamat, gândindu-se la altceva:

— Alah să se îndure de mine!

Cadiul, după ce și-a domolit furia, continuă:

— Degeaba ai încerca să scapi. Casa și grădina îți sunt înconjurate de oamenii mei. Te omori sau dau poruncă să fii omorât?

Omul milei gândea cu repeziciune:

— Tată, numai Destinul hotărăște soarta oamenilor, iar ei îl urmează supuși. Eu mi-am hotărât drumul, însă nu vreau ca familia mea să poarte rușinea secretului meu. E mai bine să mă omor cu mâinile mele. Un singur lucru vreau să-ți cer. Dă-mi voie să-mi împart puținele bunuri unor bine-credincioși care nu mă vor uita niciodată în rugăciunile lor.

— Cine sunt?

— Aischa, roaba mea, și Baba Orbul. Baba Orbul obișnuiește să doarmă în poarta moscheii Ez Zinaniye. Îmi dai voie să-l chem, prin roaba mea?

Cadiul se gândi: „Desigur, prin orb am putea afla cine e vânzătorul de arme care le aduce la Fes. Îl voi face prizonier de cum va ieși pe poartă“. Răspunse:

— Cheamă-ți roaba.

Omul milei lovi tipsia și Aischa apăru.

— Aischa, du-te la poarta moscheii Ez Zinaniye și adu-l pe Baba Orbul.

Aischa plecă, iar bătrânul insistă din nou:

— Vrei să rostești cu mine Rugăciunea Fricii?

Marbruk ben Hassan se întristă și spuse:

— Iartă-mă, tată. Nu sunt demn să stau la umbra trupului tău. Dar acum cred că pacea lui Alah va pune stăpânire pe mine. Nici mama, nici sora, nici fratele meu să nu știe de binevoitoarea pedeapsă pe care mi-o dai. Mulțumește-i și milostivului Ililla. Te rog acum, tată, să mă lași singur.

Pentru o clipă, umbra unei emoții păru să tremure pe chipul bătrânului. Arătă cu mâna îngălbenită cerul plin de stele ca acoperișul unui cort de beduin și spuse:

— Curând ne vom întâlni acolo. Pace ție…

Cu gravitate, după ce ezită o clipă, îi întinse mâna. Omul milei sărută cu respect dreapta tatălui său, iar bătrânul ieși…

Marbruk ben Hassan rămase singur. Cine să fi fost câinele care îl trădase? Prea târziu să se mai gândească la asta. Trebuia să încerce să fugă. Dacă ar reuși să-l găsească pe Mahomed Bey, ar râde el de asasinii muți aduși de tatăl lui. I-ar fi trecut pe toți prin tăișul sabiei… Și dacă Mahomed Bey refuză să se amestece în partida pierdută? Atunci ar putea să se refugieze în consulatul german. Von Freser încercase de multe ori să-i propună asta. Să se ofere Serviciului Secret German? N-avea timp de pierdut. Își scoase tunica, pantalonii cei fini, cămașa brodată cu aur, ciorapii albi de mătase. Coborî repede la bucătărie; în cămara Aischei găsi câțiva căței de usturoi pe care îi zdrobi și începu să se frece cu ei pe tot corpul. Nu se putea sta la un pas de el, atât de urât mirosea. Apoi se dădu cu cărbune. Intră în odaia roabei; acolo își ținea vopselurile. Auzi cum se deschide poarta și fugi în întâmpinarea Aischei. Slavă lui Alah, roaba venea cu orbul de mână. Totuși, țipă când îl văzu: nu-l recunoscuse… Marbruk își duse violent degetul la buze, se apropie de orb și, punându-i pumnalul la inimă, îi spuse:

— Dacă scoți un cuvânt, te omor.

Apoi îi ordonă Aischei:

— Du-l la baie.

Trebuie să fi fost casa unui om foarte bogat – a continuat orbul să le povestească oamenilor –, pentru că înăuntru pluteau parfumuri fine, iar podeaua era acoperită de covoare moi. Totuși, când bărbatul care îmi pusese pumnalul în piept îmi spuse: „Dacă scoți un cuvânt, te omor!“, l-am recunoscut imediat după voce. Trecea în fiecare zi pe la poarta moscheii și, aruncându-mi o monedă în poală, îmi spunea: „Pace ție…“

Sclava mă luă de braț și mă duse la baie. Se auzea zgomotul unui izvor. Omul milei îi spuse roabei:

— Aischa, dezbracă-l repede…

Eram îngrozit. Ce avea să mi se întâmple? Credeam că împlinisem întotdeauna poruncile Profetului…

— Mai scurteaz-o! țipă o voce. Nu ne povesti despre datoria față de Alah, și spune-ne odată ce s-a întâmplat în casă.

Cel care îl întrerupsese așa pe orb era un brutar nerăbdător să cunoască sfârșitul aventurii.

Povestitorul a continuat:

— Atunci au început să mă dezbrace: m-au despuiat de frumoasa mea tunică neagră, pentru că eu, pe atunci, aveam o tunică foarte fină pe care…

Explodă un tăbăcar:

— Flecar blestemat! Lasă-ți tunica în pace! Povestește-ne ce s-a întâmplat în casă!

Orbul a continuat, cu răbdare:

— Aveți gusturi de măgari, nu de gazele. În fine. M-au despuiat de frumoasa mea tunică neagră și de turban… Of, ce turban aveam! Un turban care, înfășurat în jurul capului, mă făcea să semăn cu un mare vizir. Roaba care mă dezbrăca îi zicea din când în când Omului milei:

— Ce se întâmplă, stăpâne, ce se întâmplă?

Dar el îi răspunse doar atât:

— Ține oglinda mai sus…

Apoi:

— Semăn cu el?

— Da… Pune-ți mai mult sânge pe pleoape.

Auzeam cum se mișcau pe lângă mine, dar, cum Alah îmi luase darul văzului, nu puteam decât să presupun că Omul milei își vopsea fața ca să-mi semene.

— Și tu ce făceai în timpul ăsta? a întrebat un argintar.

— Stăteam pe vine pe o rogojină și mă rugam. Chiar dacă eram dezbrăcat, nu mi-era frig, fiindcă era vară. Într-un sfârșit, Omul milei îi spuse Aischei:

— Dă-i o monedă de aur săracului acestuia.

Iar sclava îmi puse în palmă o monedă de aur. Apoi stăpânul zise:

— Ia-mă de mână, Aischa.

Am auzit zgomotul unor pași, apoi o voce ca a mea (fiindcă străinul mă imita foarte bine):

— Binecuvântată fie mila lui Alah și bunătatea stăpânului acestei case. Soțiile sale să-i dea prunci mulți. Recoltele să-i fie atât de bogate, încât grânarele să-i fie neîncăpătoare. Fiii să-i fie nobili, curajoși și generoși, cum curajos, nobil și generos este preaputernicul său tată…

Apoi se făcu liniște, iar eu rămăsei gol-pușcă în mijlocul unui palat necunoscut, cu o monedă de aur în mână. Strângeam cu putere banul în palmă, încercând să-mi stăpânesc frica ce-mi cuprinsese inima. Am început să mă rog ca Profetul să lumineze noaptea orbirii mele și să-mi trimită vreo roabă bine-credincioasă care să mă scoată de acolo.

Nu apucasem să zic nici trei rugăciuni când, dintr-odată, auzii zgomote, apoi o voce gravă și necunoscută care spunea mânioasă:

— Câine! Nu promiseseși să te omori? Astea-ți sunt jurămintele?... Alí, pregătește funia! Acum te vom spânzura noi.

Am simțit un frig în inimă. Omul milei, în ciuda înfățișării sale, fusese prins. Dar eu, așezat în mijlocul salonului, nu îndrăzneam să mă mișc. Deodată, bărbatul cu voce gravă și mânioasă își puse mâna aspră pe spatele meu gol și îmi zise:

— Orbule, ia monedele acestea, dar îți jur pe Coran că, dacă spui un singur cuvânt din tot ce-ai auzit aici, voi pune să ți se taie capul, chiar dacă ești orb.

Apoi, un bărbat care nu vorbea (trebuie să fi fost mut), mă îmbrăcă cu frumoasa mea tunică, îmi dădu înapoi turbanul și, luându-mă de mână, mă conduse până la poarta moscheii Ez Zinaniye... Mereu în tăcere pentru că era un asasin mut.

A doua zi, în piață, am auzit grozăvia: fiul cadiului din Fes se spânzurase fiindcă roaba lui, Aischa, îl părăsise... Și, cu toate că mulți au căutat-o, ea n-a mai fost găsită niciodată...

Exercițiu de tragere

Povestirea aceasta ar trebui să se numească nu *Exercițiu de tragere*, ci *Povestea lui Muza și a celor șapte locotenenți spanioli*. Chiar eu am auzit-o în piața din Larache, lângă poarta Ksaba, unde se termină galeriile văruite ocupate de negustorii din Garb; mi-a spus această întâmplare un *zelje* care venea din Ouazan, de mai jos de Fes, unde se pot vâna elefanți masivi. Și chiar dacă, așa cum zic, *zelje* acesta era din Ouazan, părea foarte pătruns de întâmplările din Larache.

Acest *zelje*, acest poet ambulant, era un bărbos ciung, rănit de război, spunea el; eu cred că era ciung pentru că, prins la furat, i-or fi tăiat mâna în cine știe ce piață. Se gătea cu o tunică gri atât de zdrențăroasă, încât ajungea să le inspire milă până și țărăncilor sărace din așezarea de beduini de la Mhas Has. Avea capul acoperit cu un turban roșu (numai Alah știe de unde l-o fi furat) și trebuie să-i fi fost o foame de lup, căci, atunci când m-a văzut apărând cu pantofii cu tălpi de cauciuc și cu aparatul de fotografiat atârnând pe umăr, mi-a făcut o reverență cum niciodată nu mai văzuse Înaltul Protectorat Spaniol. Într-o spaniolă stricată în chip magnific, mi-a propus, lângă bărbile escrocilor care îl priveau așezați pe vine:

— Mărite domn, niciunul dintre zdrențăroșii ăștia nu merită să mă asculte. Dă-mi o monedă de argint și-ți voi istorisi o întâmplare demnă de urechile tale educate, care nu se pot compara cu urechile acestea de asini.

Și, cu brațul mutilat, mi-a arătat urechile murdare ale

țăranilor.

Eu mă așteptam ca toate roșiile stricate care fermentau pe jos să sfârșească în capul poetului ambulant din Ouazan, dar zdrențăroșii, așezați în cerc în jurul lui, s-au mulțumit să râdă în hohote groase și să-l înjure veseli în limba lor. Atunci, m-am așezat și eu în roata bărbaților din tribul El-Tulat, i-am aruncat o monedă de argint, iar ciungul cel faimos, desculț și mirosind a lapte acru și-a început povestea pe care o voi traduce într-o spaniolă pe înțelesul tuturor.

În Larache, un drum asfaltat desparte cimitirul evreiesc de cel musulman. Cimitirul evreiesc pare o carieră de marmură sculptată și în fiecare zi a săptămânii poți găsi acolo femei disperate și bărbați bărboși, cu capul acoperit de cenușă, care plâng mânia lui Iehova asupra morților lor.

Cimitirul musulman e înflorit, în schimb, ca o grădină. Portocalii cresc printre morminte, iar femeile, îmbrobodite până la ochi, însoțite de negresele lor uriașe vin să se așeze pe o piatră de lângă mormânt și, îndurerate, plâng cu râuri de lacrimi, mișcându-și brațele.

Locotenentul Herminio Benegas venea să se plimbe pe acolo. Un observator neatent ar fi presupus că Benegas, privind cimitirul din stânga, ar fi vrut să cucerească vreo evreică frumoasă sau că, uitându-se la cel din dreapta, ar fi aspirat la dragostea vreunei musulmane înfășurate în misterul alb al mantiei sale. Dar nu era așa.

Locotenentului Herminio Benegas nu-i ardea să se gândească la evreice sau la musulmane. Locotenentul Herminio Benegas se gândea la Muza, cămătarul Muza. Se gândea la datoriile lui!

Muza cămătarul trăia într-o casă chiar la intrarea în Ksaba. Ca să compenseze minunata putoare de brânză putrezită și de gunoaie care plutea în aer, lângă zidul crenelat avea o grădină

întinsă, plină de lămâi, cu straturi dese de garoafe și trandafiri, de care cinci robi din tribul de beduini de la Mhas Has se ocupau cu grijă, în timp ce el, liniștit ca un sfânt, își netezea barba și privea cum îi veneau clienții. Îi asculta pe disperați printre boboci de trandafir. Nu avea scrupule în a lucra cu samsari evrei. Specialitatea lui Muza erau ofițerii din garnizoana spaniolă. E adevărat că ofițerilor le era interzis cu strictețe împrumutul de la cămătarii musulmani, pentru că lucrurile s-ar fi putut, nu-i așa, complica... Dar locotenentul Herminio Benegas, într-o noapte, contemplând zidul cel verde, crenelat și trist, țărăncile dormind lângă grămezile lor de surcele, își blestema soarta. Se ducea, înfășurat într-o tunică arabă, ca să nu dea de bănuit, să ciocănească la poarta solidă, bătută în piroane a casei lui Muza.

La ora când cerul lua o culoare verzuie, lui Muza îi veneau clienții. Portarul, un eunuc tunisian, negru și masiv ca un elefant, era atât de obișnuit cu aceste lucruri încât, fără să vorbească, înclinându-se umil, o conducea în grădină pe viitoarea victimă a lui Muza. Acesta, sub o boltă migălită cu aur și cu incrustații de lapislazuli, se ridica și, sărutându-și vârfurile degetelor, își primea vizitatorul cu cea mai delicată ospitalitate musulmană. Invitându-și oaspetele să se așeze pe pernele moi, îl lăuda, îl mângâia și-i spunea:

— Îmi onorezi casa. Alah să te acopere de prosperitate pe tine și pe familia ta. Azi e o zi mare pentru mine. De cât ai nevoie? Nu-ți face probleme. Sunt fericit să te servesc.

Când Herminio Benegas a răspuns „*Cinco mil pesetas*“, Muza a început să râdă.

— Și pentru grămăjoara asta de surcele îți faci griji? Eu credeam că era un incendiu. Numai cinci mii de pesete! Tu, un ofițer spaniol! Jur pe barba Sultanului că vei pleca cu zece mii din casa mea. Nu știi că Profetul a spus că mâinile

necredincioșilor sunt închise generozității? Vreau ca ziua de azi să-ți fie frumoasă și dulce. Alí, Alí, adu o cafea pentru frumosul ofițer spaniol!

Într-adevăr, Benegas a luat zece mii de pesete... și a semnat o chitanță de primire pentru cincisprezece mii.

— Tu să nu-ți faci nicio grijă, îi spusese Muza. Voi fi cu tine mai bun decât mama și tatăl tău, pe care nu am onoarea să-i cunosc.

Benegas s-a întors din nou, apoi din nou și din nou.

Într-o zi, Muza s-a ridicat sprinten dintre perne. Era prima oară când Benegas îl vedea în picioare. Muza era înalt ca un turn; barba care-i ajungea până la buric îi dădea aspectul unui Goliat. Cămătarul, luându-și un snop din barbă, a spus, în timp ce și-l răsucea cu mânioasă răceală:

— Ce-ai crezut? Că eu îi prad pe traficanți, ca banditul acela de Raisuli? Te-am tratat cu bunătate, ca pe fiul meu. Și tu ce mi-ai dat? Numai hârtii și hârtii cu semnătura ta! Îmi plătești sau mă duc la colonelul tău!

Benegas s-a gândit că ar fi putut să bage toate gloanțele în burta monstrului aceluia, dar îi era teamă să nu fie spânzurat. Și, strângând din dinți, învins, ceru:

— Dă-mi trei zile sau patru...

Muza s-a lăsat să cadă pe perne și a răspuns:

— Până duminică voi rămâne în casa mea din Guedina. Luni, dacă nu mi-ai plătit, îl voi vedea pe colonel!

Nici nu a terminat bine de spus, că apăru pe eunucul tunisian care l-a condus pe locotenent la poartă, cu temenele.

Locotenentul Ruiz tocmai își scotea cizmele când intră Benegas în cameră. Rămase cu degetele încremenite pe șireturi când văzu chipul descompus al prietenului său.

— Ce ți-a spus Muza?

— Luni se duce la colonel.

Ruiz a început să-și scoată cizmele.

— Mâine plecăm către pădurile din Rahel.

— Rahel?

— Da, am terminat exercițiile de tragere din parcela Guedina.

Benegas s-a lăsat să cadă pe pat. Era pierdut dacă Muza îl vedea pe colonel. Și cu Muza nu era de glumit. Le venise de hac multor înfigăreți din Larache. Se zvonea că una dintre fiicele lui era în haremul Califului. Ce era de făcut?

Ruiz adormise. Benegas stinse lumina. Pe fereastra zăbrelită se filtra o lumină clară, sărbătorească. Ce să facă? Se ridică și deschise ușa cu grijă. Mai încolo, în fundul curții, se vedea biroul colonelului; era luminat. Benegas se hotărî. Traversă parcul și se opri în fața clădirii. Santinela luă poziție de drepți. Benegas urcă scările și bătu la ușă. O voce răgușită răspunse:

— Intră.

Întins pe canapea, cu haina descheiată, colonelul Oyarzún părea să studieze cotele unei hărți verzi pe care o ținea dinainte. Era un bărbat mic, uscățiv și bolnăvicios. Se uită la locotenent și înțelese că omul venise să ceară ajutor. Atunci se ridică în capul oaselor și spuse:

— Poftiți, locotenente. Luați loc.

Benegas îl ascultă. Luă un scaun și se așeză în fața colonelului, dar acesta nu părea să aibă mult chef de vorbă. Se uita trist în podea. Fără să știe de ce, locotenentului i se făcu brusc milă de bărbatul acela șubrezit și slab. Să fi fost adevărat zvonul că îi plăcea hașișul? E adevărat că pe-acolo hașișul trecea prin multe mâini…

— Ce-ați pățit?

Benegas a început să-i povestească povestea încurcăturii sale financiare cu Muza. Pentru o clipă, s-a gândit să-i spună o minciună: că Muza îi ceruse planurile bateriilor care apărau

valea Lukus. Dar a înțeles repede că minciuna lui era ușor de descoperit și că superiorul lui s-ar fi putut folosit de ea. Cel mai bine era să spună adevărul gol-goluț.

Colonelul, așezat pe marginea canapelei, îl asculta, ridicând din când în când ochii lui mari și verzi. Când Benegas termină de povestit, colonelul se ridică sprinten în picioare. Părea o maimuță tristă. Benegas, în poziție de drepți, aștepta sentința.

Colonelul își aprinse o țigară, privi cu melancolie harta de pe masă și spuse:

— Sunt șapte locotenenți ai unității acesteia în aceeași situație ca dumneavoastră. Așa ceva nu se poate tolera! Mâine ieșim la trageri în pădurile din Rahel. Guedina rămâne în spate. Nu mi-ar face nicio plăcere să cadă din greșeală vreun proiectil peste casa lui Muza… Chiar dacă, ce-i drept, n-ar fi o mare pierdere. Noapte bună, locotenente.

Benegas îl salută țeapăn. Pricepuse.

Parcela de la Guedina se întindea de-a lungul văii și acolo, în centru, se vedea micul castel cu turnulețele lui de piatră, ce-i aparținea cămătarului. Mai încolo, se desfășurau colinele calcaroase, cu panașuri de ierburi roșietice și verzi, iar în depărtare, pe o culme, pânza cerului era tăiată de linia albăstrie a pădurilor din Rahel.

Muza, așezat în fundul grădinii, sub ramurile unui portocal, cu Aischa lângă el, gusta bucăți de lămâie confiată pe care roaba, în genunchi, i le oferea zâmbind.

Se auzi un șuier ca de bengală. Muza se uită surprins în jur: un obuz explodă pe creasta pădurii.

Aischa, tremurând, se strânse lângă stăpân cu toată frăgezimea trupului tânăr, dar Muza, speriat, se ridică. Nici nu apucă bine să se scoale, când o explozie mai apropiată ridică din pământ o coloană de foc și de țărână; Aischa căzu pe iarbă, leșinată de groază. Muza o privi o clipă fără să o vadă și o luă la

fugă în grădină.

Teroarea lui nu avea margini pentru că era un om pașnic. Știa că mai multe baterii făceau exerciții de tragere dincolo de cortina albăstrie a pădurilor din Rahel, dar de acolo…

De data aceasta, impactul fu decisiv. Obuzul lovi vârful turnului de piatră, iar turnul frumoasei sale case se ridică în aer ca și cum ar fi fost smuls în trombă din rădăcini; apoi se năruí într-o ploaie de pietre. Un grup de roabe, de femei fără văl și de servitori ieșiră pe poarta principală țipând și târând copiii după ei. Femeile se refugiară în aripa dreaptă a grădinii.

Altă lovitură făcu să se cutremure pământul. Zidurile de piatră ale vechiului castel care îi aparținuse șeicului din Rahel se crăpară. Coloanele mititele, aruncate în aer de explozie, își împrăștiară tulpinile de marmură în apa micuței fântâni. Din nou, o perdea de proiectile mătură pământul și puținele bucăți de ziduri care rămăseseră în picioare, sub soarele apusului, se clătinară și se năruiră.

Muza se lăsă să cadă și începu să plângă. Înțelegea. Cei șapte locotenenți din corpul de artilerie, cei șapte bărbați pe care el îi ajutase cu împrumuturi îi bombardau intenționat frumoasa lui casă. Nu ezitau să-l lichideze împreună cu cele nouă soții și cu cei șaptesprezece servitori. Ca într-un coșmar, îl vedea pe blestematul locotenent Benegas înconjurat de soldați, incitându-i să-și ducă la bun sfârșit opera, cu un asalt la baionetă.

Lacrimile curgeau pe chipul bărbos al uriașului Muza. Focul bateriilor părea înfuriat, obsedat de ruine; unele proiectile spărseseră țevile fântânii; la fiecare explozie, pietrele zburau între nori negri și groși de praf: pe iarbă se puteau vedea mobilele distruse, pernele destrămate. Proiectilele îi transformau, conștiincios, toate bunurile în hârburi.

Muza, ascuns după un copac, privea îngrozit cum i se

distrugea toată averea. Nu încăpea îndoială, locotenenții de artilerie erau oameni teribili.

Din nou i se păru cămătarului că îl vede pe Benegas înconjurat de soldați neîndurători, gata să-i scobească pântecul cu vârful baionetei. Și teroarea îl cuprinse într-o asemenea măsură încât, dintr-odată, începu să țipe îndrăcit și o luă la goană către ruinele casei, punându-și viața în pericol. Femeile din pădure îi strigau să se oprească, pentru că putea fi rănit de schijele proiectilelor; dar Muza, surd, disperat, dorea să-și îmbrățișeze bunurile distruse și, împins de o furie nemărginită, care învârtea totul în jur, ca într-o furtună învolburată, ca într-un coșmar de pietre înroșite de soare, pătrunse cu salturi mari printre ruine. Se lovi de un zid, zidul se mișcă, iar blocurile de granit se năruiră și-i căzură în cap.

Cămătarul Muza încetă pentru totdeauna să mai împrumute bani creștinilor.

Douăzeci și patru de ore mai târziu, colonelul prezentă un raport Înaltului Trimis[1], iar Înaltul Trimis se scuză față de calif:

— În timpul marșului, reticulul unui telemetru s-a deplasat în vizor din cauza unei lovituri, fapt care a determinat o eroare de calcul în reglajul loviturii.

Bine că nenorocirea din Guedina nu provocase mai multe morți decât cea a lui Muza, victimă nu a proiectilelor, ci a propriei sale imprudențe.

Califul, infinit de îngăduitor, surâse ușor, apoi spuse:

— Mă bucur că întâmplarea nu a avut urmări mai grave, fiindcă Muza nu era marocan, ci algerian.

---

[1] Reprezentantul Autorităților Spaniole (nota trad.).

Amintește-ți de Azerbaijan

Cei doi mahomedani s-au oprit pentru a lăsa procesiunea budistă să treacă. În fața unui baldachin aurit mergea un călugăr cu o umbrelă deschisă deasupra capului.

În urmă, legănându-se, avansa cortegiul de elefanți, iar statuile lui Buda, purtate pe spatele lor, întreceau vârfurile palmierilor. Asociatul lui Azerbaijan, prudentul Mahomed, spuse, privind un jandarm tamil oprit în fața unei femei din Colombo al cărei căruț de bambus era tras de un servitor desculț:

— Profetul să le întunece mințile necredincioșilor acestora.

— Pentru ei, eternul pavaj cu jăratic al infernului, murmură Azerbaijan cu dezgust, căci o mulțime de tunici galbene ridicau praful drumului.

Cei din mulțime aveau capetele rase și aproape toți se răcoreau făcându-și vânt cu evantaie mari, rotunde și dințate. Azerbaijan, cu ochi de cunoscător, observa tipologia umană și descoperea că în acel colț se aflau multe reprezentate ale raselor din sudul Indiei.

Se vedeau brahmani cu turbane turtite ca plăcinta vacii, muzicanți cu tobele îmbrăcate în piele de șarpe și trompete în formă de colți de elefant; copii rahitici, desculți și dezbrăcați; preoți budiști cu capetele rase; paria acoperiți de praf ca lăcustele și mai goi decât maimuțele; hinduși de castă nobilă, burtoși, încinși cu brâuri late, tivite cu aur și pălării exagerat de mari, ca niște tipsii de argint. Pescuitorii de perle se cunoșteau

după ochii împânziți de sânge și mărimea exagerată a pieptului. Fauna era completată de hoții de buzunare chinezi, mișcându-și ochii ca șoarecii, precum și șmecherii englezi care, cu mâinile în buzunare, priveau ironic la defilarea procesiunii, scuturându-și în aer cenușa țigărilor.

— Haide, a spus Azerbaijan.

Și Mahomed, strângând din umeri, și-a urmat tovarășul.

— Ai banii? a întrebat Mahomed.

Azerbaijan a aprobat, zâmbind. Își ținea banii – rupii bune, hindustane – la piept. El și Mahomed vânduseră salonul de opiu unui traficant chinez. Amândoi erau de felul lor din Tanger, dar soarta afacerilor îi adusese până la Colombo, unde, urmând exemplul comunității musulmane, s-au apucat să îmbine camăta cu exploatarea lanurilor de orez și a saloanelor de opiu.

Era limpede că nu puteau să jure pe Coran că banii cu care-și începuseră afacerile fuseseră dobândiți în mod cinstit. În urmă cu câțiva ani, cei doi cumetri, în zăpezile din Himalaya, îl zăpăciseră în bătaie pe un spion care fugea de poliția engleză. Degeaba, încercând să se apere, îl apucase acesta pe Mahomed de tunică. Mai sprinten, Azerbaijan, cu o lovitură de par, îi vârâse casca de cauciuc între urechi și, după ce îl ușuraseră de lirele lui, fugiseră, traversând munții. Astfel ajunseseră la Ceylon.

Acum, Azerbaijan și Mahomed au luat-o pe un drum prăfuit care se răsucea printre palmieri. De-a lungul acoperișurilor de bambus se vedeau bătrâne așezate în rânduri, spălând șofranul; mai departe, lângă un zid cenușiu, de piatră și chirpici, trei bătrâni cu turban munceau în fața unui război. O malaysiană întorcea roata. Oamenii au ridicat privirea când au trecut cei doi mahomedani, iar femeia a murmurat un descântec să se apere de deochi.

— Lângă Tronul lui Buda mă așteaptă un pescuitor de perle,

a spus dintr-odată Mahomed.

— Ce vrea de la tine?

— E străin. Zice că are o perlă…

— Furată…

— Probabil…

— Ar trebui să o vedem.

Tronul lui Buda, un trunchi de copac ars de fulger, avea sculptată în cărbune figura Singuraticului, care părea să fi stat chiar pe coroana copacului. Se afla chiar la prima cotitură a drumului prin pădure.

Acum, cei doi tovarăși mergeau de-a lungul unei plaje prin fața oceanului strălucitor, ținut în frâu doar de greutatea fierbinte a soarelui. Lumânări roșietice se înclinau pe suprafața apei, pești zburători trasau curbe vertiginoase; orașul rămăsese în urmă. Intrară pe drumul care ducea la orezării.

— Oare cât va cere hoțul pentru perlă?

Mahomed, a cărui față rotundă și lucioasă reflecta pacea, spuse, întinzând brațul:

— Acolo e.

Azerbaijan a întors capul. Nu putea să distingă sub care copac din pădurea întunecată se ascundea hoțul de perle. Deodată, a simțit o lovitură îngrozitoare sub inimă; l-a văzut pe Mahomed, uriaș ca o statuie, cum ridică un cuțit enorm și a înțeles că era mort. Căzu cu fața în țărână. Ca prin somn, departe, simți cum tovarășul său, cu mână nerăbdătoare, îi sfâșia pânza de la piept și totul se întunecă în ochii săi când negustorul puse stăpânire pe săculețul de rupii hindustane.

Încet, o tipsie de sânge se scurse în pământ, iar Mahomed se îndepărtă pe drumul care ducea la Tronul lui Buda. Aceste fapte s-au întâmplat la începutul anului 1915.

În primele zile ale anului 1930, după cincisprezece ani de la moartea lui Azerbaijan, un tânăr cam de optsprezece ani

deschise un post de bărbier chiar în fața Bazarului Mătăsarilor, care, în Tanger, reprezintă un fel de bursă a mătăsii. La început, tânărul rădea capetele și bărbile lângă fântâna unde veneau toate femeile din satul de jos să ia apă și să-și bârfească stăpânele.

Bazarul Mătăsarilor e un loc important și ți-l poți imagina cel mai bine ca fiind o curte cu dale roșii, crăpate, înconjurate de arcade care festonează cu arabescuri galerii întunecate. Dedesubtul galeriilor se deschid nișe adânci, unde strălucesc suluri din cele mai înflorite pânzeturi pe care și le poate dori o negresă.

Prăvălia principală a Bazarului aparținea criminalului Mahomed. Desigur, nimeni nu știa că îl omorâse cu cincisprezece ani în urmă pe tovarășul lui în apropiere de Colombo. În plus, aceasta fusese prima și ultima crimă comisă; de atunci, traficantul îndeplinea cu sfințenie toate datoriile unui credincios. Nu lipsea de la nicio rugăciune la moschee și niciodată nu obosea să-și ducă mâna la buzunar ca să dea de pomană orbilor, orfanilor sau bolnavilor. În felul acesta, viața îi înflorea ca și barba, care – atunci când uita să și-o radă – strălucea neagră ca abanosul în jurul obrajilor rozii și lustruiți. Pentru a-și răsfăța simțurile, ținea un harem cu un eunuc și mai multe roabe.

Și, după cum vă povestesc, tânărul străin și-a instalat scaunul de frizer în fața acestui bazar. Chiar dacă musulman, frizerașul nu era din Africa, ci din Ceylon; pronunția îl dădea de gol, iar Mahomed s-a cutremurat când a aflat că tânărul venea din arhipelag. S-a liniștit însă când servitorul lui i-a spus că băiatul era din Puloli, la capătul opus față de Colombo.

Pentru câtva timp, tânărul ceylonez bărbieri pe toată lumea în mijlocul străzii; apoi, cu câteva monede de argint, îl potoli pe paznicul bazarului și, într-o zi, fu văzut cum își instala tronul

chiar în fața prăvăliei lui Mahomed și înșira pe o masă de cireș bricele ascuțite. Negustorilor le venea la îndemână, la ora siestei, să se așeze în fotoliu și să se lase rași de omul din insulă.

Când nu avea nimic de făcut, cânta. Mereu același cântec: *El Rasd ad-Dill*.

Acel Si bemol cu care băiatul începea primul cuvânt al cântecului, „*Ja*“, îl crispa pe cinstitul Mahomed. Și menestrelul continua:

Ja… sa-hibu I hemmi li in-nel
hemma…

Câteodată, negustorul întâlnea privirea frizerașului fixată asupra lui și atunci simțea o neliniște stranie, un fel de jenă, care îl făcea să-și miște capul ca și cum gulerul vestei sale cu nasturi, brodată cu aur, nu i-ar fi venit bine în jurul gâtului; dar Mahomed se răzbuna neapelând niciodată la serviciile tânărului.

Cu toate acestea, omul din insulă îl saluta cu respect, de parcă mătăsarul i-ar fi fost tată sau protector al surorii și al mamei sale. Mahomed, umflat de gras, cu obrajii lucioși, primea salutul băiatului cu bricele cu vădită demnitate scorțoasă. Însă tânărul, de parcă nu i-ar fi păsat, începea cu enervantul Si bemol:

Ja… sa-hibu I hemmi li in-nel
hemma…

În timp ce fredona cântecelul sâcâitor, ascuțea briciul pe o curea neagră de piele.

Încet-încet, toți negustorii bazarului se obișnuiră cu serviciile ceylonezului, cu excepția lui Mahomed, care s-a trezit într-o noapte transpirând de groază pentru că visase că se lăsase bărbierit de frizerașul din Puloli.

Și totuși era o reacție prostească. Mahomed era un negustor

cinstit. Nimeni nu avea nimic să-i reproșeze – desigur, în afara asasinatului lui Azerbaijan, dar nu se afla nimeni pe pământ care să-și mai amintească de bărbatul mort lângă Tronul lui Buda.

Un jandarm se opri în fața lui Mahomed:

— Cadiul vrea să vorbească cu tine.

— Cadiul?

— Se pare că un traficant, invidios pe prosperitatea ta, te acuză că ești în legătură cu contrabandiștii de mătase.

— Du-te înainte, voi merge de îndată să-l văd pe judecător.

A rămas singur negustorul în fața sulurilor sale de mătase și, involuntar, degetele desfăcute zgâriară obrazul. Era nebărbierit, nu se putea prezenta astfel în fața cadiului, o asemenea lipsă de respect nu l-ar fi făcut pe judecător mai îngăduitor sau mai binevoitor. Nici nu mai avea timp să se ducă acasă, la Marshan.

Și chiar acolo, cu brațele încrucișate în fața scaunului său, stătea tinerelul ceylonez fredonând ca de obicei sâcâitorul Si bemol:

Ja... sa-hibu I hemmi li in-nel
hemma...

Îi făcu un semn băiatului și acesta se apropie de negustorul opulent.

— Adu-ți scaunul. Vei avea marea onoare de a-mi rade barba.

Omul din Ceylon s-a înclinat respectuos. Apoi, cu răbdare, și-a adus scaunul în prăvălia asasinului lui Azerbaijan. Mahomed se așează, iar bărbierul îi puse în jurul gâtului un prosop care îi cădea pe piept ca o bavetă și, după ce își umezi pământuful, începu să-i săpunească obrajii mătăsarului. Pământuful, plin cu spumă, venea și pleca pe chipul negustorului

și se învârtea în jurul firelor mai tari. Mahomed, cu ceafa sprijinită pe spătarul scaunului, se uita printre gene la băiat, în timp ce se gândea la motivele pe care avea să le expună cadiului.

Omul din Ceylon s-a înclinat și a luat un brici. Un brici greu, cu muchea lată, pe care a început să-l treacă îndemânatic peste o curea de piele…

— Grăbește-te, mârâi Mahomed.

Frizerașul trecu briciul de două ori pe palmă, se înclină peste Mahomed, suspendă briciul deasupra gâtului mătăsarului și-i șopti cu voce dulce:

— Îți aduci aminte de Azerbaijan?

Mahomed îl privi cu ochii scoși din orbite, speriat, fără să îndrăznească să se miște.

— Stă scris că Alah îi pierde pe cei pe care vrea să-i piardă, frate. Stă scris. Îți amintești de nobilul Azerbaijan? L-ai crezut mort și l-ai părăsit lângă Tronul lui Buda, dar a trăit destul ca să ne facă să jurăm, pe mama mea și pe mine, fiul lui, că îl vom răzbuna. Mi-a fost ușor să te găsesc. Mama știa că vei veni în Tanger ca să-i orbești pe bine-credincioși cu averea ta furată.

Stropi groși de sudoare creșteau pe fruntea lui Mahomed. Gura deschisă lăsa să i se vadă fundul gâtului și nu îndrăznea să se miște. Știa acum că băiatul se afla de doi ani acolo, în Bazarul Mătăsarilor, doar cu scopul de a se răzbuna.

— Poți să spui Rugăciunea Fricii, șopti omul din Ceylon. Poate Milostivul va ține seama de ea.

La câțiva pași de mătăsar, tovarășii lui, adunați în jurul unui vânzător de ceai, râdeau de o poveste cu negrese. Și nu bănuiau că el se afla în mâinile unui om care, în câteva clipe, îl va decapita ca pe un miel, adânc. Simțea vârful briciului pătrunzându-i în carne; ar fi vrut să țipe și nu putea. Nori roșii și mari îi treceau prin fața ochilor. Omul din Ceylon îi părea un

uriaș înclinat deasupra lui, între munți de culoarea focului. Din interior, o tensiune misterioasă îl asfixia, torturându-l fibră cu fibră. Din dușmanul său mai vedea acum doar cele două rânduri de dinți albi; și când, dintr-odată, simți oțelul rece atingându-i pielea, o suferință atroce, ca o durere de măsea în inimă, îi paralizează respirația. Deodată, trupul voluminos se înmuie pe spătarul scaunului, iar capul îi alunecă într-o parte. Tânărul se dădu înapoi. Un firicel de sânge se scurgea din gura mătăsarului și băiatul înțelese că Mahomed murise de frică.

Lanțul de ancoră

Când am vizitat Marocul, la sfârșitul anului 1935, subiectul general al conversațiilor se rotea în jurul spionilor puterilor străine. Tanger se transformase într-un soi de cartier general al diverselor Servicii Secrete. La Algeciras începea să se simtă deja atmosfera aceea tulbure de apărare și contraapărare, care avea să se extindă în toată Africa de coastă.

Dintre poveștile adevărate și aventurile cu spioni care mi-au fost istorisite, *Lanțul de ancoră* mi se pare cea mai teribilă.

Într-o noapte, stăteam așezat la masa unei cafenele din curtea numită Piața Mică din Tanger, însoțit de un bărbat ce purta modesta uniformă de agent de hotel. Acest omuleț, cu ochii plini de ironie, privea cum treceau măgarii băștinașilor printre mese, în timp ce-mi spunea pe ton caritabil:

— În Africa să nu vorbiți niciodată de politică. Să nu aveți încredere în nimeni.

Și, ca să-i urmez sfatul, am început prin a nu avea încredere în el.

Îndeplinea serviciul de agent de hotel între două importante centre turistice din Algeciras și Tanger. Adică stătea cu un picior în Spania și cu celălalt în Africa. Adevărata lui slujbă era cea de ofițer de poliție. Nu știu pentru care poliție lucra – cea engleză, franceză, spaniolă sau italiană. Era foarte bun prieten cu alt bărbat care lucra la benzinăria așezată strategic la ieșirea drumului de la Tanger la Tetuán.

Bărbatul de la benzinărie, cu față rozie, ochi albaștri și

surâs prostesc, vorbea în franceză, engleză și… arabă. Despre omul acesta modest, care, știind trei limbi străine, se dedica administrării unei stații de benzină, mi-a spus într-o zi Sergia Leucovich:

— Fiți atent. Din locul unde lucrează, omul acesta controlează filiera tuturor trecerilor de la Tanger la Melilla, Ceuta sau Tetuán.

Omul de la stația de benzină făcea parte din Intelligence Service.

Într-o noapte, stăteam sub felinarele din Piața Mică împreună cu agentul de hoteluri – care nu-și dădea niciodată jos uniforma albastră și nici șapca cu cozoroc enorm, de mușama –, când tocmai trecu, condus de un ghid, un european uriaș, orb, flenduros, tot atât de pletos ca un indigen din Borch, cu barba răsfirată pe piept și, în picioare, cu niște papuci din piele de capră. A întins mâna și toți i-au lăsat în farfurioară câteva monede. Când cerșetorul s-a îndepărtat, amicul meu mi-a spus:

— L-ați văzut bine pe omul acesta, nu?

— Prea bine.

— Și ce credeți că e?

— Habar n-am!

— Păi, orbul acesta este ofițer de marină.

— Ofițer de marină și cerșește!

— V-ar interesa să-i cunoașteți povestea?

— Desigur.

Agentul de hoteluri se sprijini de scaun, îi ceru un ceai verde chelnerului și-și începu povestea:

— Pentru Leonesa, acuzată de asasinarea unui ofițer al marinei britanice, ar fi fost mai bine să nu se fi văzut eliberată, printr-o pură coincidență, de spânzurătoarea care o aștepta în Anglia. Îl omorâse în legitimă apărare și, probabil, poliția

britanică n-ar fi fost interesată de pedepsirea ucigașei unui supus al Majestății Sale, dar Serviciul de Inteligență dorea de asemenea să o interogheze.

Într-un fel, răspunzător pentru tot ce s-a petrecut a fost fotograful evreu Ismael Abraham, agent confidențial al dictatorului musulman naționalist Yama Mahomed, nepotul marelui Raisuli.

S-a întâmplat așa:

Ismael Abraham intră în biroul de poliție maritimă a portului din Ceuta. Trebuia să-și vizeze pașaportul, căci în noaptea aceea se îmbarca pentru Málaga, unde avea diverse afaceri. Ismael pătrunse în biroul de poliție și făcu următoarele gesturi: își duse mâna la buzunarul din interiorului sacului și scoase un portofel negru. În portofel avea pașaportul. Lăsă portofelul negru pe masă și-i dădu pașaportul ofițerului. Acesta îl cunoștea pe fotograf și trăncăniră despre câteva nimicuri. Ofițerul îi ștampilă pașaportul lui Abraham, iar fotograful îl puse în buzunar, împreună cu portofelul. Apoi ieși, luând-o pe cheiuri, în direcția companiei de navigație.

Totuși, pe la jumătatea drumului, avu o senzație stranie. Buzunarul îi era din cale-afară de voluminos. Poate că-și pusese portofelul în căptușeală, nu în buzunar și stătea gata să cadă. Își duse mâna la buzunar și avu o surpriză extraordinară. Înăuntru avea două portofele în loc de unul: al său și încă unul de culoare roșiatică.

Fără să vrea, mai luase un portofel de pe biroul ofițerului de poliție maritimă. Când îl deschise, găsi mai multe telegrame. Una spunea: „Să fie urmărit cu strictețe cetățeanul Italo Lonbesti. Are arme“. Alta: „Să fie arestată Leonesa Solesvi, acuzată de asasinarea unui ofițer britanic. Are la ea o mașină de cifrat telegrame“.

Chestia cu mașina de cifrat telegrame l-a mirat pe agentul

Yama Mahomed, căci nu știa că există asemenea aparate.

Apoi, altă telegramă: „Leonesa Solesvi se află la Tanger sau la Tetuán, însă se știe sigur că trebuie să plece la Ceuta. Să fie păzite casele lui Antón López și Efraín Negrul, în Cuestecilla del Monte“.

Când fotograful Abraham termină de citit telegramele, uitase tot ce vorbise cu ofițerul de poliție. Îl binecuvântă pe Iehova.

Întâmplarea, cea mai extraordinară dintre toate, îl adusese în poziția de a-l servi pe Yama Mahomed. Raportul merita o pungă bună de monede *assanis*, pentru că Leonesa se refugiase în casa nepotului lui Raisuli. Ceea ce ambasada engleză nu știa, probabil, era că Leonesa se gândea să se îndrepte către Cairo.

Trebuia să ia legătura cu Yama Mahomed, dar nu putea să recurgă la telegraf. Telefonul din casă îi era, la fel, ascultat de poliție. Singura cale ar fi fost să-i scrie, însă, de curând, aflase printr-un angajat băștinaș că la poșta centrală exista un post de poliție unde se deschideau scrisorile tuturor indivizilor bănuiți de spionaj sau de activități ilicite. Scrisorile erau fotografiate și, mai apoi, remise destinatarului.

Când fotograful ajunse la stația de unde plecau autobuzele din Ceuta pentru Tanger, ultimul își luase tălpășița cu cinci minute în urmă. Chibzui o clipă, apoi luă un automobil ca să se întoarcă la Tanger.

La unu dimineața, Abraham intră în grădina de palmieri a lui Yama Mahomed. Nepotul lui Raisuli ascultă relatarea fotografului și cu mâna stângă începu involuntar să-și mângâie barba înnegrită. Detaliul mașinii de cifrat telegrame indica faptul că cineva care o cunoștea îndeaproape pe Leonesa o trădase. Yama cercetă chipul fotografului și spuse:

— Așteaptă-mă.

Își lăsă papucii la intrarea în dormitor și intră desculț.

Întinsă pe perne, fumând și citind ziarul *Morning Post*, se afla Leonesa. Yama se așeză lângă ea pe o rogojină și-i spuse:

— Te-au trădat, Lee.

Și îi întinse telegramele.

Leonesa își încrucișă picioarele în stil oriental; văzută la lumina lămpii, etala profilul unei păsări de pradă, cu capul acoperit de plete ondulate și roșii. Apoi murmură:

— Ce curios. Singurul care știa că aveam la mine o mașină de cifrat telegrame era subsecretarul de Relații Externe. El și ministrul lui.

— Păi, unul din ei te-a trădat.

— Trebuie să fi fost subsecretarul.

— Ar putea fi ministrul.

— E subsecretarul; dar ascultă-mă, Yama. Trebuie să ajung la Cairo.

— Te vei băga în gura lupului!

— Știi pe cineva care ar putea să mă ducă?

— Pe continent, imposibil. Ți-ar fi ușor să scapi de poliția engleză, dar e mai bine să pleci pe mare.

— Dacă mă prind englezii, mă spânzură.

Yama își scărpină barba și spuse:

— Nu trebuie să ucizi decât în caz de extremă necesitate.

Se referea la ofițerul asasinat de Leonesa.

— Acela chiar a fost un caz de extremă necesitate.

Yama își aprinse o țigară și, cu expresie somnoroasă, contemplă volutele. Singurul care l-ar fi servit ar fi fost René Vasonier, ofițer de rangul unu pe La Nuit, un pachebot de zece mii de tone care naviga între Tanger și Cairo. René nu-l cunoștea pe nepotul lui Raisuli, dar dictatorul arab știa cu ce se ocupa ofițerul. Făcea trafic cu hașiș și cu prostituate, ca agent al lui Giácomo Nigro, pe toată coasta mediteraneeană. Căpitanul vasului nu bănuia nimic despre straniile activități ale ofițerului

de rangul unu. Contrabanda cu hașiș sau cu prostituate se desfășura în felul următor: la miezul nopții, prin orificiul lanțului de la ancora stângă era desfășurată o scăriță de sfoară. Un om de-al lor se cățăra pe ea și în nara de parâmă pe unde ieșea lanțul ancorei arunca pachetele de hașiș. Femeile erau suite la bord și, în chip de torpilă, introduse în tubul pe unde trecea lanțul ancorei. Refugiul era sigur: căpitanului vasului, în cei zece ani de când comanda nava, nu folosise nici măcar o dată ancora stângă a navei. Aceasta se transformase într-un inutil obiect de decor.

La Nuit ancorase de două zile la Tanger. Yama o cercetă pe spioană și spuse:

— Ai avea curaj să călătorești vârâtă într-un tub de oțel?

— Un tub de oțel?

Nepotul lui Raisuli îi explică despre ce era vorba. Leonesa îl ascultă cu mare atenție.

— E sigur?

— La fiecare călătorie, ofițerul duce și aduce. Uneori hașiș, alteori femei.

— Perfect. Aranjează cu omul tău.

Acesta este motivul pentru care René Vasonier se duse în ziua următoare la prăvălia fotografului, se lăsă fotografiat în chip ostentativ și, mai apoi, ascultă o poveste despre Leonesa, din care nu crezu o iotă. Însă fotograful îi înmână un pachet cu cinci mii de franci și spuse:

— Yama Mahomed, nepotul lui Raisuli, ți-o recomandă pe această femeie.

René Vasonier înțelese că soarta tuturor afacerilor sale stătea în mâinile acelui bărbat și îi răspunse cu gravitate:

— Spune-i tu domnului Mahomed că toată poliția din Anglia nu va fi în stare să o împiedice pe această femeie să ajungă la Cairo.

Fotograful continuă:

— Vino după-amiază după fotografii și-ți voi spune atunci ce trebuie să faci.

În aceeași noapte, când mai era puțin până în zori, o barcă s-a furișat lângă La Nuit; o scăriță s-a desprins dintr-o latură întunecată a vaporului, iar Leonesa, înfășurată într-un balonzaid cu glugă, s-a suit la bord. O aștepta ofițerul în persoană. Au coborât câteva trepte, s-au strecurat de-a lungul câtorva coridoare încinse de plăci de fier și, după ce au traversat o galerie a santinei, au ajuns la tubul ancorei.

— Va fi foarte incomod, spuse ofițerul, dar este singurul loc de pe navă pe care polițiștii nu-l vor cerceta niciodată.

Leonesa îl asculta serioasă.

— Vă voi aduce întotdeauna alimentele la miezul nopții. Intrați în tub, nu cu capul, ci cu picioarele. Vreți să vă las niște hașiș ca să nu simțiți cum trece timpul?

— Nu

— Intrați. Mâine ridicăm ancora la prima oră.

La Nuit trebuia să plece din Tanger la șapte dimineața, dar, la cinci, în mod inopinat, se prezentă poliția franceză, însoțită de doi ofițeri englezi și un funcționar de la ambasadă. Vaporul a fost cercetat cu atenție, dar nimănui nu-i trecu prin cap să caute în tubul ancorei.

Când Yama Mahomed a auzit raportul raziei de pe vapor, a surâs mulțumit. Leonesa se salvase. Ar fi extrem de utilă cauzei naționalismului arab. La Cairo ar putea să reorganizeze serviciul de spionaj al mișcării, distrus în urma numeroaselor detenții.

Leonesa intra și ieșea din ascunzișul ei rotund și negru ca o galerie de cârtițe. În timpul zilei, îi era interzis cu desăvârșire acest lucru, dar noaptea se strecura afară, cu trupul marcat de verigile lanțului ancorei, cu oasele înțepenite.

De mai multe ori fusese tentată să-i ceară haşiş ofiţerului, dar se gândea că, într-una din nopţi, René Vasonier îi va spune „Am ajuns. Puteţi ieşi“ şi atunci va respira aerul curat al nopţii şi va părăsi pentru totdeauna sicriul acesta de oţel în ale cărui întunecimi zăcea ca un cadavru.

Când stătea întinsă în tubul ancorei, aproape că nu se putea întoarce. Era despărţită de verigi printr-o bucată subţire de pânză. Dormea sau îşi făcea planuri de viitor, în funcţie de posibilităţile oferite de statutul ei de spioană.

René Vasonier s-a oferit o dată să-i facă mai plăcută călătoria, în timpul nopţii, dar Leonesa i-a ascultat cuvintele amabile cu indiferenţă. Bărbatul i se părea dezgustător. René Vasonier n-a mai îndrăznit să insiste. În spatele ei trona, ţeapănă şi ameninţătoare, figura lui Yama Mahomed, nepotul lui Raisuli. Leonesa îi ceru ţigări şi whisky, iar el îi aduse. După a patra zi de călătorie, femeia începu să se îmbete în mod sistematic. Numai aşa era posibil să supravieţuiască în interiorul tubului de oţel, a cărui vibraţie glacială îi pătrundea în întregul trup, ca răsuflarea unui monstru ce o trăgea în stomacul lui tenebros.

Câteodată, se opreau în porturi, unde vasul rămânea ancorat o zi sau două, apoi plecau. Când au ajuns la Malta, poliţiştii au cercetat din nou vasul. De data aceasta, erau englezi: ea îi auzea vorbind, de departe, dintre sacii de la tribord. Apoi plecară, se instală din nou liniştea, iar noaptea ridicară ancora.

René Vasonier era mulţumit. Noua relaţie cu Yama Mahomed îi deschidea noi perspective pentru traficul ilegal. Căpitanul de pe La Nuit era un imbecil; niciodată nu-i va descoperi afacerile. Yama Mahomed putea să-i ofere multe: interesele secrete care plecau de la Cairo la Tanger, în formă de rapoarte, pachetele ciudate, armele furate sau persoanele care

se ascundeau mereu, apărând și dispărând, îi asigurau, prin intervenția lui complice, un destin magnific și surprinzător.

Zilele treceau; numai în dimineața în care au intrat în Port Said, căpitanul navei La Nuit, Piontevil, băgă de seamă că marea era foarte agitată. Vasonier observă și el că navele de lângă dig se balansau fără oprire.

Piontevil, de pe puntea principală, se uită la ofițerul său și îi spuse:

— Să fie coborâte ambele ancore.

René se întoarse speriat.

— Cele două ancore? Lucrăm doar cu una, căpitane.

— Marea e foarte agitată.

René simți cum o sudoare rece îi inunda corpul cu consistența ei respingătoare. Cele două ancore? Nu era cu putință! Și femeia din tubul de oțel? Aventura se transforma într-o tragedie. Bolborosi:

— De vreo zece ani nu mai funcționează ancora asta, căpitane.

Piontevil nu-l asculta, cu ochii la Port Said și la orizontul de spumă înfuriată.

În timpul acesta, ofițerul de rangul întâi își spunea că a o descoperi pe fugară însemna să-și ia adio de la carieră și să mai și înfrunte, în plus, un proces pentru mită. Să tacă însemna să condamne femeia la moarte. Dar cariera lui…

— Și ancorele alea! țipă Piontevil.

Nu mai era timp să o avertizeze pe femeie. Căpitanul, fără să mai aștepte ordinul ofițerului, strigă prin megafon:

— Cele două ancore!

Și atunci René le făcu semn oamenilor de la cabestan. Scrâșniră scripeții, o coloană de fum ieși din cilindrele oxidate, începu să se învârtească un tambur și, dintr-odată, un țipăt ascuțit străbătu văzduhul și se împrăștie peste întinderea mării.

Marinarii se priviră între ei fără să-și dea seama de unde venea țipătul: apoi se auzi altul, mai ascuțit și plin de groază... Lanțurile continuau să scrâșnească în tuburi și apoi nu se mai auzi nimic.

Ancorele pătrunseră în marea agitată; deodată, un pescar care tot dădea roată pe lângă vapor cu bărcuța lui exclamă:

— Prin tub iese un picior!

Toți privitorii din port se repeziră să se uite.

Din ochiul de oțel, pe unde alunecase ancora, atârna un picior de femeie. Șiroaie de sânge se coagulau pe oțelul de pe coca navei.

Doi ani după acea întâmplare, René Vasonier încă nu putea să găsească de lucru la nicio companie maritimă.

Într-o zi, la Paris, se întâlni cu fotograful Abraham, același fotograf din Tanger. Acesta nu-l întrebă niciun cuvânt despre soarta necunoscutei care se îmbarcase într-o noapte, în portul din Tanger. René se gândi: „Au uitat“.

Moartea Leonesei i se ștergea din minte. În altă zi, l-a revăzut pe un arhitect italian din Tanger. I-a oferit de lucru la construcțiile cu beton armat din colonia italiană. A acceptat. Treceau lunile; drama avusese o repercusiune mai mică decât presupusese. Odată a întrebat de Yama Mahomed și a aflat că plecase departe. Tragedia din Port Said fusese o afacere proastă, dar el avea să se ridice, cumva, din nou.

Într-o noapte, îndreptându-se către Ceuta, la puțin după ce ieșise din Borch, automobilul său s-a lovit de un om întins pe șosea. S-a oprit, a deschis portiera și, când a pus al doilea picior jos, un toiag i s-a abătut asupra capului. Când s-a trezit, era legat de mâini și de picioare; doi bărbați cu capetele acoperite de glugi, cu bărbi groase până la pomeți îl priveau în tăcere. Un al treilea ațâța focul pe o mașină de gătit, unde înroșea lent o bară de fier.

Când vergeaua înroșită aproape se albi, cei doi se aruncară asupra lui: cu degetele lor puternice îi deschiseră ochii, în timp ce al treilea îi apropie vârful vergelei de fier înroșit mai întâi de un ochi, apoi de celălalt.

A leșinat. După câteva ore l-au găsit niște turiști. L-au dezlegat, însă René Vasonier n-a mai putut să-i vadă. Orbise.

O plimbare cu bucluc prin Moka

Când Caballo Verde a ieșit din portul Santa Isabel, nobilul bătrân, sprijinit în coate pe pasarela vaporului încărcat cu negri urât mirositori și piramide de banane, mi-a spus, în timp ce privea cu tristețe cum insula Fernando Poo se făcea din ce în ce mai mică:

— Cum s-au schimbat toate! Cât de mult! Și mai ales cum!

Mi-am îndreptat privirea asupra chipului nobilului vârstnic (în tinerețe fusese un bandit remarcabil) și am dat și eu din cap, de parcă i-aș fi împărtășit emoția. Bătrânul continuă:

— Asta s-a întâmplat cam prin anii ’80. Pe-atunci nu existau nici portul pe care l-ați văzut, nici catedrala cu cele două turle de ciment, nici spitalul, nici Școala de Arte și Meserii, nici lumina electrică pe strada Sacramento, nici negrii pe bicicletă. Nu, nimic din toate acestea nu exista.

M-am uitat la spatele unei balene care se scufunda și apoi lansa un jet de apă în aer. Bătrânul bandit nu a văzut-o, privirea i se oprise în trecut. Emoționat, a continuat:

— Când am pus pentru prima oară piciorul în Fernando Poo, granița era un gard de bambus, iar sediul Guvernului, o colibă la poalele dealului. Câțiva băștinași desculți, vârâți în fracuri pe care cususeră epoleți de aur și cu jobene pe cap făceau pe funcționarii locali, cu un pumnal la brâu și o umbrelă în mână. În locul unde acum se înalță Catedrala Santa Isabel, l-am cunoscut pe regele *bupilor*, un hoțoman vopsit în ocru și

galben care se împăuna defilând aproape dezbrăcat pe insulă, cu o pălărie de femeie pe cap și zece șiraguri de vertebre de șarpe la gât. Când mânca în prezența noastră, a străinilor, una dintre femeile lui, îngenuncheată, ținea pe palme tipsia de lemn în care și el, și eu înfigeam degetele să luăm pumni de orez cărora le dădeam formă de bilă, fiindcă ăsta era obiceiul.

Nobilul bătrân a dat din cap.

— Cum s-au schimbat toate! Africa nu mai e Africa. Africa a murit, dragă tinere.

N-am zis nimic, cu toate că mi-a făcut plăcere epitetul „tânăr“. Malul insulei se îndepărta; vârfurile arămii ale craterului San Agustín și muntele de la Rosa Gándara se suprapuneau ca giganți triunghiulari la orizont; mingea de foc naufragia într-o mare incandescentă de lână stacojie.

Dintr-odată, nemărginirea atlantică a părut că se inflamează până la un roșu pietros, apoi roșul urcă pe flancurile lui Caballo Verde și coborî pe punți. Negrii păreau demoni pârjoliți într-un cazan, piramidele de banane iradiau o lumină portocalie, iar insula Fernando Poo, înnegrită într-un joc de umbre pe acest fundal de foc, rămase vopsită în violet. Ca prin farmec, văile ni se înfățișau acoperite de brumă violet, munții, sculptați în stânci de catifea violetă și, deodată, pe chipul nobilului bătrân au curs două lacrimi pe care reflexul Atlanticului roșu le-a făcut să pară de sânge. Apoi, brusc, se făcu noapte. Tam-tam-ul negrilor răsună la bordul lui Caballo Verde; o lună perlată străluci în nemărginire între stele enorme, pline de lumini tremurătoare, iar nobilul bătrân, care în tinerețea lui fusese un bandit renumit, spuse, în timp ce vărsa peste gheața din pahar aurul unui whisky vechi:

— În seara asta, mi-am amintit de prima mea călătorie în valea din Moka. Aveam optsprezece ani. Totul s-a întâmplat în primăvara anului ’80. Coliba mea de crengi cu acoperiș din

frunze de palmier se ridica pe insula Leben. Acolo trăiam gol, cutreierând prin micile golfuri. Într-o dimineață, ca de obicei, servitorul meu Alí m-a trezit cu replica obișnuită:

— Binecuvântată fie-ți ziua.

Alí era un băiat de cincisprezece ani pe care-l găsisem rătăcind, mort de foame, pe malul Râului de Aur. Când m-am împiedicat de el, umbla desculț, turbanul îi era o cârpă indecentă, iar de tunica lui s-ar fi rușinat și cerșetorii din piață. În schimbul acestei carențe de bunuri pământești, Alí era curajos ca un tigru și erudit ca un doctor în teologie, căci vorbea olandeză și o grămadă de dialecte africane. La pieptul costeliv păstra un pumnal. L-am aranjat cât m-a ținut punga și l-am luat cu mine pe insula Leben din Fernando Poo.

Acum stătea dinaintea mea, mai leneș și mai adormit ca niciodată, bolborosind cu gura deschisă de un căscat:

— Binecuvântată fie-ți ziua. Au venit oamenii care te vor conduce la Moka.

În urmă cu câteva zile, îi spusese lui Alí că voiam să vizitez valea Moka. Înainte să-l strice albii, locul era un paradis de ferigi; în centru, un izvor de apă clocotită lăsa să scape vapori veninoși de oxid de carbon care omorau păsările ce ar fi comis imprudența să intre în acea atmosferă. Negrii *bupí* ziceau că diavolul trăiește în valea Moka.

Într-un fel, aventura era nechibzuită, căci căldura era din ce în ce mai mare. Ploi constante alternau cu arșițe de foc, dar eu eram dispus cu orice preț să mă antrenez în mijlocul vieții sălbatice din pădurile tropicale, fiindcă aveam de gând să atac în iarna următoare o importantă bancă din Calcutta și să scap traversând jungla. Dar, ca să fugi prin junglă, trebuie mai întâi să o cunoști, să fii familiarizat cu pericolele, cu oamenii, cu tainele ei.

Acesta era motivul pentru care plecasem la drum printr-o

pădure deasă, însoțit de un ghid mahomedan și de patru sălbatici autentici. Aceștia aveau chipul brăzdat de cicatrici orizontale. Mergeau în șir indian, complet dezbrăcați, etalând burți enorme în trupuri slăbănoage, cu coliere de vertebre de șarpe în jurul gâtului, ca să fie feriți de deochi și de spiritele rele ale junglei. Pe capetele lor grosolane purtau sacii de orez, cacao și cafea de care aveam nevoie ca să supraviețuim în mijlocul junglei. Luasem și niște sticle cu praf de pușcă pentru șefii sălbatici pe care i-am fi întâlnit pe drum. Planul meu era să-i bag pe băștinași în valea Moka și să-i oblig să trecem valea în direcție opusă, experiență pe care o judecam folositoare pentru mine și pentru Alí, pe care avem de gând să-l transform într-un eficient ajutor de bandit.

În primele zile, vreau să zic în primele ore, peisajul m-a umplut de extaz. Oamenii mei, unii cu iatagane preistorice, alții cu securi de origine stranie, își deschideau calea prin perdeaua vegetală care filtra în verde lumina soarelui. Erau clipe în care păream scafandri pe fundul mării, atât de perfectă era atmosfera verde în care ne mișcam continuu. Mica noastră caravană era însoțită de uguitul porumbeilor sălbatici, de vocile atroce ale papagalilor, de sforăielile de *filicotis*, de zbieretele disperate ale maimuțelor care se adăposteau repede pe ramurile cele mai înalte.

Alí, contrar obiceiului lui de a mă călca pe călcâie și de a mă adula de îndată ce bănuia că ar fi putut să-mi fie pe plac, mergea acum melancolic și obosit pe lângă *bupí*, căci acesta era numele sălbaticilor din Poo.

Am atribuit tăcerea oboselii pe care și eu începeam să o simt de atâta umblet pe covorul de frunze putrezite, ale căror vapori îți dădeau dureri de cap. Câteodată ridica privirea. Acolo, sus, foarte sus, se vedea bolta copacilor cu nume necunoscut, dar ale căror trunchiuri, aspre sau lucioase, cu

frunze transparente sau groase, suportau în ramurile arcuite nenumărate liane pătate de stele roșii sau de corole albe.

Dintr-odată, Alí mi-a făcut semn. M-am apropiat de el și mi-a zis:

— Câinii ăștia, dușmani ai Profetului, știu că sunt bolnav.

I-am privit surprins.

Într-adevăr, *bupii* păreau să bănuiască natura bolii lui Alí, pentru că vorbeau aprins între ei. I-am pus mâna pe frunte. Ardea. I-am luat pulsul. Inima părea că vrea să-i sară din piept.

— Să facem un popas, am zis. Spune-le oamenilor să strângă frunze de palmier, rămânem aici peste noapte.

Alí le-a vorbit, iar ei și-au lăsat sacii jos și s-au dus să aducă frunze de palmier pentru acoperișul colibei.

Alí s-a lăsat la pământ și a închis ochii. A stat așa cam o oră. De departe, se auzeau vocile hamalilor *bupí*. Alí, cu capul sprijinit de trunchi, dormita. Dintr-odată, s-a ridicat, a țipat și a luat-o la fugă bezmetic. S-a lovit de trunchiul unui copac și a căzut. Tremura din ce în ce mai tare. M-am aplecat să-l cercetez și atunci, pe brațul lui îngălbenit, am văzut o ușoară pată roșie care-și întindea arabescurile.

M-am retras cutremurat.

Nu încăpea îndoială. Alí suferea primul atac al bolii somnului.

Ca și cum descoperirea ar fi îngrozit întreaga natură înconjurătoare, o liniște impunătoare se lăsă peste junglă. Vocile *bupilor* nu se mai auzeau.

Amețit de surpriză, m-am așezat pe buturuga unui copac lovit de trăsnet. Oare nu eram și eu infectat? Nu puteam ignora consecințele acestei teribile boli contagioase și incurabile. În Congo, găsisem de mai multe ori negri cu gâturile înlănțuite de copaci puternici ca să nu poată umbla prin sate, împrăștiind boala. Acolo, în fundul mărăcinișului, într-o seară, nu departe

de Râul de Aur, aflasem un halucinant grup de negri și negrese în diferite stadii de boală. Unii dormeau, cu pielea lipită pe oase, alții aveau pleoapele atât de inflamate, încât abia puteau să țină ochii deschiși. Cei mai în putere, ridicați pe jumătate, ca spectre de cenușă, cereau de pomană de pe patul de frunze uscate. Alții, complet nemișcați, lipiți de pământ, cu picioarele strânse, păreau mumii datorită slăbiciunii extreme. Nori de țânțari se adunau peste trupurilor morților vii.

Ce era de făcut?

Dacă îl părăseam pe Alí în pădurea tropicală, l-ar fi mâncat fiarele, furnicile uriașe, ulii. Să-l iau cu mine… m-ar fi infectat, asta dacă nu cumva fusesem infectat deja. Ce să fac? Alí era pierdut și poate că și eu. *Bupilor* nu li se auzea gura. Ne părăsiseră, terorizați de boala al cărei pericol îl cunoșteau.

Mi-am luat revolverul, m-am apropiat de Alí și i-am țintit cu atenție capul. A sunat un foc. Alí nu mai suferea…

Acum, tot ce trebuia să fac era să mă întorc la Leben. Ieșisem de șapte ore din mica insulă. Urma să petrec noaptea în junglă, iar a doua zi m-aș fi întors pe cărarea deschisă de securile și iataganele *bupilor*.

Ocolind cadavrul lui Alí, m-am apropiat de locul unde băștinașii lăsaseră sacii cu provizii. Mi-am făcut puțină cacao și, mort de oboseală, gândindu-mă că și eu aș fi putut avea boala somnului, mi-am culcat capul pe un sac și am adormit în întunericul frunzișului.

Un țipăt îngrozitor m-a trezit.

Am sărit în picioare, înconjurat de ramuri pe care se mișcau paiete fosforescente. Erau pupilele păsărilor ce reflectau lumina lunii, imposibil de văzut de unde mă aflam.

M-am cutremurat, ud de rouă. Niciun zgomot, nicio voce în pădure, după urletul cel teribil. Se auzea, din când în când, cum se strecurau veverițele printre frunzele uscate, cum alunecau

șerpii ștergându-se de ramuri.

Mi-am luat pulsul. Inima bătea perfect.

Pădurea păstra o tăcere deplină, acel tip de tăcere provocat de prezența unei ființe vii printre animale. Totuși, nimic altceva nu trăda omul în afara liniștii tivite în înălțimi de paietele fosforescente ce se mișcau, însoțite de reflexe galbene.

Cu toate acestea, un țipăt groaznic, venit de aproape, mă trezise. Cine țipase?

Era târziu, căci sus, printre ramurile copacilor, stelele mari păreau că plutesc într-un iaz cu apă verde.

Cu grijă, m-am lăsat la pământ și am așteptat să se facă ziuă. Avusesem dreptate să cred că, dacă voiam să scap prin junglă, trebuia să fiu antrenat. Nici nu mă îndepărtasem bine (cel mult, câteva ore) de malul apei și deja apăreau greutăți de netrecut.

Am adormit iar. Când m-am trezit, soarele era sus. Dintr-odată, mi-a atras atenția un grup de maimuțe care zbierau într-un copac, arătându-și unele altora, ca oamenii, ceva ce nu se putea vedea din locul în care mă aflam. Mi-am amintit de țipătul din noapte și m-am cățărat într-un copac să cercetez.

De pe creanga cea mai înaltă se zărea doar o poiană în pădure. Nimic mai mult. Totuși, maimuțele țipau și-și arătau ceva ce eu nu vedeam. Am coborât din copac și am început să-mi tai drum printre liane până la poienița misterioasă. Munceam vesel, în ciuda căldurii teribile, căci cheful ăsta de treabă îmi arăta că încă nu fusesem contagiat de boala somnului.

În sfârșit, am ajuns în poiană.

La nivelul solului se vedea capul unei negrese adormite sau moarte, căci avea ochii închiși. Părea un cap tăiat și lăsat acolo, intenționat. La câțiva metri era aruncat brațul drept al negresei, despărțit de trunchi. Fusese tăiat cu o lovitură de secure. Trupul era îngropat până la bărbie.

Pedeapsa *bupilor* pentru femeile adultere sau pentru cele care părăseau pădurea, ca să plece cu un străin. M-am înclinat asupra ei. Cât de stranie era imaginea acelui cap cu ochii închiși, ieșind din pământ. I-am ridicat o pleoapă. Era vie.

Am privit împrejur. Tribul care o pedepsise uitase un pic mai încolo o lopată de lemn. Am fugit să o iau și am început să sap. Transpirația îmi curgea șiroaie pe gât. Scoteam și scoteam lopeți de pământ, dar negresa nu deschidea ochii. I-am atins fruntea. Ardea de febră. În sfârșit, evitând să o rănesc, am deschis groapa și am reușit să o scot încă vie din mormânt. Negrii care o mutilaseră îi înfășuraseră ciotul în ierburi, ca să-i oprească hemoragia, prelungindu-i astfel agonia. Am luat-o în cârcă. Era o fată tânără și frumoasă. Am dus-o până la refugiu, la malul izvorului, și i-am pus puțină apă pe buze.

Nu eram un om sentimental, dimpotrivă, eram obișnuit să-i consider pe negri niște bestii, dar fata aceea cu chip romboidal, tânără și deja martirizată mi-a trezit mila. După trei zile, a deschis ochii. M-a privit, a zâmbit și apoi i-a închis la loc. În sfârșit reacționa. Printr-un miracol aproape de neconceput, brațul mutilat i s-a cicatrizat.

Munceam cu drag să o salvez pe Bokapi. Munceam ca un sclav, dar eram fericit, căci acea continuă dispoziție pentru muncă îmi dădea aripi să cred că nu aveam boala somnului. Cred că era pentru prima oară în viața mea când munceam. Trebuia să caut apă, să pregătesc orezul, să alung de la colibă toate lighioanele: șopârle, gărgărițe, furnici, greieri, lăcuste. Mi-aduc aminte că într-o zi am omorât un păianjen negru și păros, mare cât un rac. Balansându-se pe picioarele ca de cămilă, se apropia de Bokapi, care dormea.

În sfârșit, Bokapi mi-a dezvăluit motivul nenorocirii sale. Păcatul fusese acela de a pleca cu un metis. Povestea fusese așa...

Pe atunci, o dată la trei luni, ajungea un vapor în portul din Santa Isabel. Sosirea lui era sărbătorită ca un eveniment extraordinar. La marginea pădurii, printre bananieri și trestii de zahăr, se organizau dansuri de negri. Curgeau cutiile cu rachiu blestemat, foc viu care provoca în grup o orgie la care participau și albii. La una din aceste serbări, ea îl cunoscuse pe metisul Juan, îl iubise și îl însoțise la coliba lui, din apropierea gardului de bambus.

Metisul o iubea atât cât putea să iubească un metis și nu o bătea niciodată, nici ziua, nici noaptea. Dar, în ciuda acestor virtuți, metisul se îmbolnăvi. Degeaba îl văzu marinarul care era șeful vămii și, mai apoi, vrăjitorul din satul vecin. Metisul muri cum îi fu scris și Bokapi rămase singură.

Tribul din pădure nu uitase de dezertare. Într-o după-amiază, când Bokapi fugise în pădure după o găină, a primit o lovitură în cap. S-a trezit întinsă la pământ. O dezbrăcaseră de toate hainele; câțiva *bupí*, înarmați cu lănci de bambus, așteptau momentul supliciului ei. Mai întâi, un vrăjitor bătrân, înfășurat în nenumărate rânduri de vertebre de șarpe și cu capul împodobit cu coarne de antilopă, îi aruncă un torent de blesteme. Apoi, un grup de femei bătrâne o biciuiră cu bice de liane, până când Bokapi leșină. Când își reveni, se trezi strânsă într-un corset rece care o paraliza. Realiză că fusese îngropată de vie, numai capul îi rămăsese afară și un braț. În liniște, dansau în jurul ei umbre amenințătoare. Dintr-odată, umbrele se opriră: vrăjitorul ridică securea și o lăsă să cadă.

Țipătul îngrozitor care mă trezise fusese scos de Bokapi când îi tăiaseră brațul.

Am cunoscut apoi firea negrilor.

Dacă Bokapi îl iubise pe metis, pe mine mă adora. Când a putut să meargă și să se descurce singură, a pus în practică tot ce-i trecea prin minte ca să-mi arate dragostea și gratitudinea

ei. Dacă intram în colibă, îngenunchea și săruta pământul pe unde călcam. Apoi fugea să-mi ofere lichior de banane preparat după o rețetă numai de ea știută sau mușchi de șobolani uriași, de care habar n-am cum făcea rost. Când eu dormeam, ea, în picioare, lângă mine, legăna întruna o frunză de palmier ca să împrospăteze aerul ce-mi atingea fața. Mă gândeam atunci că nu aveam să fiu banditul care să încerce să prade banca. Că voi trăi mereu cu Bokapi pe insula Leben, ea va munci pentru mine, iar eu nu voi avea nimic altceva de făcut decât să fac baie în golfuri și să dorm în nisip.

Într-un sfârșit, am plecat din junglă.

Drumul deschis cu câteva săptămâni în urmă de frații ei sălbatici nu mai exista. Bokapi se orienta în pădure cu o ușurință uluitoare. Ne-au trebuit trei zile să ajungem la stânci și, când eram gata să ieșim către cocotierii de pe plajă, s-a întâmplat ceva neprevăzut.

Mergeam amândoi, liniștiți, când, deodată, mă strânse de braț, oprindu-mă.

La cinci metri de noi, desfăcându-și inelele grele și galbene, nervos, ne privea un șarpe boa. Capul triunghiular venea spre noi, cu limba bifurcată ondulându-se înfuriată, ca un bici ieșit din gura-i cu solzi.

Un frig de moarte m-a paralizat. N-aveam scăpare. Aveam să pierim amândoi. Bokapi a înțeles, s-a desprins de lângă mine cu o privire și s-a aruncat asupra șarpelui.

Cine ar putea descrie lupta ei inutilă cu șapele? Am văzut cum Bokapi, cu singurul ei braț, încerca să apuce gâtul șarpelui: am văzut cum inelele șarpelui îi prindeau pieptul și picioarele; am văzut cum Bokapi își înfigea dinții în carnea șarpelui cu o mușcătură atât de furioasă, încât șarpele își dublă apăsarea. Iar Bokapi nu mai mișcă.

Atunci, cu plaja la o azvârlitură de băț, am intrat din nou în

pădurea tropicală și am izbucnit în plâns ca un copil. Teribilă mai era jungla…

Ură din altă viață

Fernando simțea cum îl incomodează privirea arabului care, așezat în spate, la o masă de răchită din cealaltă parte a terasei, nu-și lua ochii din ceafa lui. Fără să se poată abține, se ridică și, cu riscul de a părea nebun în ochii celuilalt, se opri în fața marocanului și spuse:

— Eu nu vă cunosc pe dumneavoastră. De ce mă fixați cu privirea?

Arabul se ridică și, după ce-l salută după ritual, îi spuse:

— Domnule, să mă iertați. M-am specializat în științe oculte și sunt un om extrem de sensibil. Când vă priveam spatele, de fapt, vedeam deasupra capului dumneavoastră un nor mare și roșu. Crimă. În momentul acela, vă gândeați să vă omorâți logodnica.

Era adevărat ce spunea necunoscutul. Fernando se gândise să-și omoare logodnica. Maurul văzu cum mirarea se reflecta pe chipul interlocutorului său și spuse:

— Stați jos. Voi fi foarte mândru să vă țin companie.

Fernando se lăsă să cadă melancolic în fotoliul de răchită. De pe terasa barului se zăreau, aproape la picioarele sale, zidurile crenelate ale vechii fortărețe portugheze; dincolo de creneluri, oglinda albastră a apei din golf se întindea până spre orizontul verzui. Un transatlantic pleca din Gibraltar pe calea geamandurilor, în timp ce o voce maură, lentă, însoțită de un instrument cu corzi, îngâna o melodie foarte tristă și voluptuoasă. Fernando se simți cuprins de o mare deznădejde.

Lângă el, cavalerul arab cu turban uriaș, tunică fină și educație de domnișoară reluă:

— Era chiar deasupra capului dumneavoastră. Un nor roșu de fatalitate. Apoi, ca o floare veninoasă, a răsărit capul logodnicei. Iar eu am văzut dintr-odată că aveați de gând să o ucideți.

Fernando, fără să-și dea seama ce face, dădu din cap, confirmând spusele necunoscutului. Arabul continuă:

— Când norul roșu a dispărut, am văzut o încăpere. Lângă o masă aurită se aflau două fotolii tapițate în catifea verde.

Fernando se gândi că arabului i-ar fi fost ușor să dea detalii despre camera Luciei: balconul acesteia dădea spre grădina hotelului. Aprobă însă. Era deznădăjduit. Nimic nu i se mai părea extraordinar, nici teribil. Arabul spuse:

— Ea stătea lângă dumneavoastră, cu pardesiul pe braț.

Și, de îndată, arabul începu să deseneze cu creionul pe marmura mesei chipul tinerei.

Fernando vedea cum apare pe marmură chipul fetei pe care o iubea atât de mult și asta i se părea absolut natural în momentul acela ciudat. Poate că trăia într-un vis. Poate că era nebun. Poate că necunoscutul era un șarlatan care-l văzuse cu Lucía prin Cashba. Totuși, hoțomanul acesta nu avea de unde să știe că el, chiar în acele momente, se gândea să o omoare pe Lucía.

Arabul continuă:

— Stăteați așezat pe fotoliul verde, iar ea vă spunea: „Trebuie să ne despărțim. Să terminăm cu asta. Nu putem continua așa“. Nu i-ați răspuns. E adevărat sau nu?

Fernando dădu mecanic din cap, aprobând. Arabul scoase din buzunar un portțigaret, luă o țigară și zise:

— Vă urâți reciproc din cealaltă viață.

— …

— Vă urâți dintr-o infinită serie de reîncarnări.

Fernando cercetă profilul arămiu al omului cu turban și apoi, trist, își îndreptă ochii către oglinda albastră a golfului. Transatlanticul depășise linia geamandurilor, panașul său de fum se fixa în spațiu și o tristețe îngrozitoare îl apăsa, în timp ce arabul, cu o naturalețe terifiantă, continua:

— O iubiți și o urâți în același timp. Dar între voi ura este mai puternică decât iubirea. De mii de ani vă urâți de moarte și vă căutați unul pe altul pentru a vă face rău, pentru a vă distruge. Adorați să vă provocați suferință, iubiți ura dintre dumneavoastră, pentru că niciunul n-ar putea să urască mai intens decât o face deja.

Toate acelea erau adevărate. Omul cu tunica nu se opri:

— Vreți să veniți la mine acasă? Vă voi arăta, în trecut, ultima crimă. Ah, iertați-mă că nu m-am prezentat. Mă numesc Tell Aviv; sunt doctor în științe oculte.

Fernando înțelese că nu avea sens să se opună. Șarlatan sau clarvăzător, necunoscutul pătrunsese până la rădăcinile teribilei sale probleme. Lovi tipsia și un băiat desculț fugi pe rogojini până la masă, primi bănuțul *assani*, aduse restul rapid ca un copoi și, deodată, Fernando se trezi pe străduțele boltite mergând alături de misteriosul lui tovarăș, care, în ciuda tunicii magnifice, nu ezita să treacă pe lângă prăvălii pline de unsoare în care se fierbea pește zi și noapte sau pe lângă posturi de ceai verde unde se îngrămădeau ca animalele localnicii desculți și păduchioși.

În sfârșit, ajunseră la o casă izolată într-un colț al cartierului Yama el Raisuli.

Tell Aviv ridică ciocanul arab și-l lăsă să cadă; poarta, bătută în piroane ca intrarea unei fortărețe, se întredeschise încet și apăru un negru din Nedjel, serios și pe jumătate gol. Se înclină adânc în fața stăpânului său; poarta se deschise mai

mult și Fernando traversă o curte mărginită de lămâi, cu vase mari de lut la colțuri. Tell Aviv deschise o ușă și-l invită să intre. Se găseau acum într-un salon cu un divan în spate, acoperit cu perne. În mijloc, o fântână își împrăștia firicelul de apă. Acoperișul era bombat ca o cupolă, asemănător celor din saloanele de la Alhambra. Râuri de constelații și de stele se închegau printre nebuloase, iar Tell Aviv, îndemnându-l să se așeze pe o pernă, exclamă:

— Pacea lui Alah să pătrundă în inima ta. Dulceața Profetului să-ți ungă inima generoasă. Măruntaiele tale să fie acoperite de miere. Ești un om corect și curajos. Nu mi-ai pus cuvintele la îndoială.

Și, ca și cum ar fi fost pierduți într-un cort din deșert, bătu atât de puternic în tipsie, încât negrul, speriat, apăru cu câțiva trandafiri galbeni, uitați în mână.

— Rakka, adu pipa!

Și, adresându-i-se lui Fernando, zise:

— Vei fuma acum o pipă de drog bun. Asta îți va înlesni intrarea în planul astral. Ți se va înfățișa etapa ultimei întâlniri cu cea care îți e logodnică acum. Continuitatea urii voastre.

După câteva minute, Fernando sorbea fumul unui drog acru în cerul gurii, ca o felie de tamarin, atât era de acid și de ușor. Corpul îi alunecă de tot pe perne, în timp ce sufletul, ascultător, se strecura prin ziduri groase de ceață. Cu toate acestea, el știa că se îndreaptă către un peisaj senin și pătrunzător. Îndată, se trezi la marginea unei mlaștini pline de trestii. Fernando nu era nici vesel, nici trist, dar observa că toată vegetația era reliefată în mod violent, că avea o luminozitate expresivă, ca și cum un arbore ar fi fost acolo de două ori mai arbore decât pe pământ.

Dincolo de mlaștină se întindea marea. O corabie cu pânzele mari și roșii întinse în vânt se îndepărta pe nesimțite. Deodată, Fernando se opri surprins. Acum era îmbrăcat în stil oriental,

cu un halat larg, cu dungi verticale negre și galbene. Își duse mâna la brâu și dădu peste un revolver.

Un iatagan greoi îi atârna de cureaua de piele. Mai încolo, nisipul deșertului se întindea răcoros până la linia copacilor ce mărgineau o pădure. Fernando începu să meargă melancolic și, dintr-odată, se află sub cupola copacilor cu coajă netedă și tare. Unii, printr-un joc de lumini, păreau acoperiți de solzi de cupru oxidat. Așa cum îi spusese Tell Aviv, îl stăpânea pacea. Nu departe se auzea șoapta unui râu. Continuă să meargă pe cărare și, după o oră, poate mai puțin, se trezi la marginea râului. Matca era plină de pietre, iar apele se spărgeau în săgeți de cristal. Fu uimit să vadă, întorcând capul, un cal frumos, înșeuat cu o șa grozavă de piele brodată. Căută cu privirea în jur. Stăpânul calului nu se vedea nicăieri. Calul, nemișcat, privea apa. Fernando se apropie și o tresărire de groază îi înțepeni o clipă corpul. Duse îndată mâna la brâu. Nu departe de cal, pe nisip, dormea un șarpe boa. Pântecul lui, acoperit de solzi negri și galbeni, apărea dezgustător de deformat, iar pe gură îi ieșeau picioarele unui om. Nu încăpea îndoială. Odată ajuns la râu, stăpânul calului descălecase, probabil, ca să-l adape, iar când se aplecase deasupra apei, șarpele se aruncase peste el, îl strivise între inele și apoi îl înghițise. Cine știe de câte ore aștepta calul să-i iasă stăpânul din burta șarpelui!

Fernando își cercetă ascuțișul iataganului – era nou și tăia ca briciul –, se apropie de șarpe, nemișcat în letargia digestiei, și ridică arma. Lovitura fu groaznică. Nu tăie numai capul reptilei, ci și picioarele mortului. Șarpele decapitat se zbătea violent.

Atunci, luând aminte la șaua calului, se gândi că bărbatul fusese probabil un bine-credincios de vază, care nu merita să aibă drept mormânt pântecul unui monstru. Se apropie de șarpe și-i tăie pântecul. Înăuntru se afla bărbatul mort; era

înfășurat într-un halat bogat, însângerat, cu un pumnal cu plăsele de aur la brâu. Avea un pachet ascuns la piept. Fernando căută acolo: era un săculeț de mătase. Îl deschise și-n palmă i se rostogoli o cascadă de diamante de diverse carate. Cu uimită bucurie, ajutându-se de iatagan, munci câtva timp până reuși să sape un mormânt în care-l îngropă pe nefericitul necunoscut.

Se îndreptă apoi spre orașul care se zărea departe, la cotitura râului ce se pierdea apoi către dealurile de la orizont.

Avusese o zi bună. Nu toți fiii Islamului găseau un cal la marginea unui râu, un bărbat în pântecul unui șarpe și o avere în pietre prețioase în punga omului. Alah și Profetul îl protejau.

Nu erau departe, nu, zidurile orașului. Se vedeau turlele de piatră și soldații patrulând, cu lăncile lor grele, în spatele crenelurilor.

Dintr-odată, pe una dintre porți ieși o ceată de călăreți, condusă de un om cu barbă lungă și albă. Grupul venea înspre Fernando și, când ajunse în dreptul lui, îl salută pe bătrân cu o reverență politicoasă. Bătrânul se opri și, văzând șaua, exclamă:

— Fraților, fraților, uitați calul lui Fernando!

Bărbații care-l însoțeau pe bătrân l-au înconjurat amenințători.

— Priviți-i șaua… Numele lui e scris acolo!

De îndată, Fernando își dădu seama că, într-adevăr, în colțul șeii era scris numele mortului, cu caractere arabe.

— Fecior de cățea, de unde ai scos calul?

Tânărul nu reușea să scoată niciun cuvânt. Evidența îl acuza. Deodată, bătrânul care-l cerceta și care tocmai îi luase pumnalul și iataganul însângerat exclamă:

— Fraților… fraților… priviți punga de diamante pe care fiul meu urma să o vândă…

Orice explicație a lui Fernando a fost în zadar. Oamenii au

tăbărât peste el cu atâta ură și l-au lovit cu atâta putere, încât, în câteva minute, și-a pierdut cunoștința. S-a trezit într-o temniță întunecată, cu trupul tumefiat de lovituri.

Au trecut așa câteva ore. Dintr-odată, poarta scârțâi și doi sclavi negri îl apucară și-l legară de mâini și de picioare cu lanțuri de bronz. Apoi, în lovituri de bici, îl obligară să urce scările de piatră, să traverseze coridoare întunecate și să pătrundă pe o alee presărată cu nisip. Acum zăcea lângă ulciorul unei grădini pline de vegetație. Palmierii și cedrii își ridicau către cer evantaiele și coroanele. Sună o lovitură de gong, iar sclavii încetară să-l mai biciuiască. Bătrânul care-l găsise la intrarea în oraș apăru sub bolta unei porți, însoțit de o tânără cu chipul descoperit. Fernando exclamă:

— Lucía, sunt nevinovat!

Era chipul Lucíei, logodnica lui. Dar, în vis, uitase că trăia în alt secol.

Bătrânul i-l arătă fetei, care părea sora geamănă a Lucíei, și-i spuse:

— Fata mea, omul acesta ți-a omorât fratele. Ți-l dau să te răzbuni cum vei dori.

— Sunt nevinovat! strigă Fernando. L-am găsit în măruntaiele unui șarpe, cu picioarele afară. L-am îngropat pios…

Și Fernando, în ciuda lanțurilor, căzu în genunchi în fața „Lucíei“. Apoi, cu fraze arzătoare, îi explică teribilul joc al fatalității, dar ea, vegheată de eunuc, îl observa cu nerăbdare, ațintindu-l cu o privire tulbure și verde de femeie rece și necruțătoare. Fernando, îngenuncheat în fața ei în grădina arabă, pricepea că acea privire ostilă și feroce era zidul de care se spărgeau mereu și mereu cuvintele lui. „Lucía“ îl lăsă să vorbească, apoi, privind spre un eunuc, spuse:

— Afcha, aruncă-l la câini.

Sclavul fugi către fundul grădinii și se întoarse cu o haită de șapte dulăi cu ochi însângerați și gâtlejuri fumurii.

Fernando încercă să se ridice, să scape, să-și strige din nou nevinovăția. Dintr-odată, simți în umăr arsura unei mușcături, un bot umed îi atinse obrazul, alți colți i se înfipseră în picioare și…

Negrul Nedjel îi servise o ceașcă de ceai, iar Tell Aviv, așezat în fața lui, îi spunea:

— Nu mă recunoști? Eu sunt servitorul care a adus câinii să te sfâșie.

Fernando își trecu mâna peste ochi, apoi murmură:

— Totul e straniu și incredibil de veridic…

Tell Aviv continuă:

— Dacă vrei, o poți ucide pe Lucía. Între mine și ea există, de asemenea, o răfuială din cealaltă viață.

— Nu. Am crea o nouă răzbunare pentru următoarea viață.

Tell Aviv insistă:

— Nu te va costa nimic. Îți voi face un dar pentru felul tău generos de a fi.

Fernando refuză din nou și, fără să știe de ce, îi spuse:

— Ești mai binefăcător decât lămâia și mai gustos ca mierea; însă nu o voi omorî pe Lucía. Și acum, pacea lui Alah să fie cu tine pentru totdeauna.

Și se ridică, apoi ieși.

O liniște nouă îi stăpânea inima. Nu știa dacă Tell Aviv era un șarlatan sau un doctor în magie, tot ce știa era că trebuia să se îndepărteze pentru totdeauna de Lucía. Chiar în noaptea aceea, se sui într-un tren spre Fes, de acolo se întoarse la Casablanca, iar de la Casablanca plecă spre Buenos Aires. Aici l-am întâlnit eu și aici mi-a spus povestea aceasta, adăugând în chip de epilog:

— Dacă n-aș fi fugit atât de departe, cred că aș fi omorât-o

pe Lucía. Să pună câinii să mă sfâșie…

Omul cu turban verde

Niciun cunoscător al întinderilor arabe nu s-ar fi îndoit de faptul că necunoscutul care mergea pe străduța întortocheată târându-și imineii galbeni era un bine-credincios adevărat. Turbanul verde al jertfei îi împodobea capul, indicând că purtătorul său vizitase de curând Orașul Sfânt; inele de cupru și de argint, gravate cu semnele astrologice menite să-l protejeze de spirite rele și de deochi, îi acopereau degetele.

Abdalá el Susi, căci așa îl cheamă pe peregrinul nostru cu turban verde, s-a oprit sub frontispiciul de cedru sculptat al unui palat fortificat, lângă gratiile prinse în formă de cruce. În spate strălucea un oblon de lemn lăcuit cu roșu. Lângă gratii se vedea un afiș cu un mesaj și în arabă, și în franceză:

Vor fi plătiți 10 000 de franci celui ce va da
informații care să permită arestarea contrabandiștilor
de arme sau de material explozibil.

Înaltul Comisar

Nici nu termină bine credinciosul Abdalá de citit acest soi de anunț când, la capătul străzii, răsună glasul unui mic vânzător italian de ziare:

— Demisia lui Djamil! Mardan Bey, prim-ministru! Demisia lui Djamil! Mardan Bey, prim-ministru!

Abdalá dădu din cap consternat: curând va începe teroarea. Curând se vor înfrunta din nou extremiștii și moderații. Se apropie încet de afișul lipit de oblonul roșu, spunându-și: „N-ar fi rău să pescuim zece mii de franci“. Evident, cineva semăna

teritoriul sirian cu mitraliere ușoare, dracu' știe de unde răsăreau. Consulatul de la Damasc o știa prea bine. Pe de altă parte, el, Abdalá el Susi, nu credea în absolut nimic, nici în pelerinajul la Mecca, nici în inelele astrologice, nici în turbanul verde. Luptele dintre naționaliști și moderați i se păreau o prostie. Nu dorea să-și schimbe stăpânul. Odată ajunși la putere, toți îți dădeau în cap cu același sânge rece. Important era să trăiești fără să faci nimic, sub cerul acesta frumos, african. Cu zece mii de franci se puteau face multe lucruri…

Întoarse din nou capul, cu grijă. Nu era urmărit și asta îl bucura, căci nu avea conștiința prea curată.

Și asta pentru că trăise în cele mai diverse locuri din Africa. Era limpede că nu putea mărturisi din vârful unui minaret care erau motivele ce-l făcuseră, acum trei ani, să se refugieze în jungla congoleză, unde a supraviețuit cum a putut, mâncând carne de elefant. Nici n-ar fi putut spune ce căutase în Dahomey și prin împrejurimi, unde fusese văzut umflându-se ca un mizerabil cu viermi fripți sau stricându-se la stomac chiar la porțile Fesului… ori plimbându-se ca un cadiu corupt, pe străzile din Tunis, într-un automobil de lux.

Viața îi fusese aventuroasă și vinovată. Până și dintr-o bandă de hoți de elefanți făcuse parte!

Acum, turbanul decent care îi împodobea capul, tunica cea curată ce cădea în pliuri dichisite, acoperindu-i trupul, barba cănită, răsfirată pe piept, toate indicau că Abdalá el Susi era un musulman credincios, care nu numai că fusese la Mecca, ci se și bucura, probabil, de un oarecare capital.

Într-adevăr, renta lui era rezultatul unui furt de bijuterii comis la Cairo, în detrimentul unei turiste americance grase și proaste. Bijuteriile fuseseră vândute unui evreu din ghetoul din Tetuán; proprietara n-avea să le mai găsească niciodată, în timp ce el, Abdalá el Susi, avea să trăiască timp de trei luni fără să fie

nevoit să mai comită vreun act de violență sau de înșelătorie.

Dintr-odată, străduța întortocheată se deschise ca gura unei pâlnii într-o piațetă acoperită cu o boltă de viță-de-vie. În mijlocul pieței se vedea o fântână; pavajul cu pietre ascuțite era acoperit de umbre mișcătoare, iar mai încolo, sub o enormă copertină galbenă, lângă zidul văruit, se deschidea sprânceana unei cafenele musulmane. Scaune de răchită invitau la odihnă. Cu pas măsurat și grav, Abdalá el Susi ajunse până la copertina galbenă și, cu aer de om respectabil, se instală într-un fotoliu, încrucișându-și picioarele. Aprinse o țigară și bătu din palme. Un băiat cu obraji dolofani, cu șalvari portocalii și fes roșu se opri în fața lui. Susi ceru cafea, apoi începu să mediteze.

Un imbecil, de exemplu, s-ar prezenta acum la Înaltul Comisariat din Dimisch esh Sham să ceară autorizația pentru descoperirea contrabandiștilor, iar portarii și toți funcționărașii de la Comisariat ar spune la unison acasă, prin cafenele, prin piețe: „În sfârșit, s-a prezentat un musulman înțelept care se va strădui să-i găsească pe contrabandiști“.

Iar acest musulman înțelept, cum e logic, înainte de a descoperi ceva, ar muri cu trupul ciuruit de gloanțe și de lovituri de pumnal. Nu, nu, nu. Abdalá el Susi nu ar comite o astfel de prostie. Mai întâi i-ar descoperi pe contrabandiști, dacă ar putea, și abia după aceea s-ar duce să-l vadă pe Înaltul Comisar.

Susi și-a dus mâna la buzunarul interior și a scos ziarul de dimineață:

E evident că bandiții au descoperit o nouă metodă de a scoate dincolo de zidurile orașului mitralierele și proiectilele.

Până acum, au fost cercetate în zadar automobilele, osiile carelor, până și cele mai mici poveri duse de boi, cămile, catâri și săteni. Oricine ieșea pe porțile din Dimisch esh Sham, cu cel mai neînsemnat pachet în mâini, era oprit și percheziționat. Toți

locuitorii caselor cu ferestre către ziduri fuseseră evacuați, casele închise și ferestrele bătute în cuie. Cu toate acestea, din oraș continuau să iasă proiectile pentru mitralierele grele care erau împărțite bandiților de la câmpie.

Desigur, „bandiții“ erau liderii naționaliști extremiști care luptau activ, organizându-i pe țărani pentru următoarea răscoală.

Vânzătorul de ziare se opri chiar în gura pieței, lângă fântână, și începu să țipe:

— Demisia lui Djamil! Mardan Bey, prim-ministru!

Tacticos, Abdalá el Susi împături din nou ziarul în opt și-l păstră la piept. Privirea lui, plină de blândețe melancolică, se îndreptă din nou, mulțumită, spre arcada boltită care deschidea vederii o străduță acoperită și atât de îngustă, încât părea un tunel înfundat cu umbre albăstrii.

Dintr-odată, din vârful unui minaret îmbrăcat în faianță neagră și galbenă, apăru silueta unui bărbat care, aplecându-și pieptul peste balustradă, strigă:

— Alah e mare! Vă spun că nu există decât un singur Dumnezeu. Vă spun că Mahomed este Profetul său. Veniți la rugăciune. Alah e mare și unic.

Grăbit, Abdalá el Susi își părăsi fotoliul comod de răchită și, căzând în genunchi pe pietrele aspre, se înclină către Mecca cu brațele întinse peste cap, spunându-și:

— Voi trece drept Taleb…

La câteva zile după aceste meditații pline de răbdare, îl descoperim pe Abdalá el Susi așezat pe o rogojină la umbra arcadei de cărămidă care străjuia poarta Bab el Estha. În fața lui, pe o masă mică, lăcuită cu roșu, se află Corane îmbrăcate în piele de felurite culori, iar în cealaltă parte, câteva foi de pergament autentic, cu punguțe de piele roșie deasupra.

— Luați un verset din Coran, căci vă va vindeca de boli, mărturii mincinoase, deochi, moartea turmelor…

Din când în când, câte un țăran se apropie, iar Abdalá el Susi îi scrie pe un pergament, cu caractere groase, un verset din Coran, îl introduce în punga de piele roșie și i-l dă cumpărătorului, care lasă câteva monede să cadă pe masă.

— Nu te îndepărta niciodată de el, îi spune Susi. Turmele ți se vor înmulți.

În timp ce vorbește, Susi nu-i pierde din ochi pe cei care intră sau ies pe poarta Bab el Estha.

Cirezi de boi și turme de berbeci trec prin fața lui, vânzători cu burdufurile de capră pline de ulei, țărănci cu grămezile de lemne legate cu trestii pe sub brațe, bărbieri ce scot sânge. Chiar lângă el, se instalează un prăjitor de gogoși, care, în fața privirilor uimite ale păstorilor și florarilor, aruncă din când în când în aer toate gogoșile din tigaie, apoi le prinde fără să piardă niciuna. Chiar Abdalá el Susi e mirat că nu l-a stropit nicio picătură din grăsimea puturoasă folosită de tunisian.

Cu picioarele încrucișate pe rogojina lui, cu aer grav și privire gânditoare, Abdalá el Susi vede cămile doborâte de poveri îngrozitoare, cu pete mari de catran pe piele, să le apere de râie, îi vede pe cadiii triburilor, în vizită de curtoazie la Înaltul Comisar, gătiți cu magnifice halate roșii…

E ușor să intri pe poartă, dar e mai greu să ieși. Oricine vine cu o traistă, un pachet, un sac este cercetat până la piele de soldații cu pelerine albastre. Degeaba protestează țăranii, turiștii. Două polițiste, într-o gheretă în spatele porții de cărămidă, le percheziționează pe femei.

Într-o zi, în glumă, un soldat îi spune altuia:

— Contrabandiștii umblă în pielea goală.

Și râd amândoi ca de o glumă bună.

Dar Abdalá el Susi nu râde.

Cu fruntea încrețită sub turbanul verde, fostul hoț de elefanți meditează, înfășurat în norii de praf ridicați de turmele de animale.

Îi cunoaște pe toți șarlatanii din împrejurimi. L-a identificat pe cel care predase poliției o bandă de hoți, a recunoscut un hoțoman englez care se plimba împăunându-se, cu baston de bambus și pălărie de plută. Însă el nu se află acolo pentru nimicuri.

Fraza celor doi soldați îi dă târcoale.

Contrabandiștii umblă în pielea goală.

Sigur că e o batjocură. Dar o batjocură cu miez. Singurul bărbat pe care soldații nu-l percheziționează, nu-l privesc niciodată este cerșetorul mizerabil, care, cu câteva zdrențe pe spate, cu oasele la vedere pe sub pielea galbenă sau plină de bube, trece întinzând mâna. Pe cerșetorul de la vamă, care, cu bărbia atârnândă, cu privirea pierdută, aruncat pe spatele unui măgăruș, târându-și picioarele prin praf, trece prin fața tuturor cu sărăcia goliciunii lui dezgustătoare la vedere. Dar Abdalá el Susi nu se oprește. Repetă:

Contrabandiștii umblă în pielea goală.

E evident că un om dezbrăcat nu poate ascunde o mitralieră, doar dacă a găsit o metodă de a o face invizibilă, iar asta nu se poate.

Trec cirezile de boi și turmele de berbeci, caprele săltărețe, carele din vale, țăranii din luncă și cadiii înfășurați în minunatele lor straie roșii, cu marginile brodate cu fir împletit de aur, cântă muezinii la ora eternă chemarea la rugăciune, face bucătarul să danseze gogoșile în tigaie, iar Abdalá el Susi rămâne acolo, jos, așezat pe galbena rogojină prăfuită, repetându-și pentru a mia oară:

— Cum poate un om dezbrăcat să treacă o mitralieră de contrabandă fără să fie descoperit?

Dintr-odată, bărbatul cu turban verde ridică privirea.

E a treia oară când prin fața lui trece cerșetorul acesta aproape dezbrăcat, călare pe un măgăruș care abia se poate ține pe picioare. Cerșetorul are capul înfășurat într-o cârpă, iar picioarele vârâte într-o zdreanță de pantalon și pieptul gol.

De câte ori zdrențărosul ăsta iese dimineața, intră din nou seara însoțit de alt cerșetor, la fel de zdrențăros ca el, la fel de gol ca el.

— Aceștia sunt oamenii care pot duce mitralierele de contrabandă, îi spune Abdalá locotenentului francez, care, oprit în fața lui, îi ascultă teoria.

— Ăștia doi merg aproape dezbrăcați, cum ar putea să ascundă vederii tuturor niște mitraliere?

— Să vezi, îl lămurește Abdalá. În seara asta, înainte de închiderea porților orașului, ei vor ieși amândoi, goi, suiți pe măgăruși, cu o mitralieră de contrabandă. Și să nu te miri, locotenente, dacă va fi o mitralieră grea.

Locotenentul Levil se îndepărtează de poarta Bab el Estha surâzând sceptic. Dar o să-și țină cuvântul, diseară va fi acolo cu câțiva oameni ca să-i facă pe plac afurisitului ăsta cu turban verde.

Într-adevăr, la apus, cerșetorul care intrase pe jumătate gol în oraș, călare pe măgăruș, vine însoțit de alt cerșetor, la fel de dezbrăcat și tot călare pe un măgăruș. Cei doi vagabonzi își târâie picioarele pe jos, cu trunchiul înclinat pe gâtul măgărușilor râioși, cu o zdreanță căzută pe spate.

Locotenentul Levil se apropie de Abdalá Hoțul și-i spune:

— Acolo sunt oamenii tăi.

Atunci, Abdalá el Susi se ridică dintr-un salt, se apropie de unul dintre ei și încearcă să-l doboare cu un pumn. Bătrânul care primește lovitura de pumn nu cade de pe măgăruș, ci se înclină într-o parte și rămâne inert. Celălalt încearcă să scape,

dar este prins de oamenii locotenentului Levil.

Atunci, Abdalá el Susi îi spune militarului:

— Uite, au legat un om mort de măgăruș. Mitraliera e ascunsă în pieptul mortului.

Și dând la o parte o zdreanță, arată o tăietură lungă de cuțit în trupul cadavrului furat.

Vânătorul de orhidee

Djamil a intrat în cabina mea și mi-a spus:

— Domnule, se zăresc primii munți.

Am ieșit în grabă și m-am dus la balustradă. Apele erau mișcate și albastre, linia munților din Madagascar proiecta deasupra lor o umbră rece. Nu îmi imaginam însă că peste două zile mă voi întâlni la Antananarivo cu vărul meu, Guillermo Emilio, și că din întâlnirea aceea mi se va trage dezgustul care mă cutremură ori de câte ori aud vorbindu-se despre orhidee.

Într-adevăr, nu cred să mai existe în tot regnul vegetal un monstru mai frumos și mai abominabil decât floarea aceasta isterică, atât de capricioasă, care, sub forma unei zdrențe gri, stă moartă luni și luni de zile pe fundul unui sertar până când, într-o zi, se trezește brusc, se întinde și începe să înflorească din nou, colorându-se cu cele mai vii cerneluri.

Nu știam nimic din toate particularitățile acestea până când nu l-am întâlnit pe Guillermo Emilio, chiar în Madagascar.

Cred că am mai spus despre Guillermo Emilio că era vânător de orhidee. O lungă perioadă de timp, „vânase“ în sudul Braziliei, dar mai târziu, când justiția a cerut extrădarea lui pentru nu știu ce înșelăciune, după numeroase și misterioase zigzaguri s-a mutat în Columbia. Aici a luat parte la o expediție engleză, care, în mai puțin de două luni, a vânat două mii de exemplare de orhidee în munții împăduriți din Nueva Granada. Expediția era echipată costisitor, dar, când au ajuns la Bogotá, din două mii de exemplare mai rămăseseră

două. Restul se ofiliseră răzbunător, iar cel ce finanțase aventura, un lustragiu îmbogățit, a înnebunit de furie.

Sărăcit pe de-a întregul și, mai ales, intrat în colimatorul poliției, Guillermo Emilio a emigrat în Mexic, unde pretindea că este descoperitorul speciei cunoscute sub numele „Orhideea de șofran“. Nu știu ce conflicte a avut cu un băștinaș – mexicanii sunt un neam violent –, că a dispărut și din Mexic cu aceeași repeziciune cu care plecase înainte din Río Grande, apoi din Natal, Bogotá și, în sfârșit, Tampico. Unii răuvoitori șopteau că vărul Guillermo Emilio amesteca hoția cu vânătoarea, iar eu n-am să zic nici da, nici ba, pentru că, după cum spune Sfânta Scriptură, „Nu judeca dacă nu vrei să fii judecat“.

Era un bărbat înalt ca un stâlp, cu picioare lungi, brațe lungi, față alungită, foarte vesel. Putea fi văzut mai mereu cu un costum verde, jambiere, pălărie de explorator și un caiet sub braț. În caiet lipise tăieturi din ziarele locale, unde se lăsase fotografiat lângă o orhidee, înconjurat de un grup de băștinași zâmbitori. Așa publicitate i-a permis să fure în multe locuri.

Acesta era geniul pe care-l întâlnisem într-o dimineață de august în Antananarivo, în timp ce căsca ochii, ca un bleg, la palatul extravagant ocupat de fosta regină băștinașă Ranavalo. Palatul fusese construit de un aventurier francez care aterizase în Madagascar fugind de cămătari și despre care auzisem anecdote extraordinare; dar le vom lăsa pe altă dată.

Stătea, după cum zic, în picioare, holbându-se la palat, înconjurat de un pâlc de fetițe bronzate, cu părul împletit în multe codițe, împrăștiate ca franjurile unui covor peste fruntea de ciocolată. Dacă s-ar fi întors cu spatele, ar fi dat nas în nas cu mulțimea de malgași voinici, care, cu coșuri de trestie pe cap, se duceau la piață să-și vândă bananele. Treceau și care scârțâitoare, târâte de boi mititei, rămași fără coadă în urma unei infecții care permitea să fie salvat animalul sacrificându-i-

se coada. Știam o glumă bună despre un bou și coada lui, dar acum nu mi-o amintesc. Mai departe.

Aveam diverse planuri. Unul consta în a vizita orezăriile din Ambohidratrimo, altul, care îmi surâdea mai mult, să traversez insula pe diagonală, să plec din Antananarivo spre Majunga și de acolo să mă îmbarc pentru arhipelagul insulelor Comore. Niciunul dintre aceste proiecte nu era motivat de afaceri, ci doar de bunul meu plac. Deodată am auzit țipete și l-am văzut pe un bătrân cu pălărie de plută cum ieșea râzând și blestemând în ușa propriei prăvălii, în timp ce amenința cu pumnul în direcția unui cocotieri. Uitându-mă într-acolo, am zărit o maimuță cu o țigară mare de foi, pe care tocmai o furase. În magazia alăturată, un chinez cu o tunică lungă, albastră, care-i ajungea până la călcâie și o coadă lungă, împletită se uita la maimuța care fuma și-i făcea semne amenințătoare.

— Tony! Tu aici, Tony?

— Cine naiba mă strigă?

M-am întors și, spre nefericirea mea, iată-l pe vărul Guillermo, cu costumul lui kaki și caietul sub braț. În timp ce schimbam primele întrebări, mă gândeam să-mi pun un lacăt serios la portofel. Și totuși m-am lăsat convins, iar Guillermo, luându-mă de braț, exclamă cu voce tare, atât de tare, încât chinezul din colț ar fi putut să-l audă perfect:

— Să nu intri niciodată în restaurantul unui chinez! N-ai să știi ce-ți dă de mâncare.

Cum spuse acestea, perdeaua bogat ornamentată fu dată la o parte și apăru Taman, un musulman voinic cu barba răsfirată pe piept și un turban care avea diametrul unei pietre de moară. Târându-și imineii galbeni pe podeaua de lemn, s-a apropiat de masa noastră, iar Guillermo Emilio i-a spus:

— Onorabile Taman, ți-l voi prezenta pe vărul meu, care provine dintr-o foarte nobilă familie din America.

Taman m-a salutat în stil oriental, apoi mi-a strâns efuziv mâna, făcându-mă să mă gândesc dacă nu cumva căzusem într-o capcană. Un băiat chior, cu o tunică amărâtă pe umeri și un fes roșu pe cap a lăsat pe masă trei pahare de cafea, iar musulmanul mi-a confirmat:

— E deștept și cuminte ca ochiul lui Alah.

Chiorul cel mititel m-a salutat la fel ca stăpânul lui, iar vărul Guillermo a continuat:

— Ție pot să-ți spun…

S-a uitat în jur bănuitor, apoi:

— Băiatul acesta extraordinar pe nume Agib a descoperit orhideea neagră. Zice că, de la petală la petală, floarea măsoară aproape patruzeci de centimetri.

— Și unde a făcut descoperirea?

— Ție pot să-ți spun. În vestul lacului Itasy, la poalele muntelui.

— Și de ce nu a vânat-o el?

Chiorul, pe care unchiul său îl considera înțelept și cuminte ca ochiul lui Alah, mi-a răspuns:

— Îți voi spune, domnule. Am auzit povestindu-se că în trunchiul pe care se află orhideea se ascunde un șarpe negru și veninos…

Vărul Guillermo bolborosi:

— Prostii! Pesemne nu știi că parfumul orhideelor gonește șerpii!

— Și tu ce vrei să faci? l-am întrebat.

Împotriva voinței mele, începusem să mă simt interesat de aventură…

— Să plătesc doi băștinași, să luăm trunchiul pe o targă și să aducem orhideea aici.

Taman, stăpânul trabucului, care-și bea cafeaua în liniște, interveni, în timp ce-i mângâia ceafa nepotului său:

— Copilul acesta grozav nu se înșală niciodată. E sfătuit de un geniu.

În sfârșit, după multe discuții, învoieli și dispute, după cum se obișnuiește în Orient, Taman i l-a închiriat pe băiat vărului Guillermo Emilio, cu următoarele condiții, la a căror enumerare am fost martor:

Taman: Stabilim că nu-l vei lovi nici cu pumnul, nici cu bastonul.

Guillermo: Îl voi bate doar când va fi nevoie.

Taman: Dar nici cu pumnul, nici cu bastonul.

Guillermo: Însă voi putea să folosesc o vărguță.

Taman: Da, poți. Îi vei da să mănânce destul.

Guillermo: Da.

Taman: Îl vei lăsa să doarmă unde va dori, fără să-i forțezi voința.

Guillermo: Da, mai puțin când va sta de pază.

Taman: Nu vei fi rău cu el, nici aspru.

Guillermo (*nerăbdător*): Nu poți pretinde să mă port cu el ca și cum ar fi nevasta mea preferată.

Taman: Bine, bine, îți încredințez bucuria vieții mele, pe fiul surorii mele și preferința ochilor mei.

În sfârșit, o săptămână mai târziu, conduși de chiorul Agib, ieșeam din Antananarivo, spre nord. Doi malgași, cu părul atât de creț încât păreau să aibă pe cap o coroană de franjuri de covor, ne însoțeau în chip de hamali.

Mai întâi, am traversat periferia și satele vecine, unde găseam peste tot, în fața colibelor de bambus și răchită, adevărate colectivități de pungași malgași, jucând *karatva*, foarte asemănător cu jocul nostru de dame, cu deosebirea că tabla lor era pictată pe scoarța unui copac.

Am lăsat în urmă o lungă caravană de tăietori de lemne pe

jumătate dezbrăcați, zdrențăroși, unii aproape orbi, alții cu barbă lungă și albă, căzută pe pieptul gol și costeliv. Se ajutau la mers cu toiege, iar printre ei călătoreau și fete tinere. Toți, indiferent de vârstă, cărau pe cap până la cinci coșuri rotunde, puse unele peste altele.

Cântau un cântec trist și, cu toate că soarele se întindea peste bambușii din apropiere, caravana aceea de spectre înnegrite m-a cutremurat și am considerat-o aducătoare de ghinion pentru aventura noastră.

După căderea serii, am ajuns la primele plantații de bananieri; aveau mai bine de treizeci de metri înălțime, iar foile erau late și deschise în formă de evantai. Ne însoțeau țipetele de nedescris ale maimuțelor. Nu mi-aș fi imaginat niciodată că aș putea auzi concerte atât de complexe de chirăieli, mârâieli, lamentații, țipete, sforăieli, răgete și urlete ca acelea compuse de la înălțime de bestiile acelea păroase, negre, roșii sau gălbui.

„Ochiul lui Alah“, cum îi spunea ireverențios Taman nepotului Agib, se umanizase. Din când în când, întorcea capul și-i adresa un surâs de domnișoară timidă vărului meu, care, implacabil ca un beduin, mergea înainte fără să se uite nici la dreapta, nici la stânga; doar uneori arunca niște cuvinte atât de urâte, încât până și bestiile pădurii erau reduse la tăcere. Bietul Guillermo Emilio! Dacă ar fi știut el pentru ce se grăbea!

În ziua următoare, am traversat o pădure de abanos, am coborât o vale și, când am trecut un râu mlăștinos, un crocodil cu capul ca o cornetă l-a prins de un picior pe unul dintre hamali și l-a tras la fund. Alt crocodil, aruncându-se asupra lui, i-a smuls un braț. Apa s-a înroșit, iar noi ne-am îndepărtat consternați. Mai rămăsese acum doar un singur hamal malgaș, cu figură de pisică de cupru și cu părul prins în multe codițe, care-i cădeau pe frunte ca franjurile unei pături.

A treia zi, am urcat pe un munte a cărui culme părea de sticlă, de piatră neagră și alunecoasă precum cristalul. Jos se vedea marea junglei și, în depărtare, orizontul de ape al Oceanului Indian. Cu toate că era vară, sus simțeam frigul. După ce am mers cu greu vreo două ore pe culmea de sticlă întunecată, lipsită de vegetație, am început să coborâm către o vale atât de împădurită, încât părea înfășurată în prosoape mari de catifea verde-papagal. O pasăre mare și albastră a trecut prin fața noastră, țipând ascuțit; am început să coborâm, înfășurați într-un nor de staniu. Mestecam, pur și simplu, apa, iar când ne-am dezmeticit și ne-am adăpostit sub o stâncă, a izbucnit o furtună îngrozitoare. Scântei verticale conectau cerul cu pământul, vârtejuri de apă rostogoleau în spațiu trombe. Tunetele și noaptea ne țineau ghemuiți sub stâncă. Deodată, acoperișul monstruos de negură s-a crăpat și din nou a apărut cerul albastru, cu soarele strălucind de veselie. Era două după-amiaza. Ne-am dezbrăcat și ne-am pus hainele la uscat, la soare; pentru prima oară de la plecarea din Antananarivo, am auzit un mârâit scurt, ca lătratul unui câine răgușit. Era o pereche de pantere care vânau în apropiere. Am mâncat câțiva pumni de orez fiert cu puțin ulei și am băut căni pline cu cacao, apoi ne-am culcat. În ziua următoare, aveam să ajungem la locul orhideei negre.

Nu-mi plac amănuntele de prisos. În acea vineri, la zece dimineața, eram la un pas de orhideea neagră. Agib ne dusese până la o cărare presărată cu bușteni putreziți de bananieri și salcâmi. Drumușorul se închidea cu un zid de stâncă acoperit de un covor de mușchi, iar acolo, în fund, năruit peste pietre, se vedea un buștean atât de putred, încât nu i se putea ști soiul. Din trunchiul acesta ieșea o tulpină, iar la capătul tulpinii... niciodată nu mai văzusem ceva atât de frumos, nici pictat să fi fost!

Era o stea cu vârfurile încrețite, tăiată în catifea neagră, festonată cu aur. Din mijlocul acestei corole melancolice, mare cât umbrela unei gheișe, ieșea un baston de argint, stropit cu negru și roz.

Toți am scăpat un strigăt de admirație. Guillermo Emilio s-a apropiat, a studiat trunchiul, l-a mișcat foarte ușor cu un băț, apoi a scos din buzunar un pumn de monede de argint, le-a împărțit lui Agib și malgașului și le-a spus:

— Retrageți-o cu grijă. Dacă ajungem la Antananarivo cu floarea întreagă, vă plătesc dublu.

Înarmați cu securi și lopeți, Agib și malgașul au început să desprindă bușteanul. Eu și Guillermo ne-am apucat să construim o targă de bambus, cu acoperiș cu tot.

— Exemplarul acesta ne va aduce cel puțin douăzeci de mii de dolari, șoptea Guillermo în timp ce lega tulpinile.

...Niciodată n-am mai auzit un strigăt de groază asemănător. Am sărit spre orhidee și acolo, cățărat pe piatră, l-am văzut pe băiatul musulman cu fața tăiată de un bici de ulei negru; dintr-odată, biciul de ulei a sărit și nu l-am mai văzut. Un fir dublu de sânge curgea pe obrazul lui Agib.

N-am putut face nimic. Acoperit de sudori însângerate, tremurând fără încetare, după câteva minute Agib murea. Avusese dreptate. Un șarpe negru se ascunsese sub buturuga orhideei.

Aș minți dacă aș spune că moartea Ochiului lui Alah, cum îi spuneam noi în glumă, ne-a afectat cumva. Avariția ne otrăvise. Douăzeci de mii de dolari dansau în mintea noastră. Chiar și malgașul ieșise din apatia lui orientală și, după două ore, nu înainte de a fi omorât un păianjen veninos gras cât un broscoi, am fixat pe targă buturuga orhideei.

Cu acea povară prețioasă intram în prăvălia lui Taman, o săptămână mai târziu.

— Lasă-mă pe mine, eu îi voi vorbi, spuse vărul Guillermo Emilio.

Îmi aduc aminte cum ne-a ieșit în întâmpinare Taman, foarte palid. Aflase deja de moartea nepotului.

M-a surprins că nici nu s-a uitat măcar la minunata floare, ale cărei festoane de catifea și aur umpleau încăperea mizeră, acoperită de tapiserii ieftine și covoare meschine, după monstruosul gust chinezesc. Ne-am privit toți în tăcere, apoi Taman a spus:

— Unde l-ai lăsat pe fiul surorii mele?

Cred că vărul Guillermo a folosit cam cinci mii de cuvinte să-i explice sfârșitul Ochiului lui Alah. Mângâindu-și barba, semn foarte periculos la un musulman robust, Taman îl asculta și, cu cât îi era mai profundă tăcerea, cu atât trăncăneala lui Guillermo era mai nerăbdătoare și mai volubilă. Dintr-odată, Taman, a cărui educație rafinată nu lăsase să se ghicească o asemenea reacție, apucă un baston și, ridicându-l deasupra capului vărului meu, spuse:

— Câine blestemat! Mănâncă orhideea asta!

— Taman, l-a implorat Guillermo, Taman, înțelege-mă, nici tu, nici eu, nici el nu am fost de vină! În ceea ce privește orhideea, nu spune prostii! Tu ai mânca douăzeci de mii de dolari?

— Mănâncă orhideea, am spus!

— Să ne înțelegem, Taman, dragul tău nepot…

— Ai să înghiți orhideea, câine!

Tonul folosit de data aceasta era cumplit. Guillermo a îngenuncheat fără rușine în fața lui și, apucându-l de tunică, spuse:

— Ascultă-mă, cinstitul meu frate…

O umbră de cruzime a trecut peste chipul lui Taman. Guillermo Emilio a văzut asta și, cu melancolie infinită, s-a dus

către targa unde orhideea neagră își înclina corola ascuțită de catifea și aur.

— Taman, gândește-te…

— Mănâncă! a lătrat Taman.

Atunci, pentru prima și, probabil, pentru ultima oară în viața mea, am văzut pe cineva mâncând douăzeci de mii de dolari. Vărul Guillermo a desprins orhideea de trunchi și, cu disperarea celui care-și înghite propriile măruntaie, a început să muște și să înghită țesutul somptuos al florii. Când a terminat de mâncat ultima bucățică de catifea aurită, Taman a ieși în liniște din prăvălie. Guillermo a leșinat.

A stat două luni bolnav de stomac și, chiar când au crezut că se vindecase, o boală ciudată de piele – pete negre cu margini arămii – a început să-i acopere trupul. Cu toate că medicii sunt de părere că e o afecțiune nervoasă, nicio instituție sanitară nu-i permite vărului Guillermo să părăsească insula unde „și-a mâncat averea“.

Bandiții din Uad-Djuari

Era mereu același și nimeni altul.

Ori de câte ori treceam împreună cu Arsenia prin piața Nejjarine, vedeam un băiețel de opt sau nouă ani așezat sub un felinar de bronz văruit în stil musulman, care împodobea fântâna din *fondak*[2]. Când ne zărea, își ducea mâna la inimă și ne saluta foarte politicos:

— Pacea…

Omit să spun că piața Nejjarine nu era chiar o piață, ci o cloacă împuțită, pavată cu pietriș îngrozitor. În staulele din vecinătate mișunau fără încetare țărănci venite din sătucuri îndepărtate, potrivind poveri de lemne sau cereale pe spatele măgărușilor lor miraculos de mici. Dar colțul acesta, cu toată murdăria lui ieșită din comun, cu arcada de piatră și firicelul de apă scăpând din fântână sub felinarul arab avea atâta forță poetică, încât, de multe ori, și eu, și Arsenia ne întrebam dacă de partea cealaltă nu se găsea chiar paradisul lui Mahomed.

Arsenia Spoil, studentă la arhitectură, era, de asemenea, de acord cu impresia că vraja acelui colț venea dinspre felinarul de bronz. Ne cunoscusem la Hotel Continental, acolo stăteam amândoi. Acesta era motivul pentru care ieșeam împreună în fiecare după-amiază. Totuși, mulți bine-credincioși ai lui Mahomed credeau că eram proaspăt căsătoriți, în călătorie de nuntă și, natural, toate ofertele lor îmi erau adresate. Interesant era că nu eram îndrăgostit de Arsenia și nici Arsenia nu se gândea la o legătură de dragoste. Cu toate acestea, cei ce ne

vedeau împreună spuneau:

— Ce fericiți par! Cât trebuie să se iubească!

Nu eram îndrăgostiți. Nici nu ne gândeam că am fi putut fi vreodată. Vorbeam cu entuziasm și gesturi exagerate fiindcă Fes ne încânta, pentru că în fiecare străduță a milenarei localități africane găseam motive arzătoare pentru visare.

— Pacea…

Era blestematul de băiat musulman, care ne saluta politicos. Mititelul se așeza serios pe marginea fântânii și se apuca să-și privească, timid ca o fată, sandalele galbene din piele de capră care îi atârnau de vârful picioarelor goale. Pe cap avea un fes mic și roșu, pus elegant pe-o parte, iar pe trup o tunică mititică, tare pitorească.

„Iar afurisitul ăsta mic și drăguț“, îmi spuneam.

Mititelul numai ce ne vedea că ne și saluta, ducându-și mâna mică la inimă, cu gest ritual:

— Pacea…

Arsenia era încântată de copil.

— Priviți-l, ce drăguț! îmi spunea. Ce frumușel! Ce educat!

Iar eu ascultam toate acele elogii fără să mă las impresionat.

Băiatul nu se apropiase niciodată, cum făceau ceilalți copii, să ne ofere chitare de carapace de broască țestoasă (broască sintetică, din Germania), nici portofele arabe, brodate în Catalonia, nici pumnale cu legende coranice, scrijelite în Țara Bascilor, nici ustensile de fumat, pictate la Paris. Băiatul, ca un cavaler, cum ne vedea își ducea mâinile la buze, la frunte și la inimă… Doar atât.

Eu, fără motiv, mă lăudam în fața Arseniei că îi cunosc mai bine pe orientali decât ea și îi spuneam:

— Copilul trebuie să fie un adevărat pui de șarlatan.

Mi se părea de sute de ori mai ipocrit decât alți șarlatani, gata să păcălească turiștii cu „amintiri“ apocrife.

— Nu mai vorbiți așa despre nevinovatul acesta, îmi răspundea ea enervată.

Și, în ciuda voinței mele, îi arunca din vârful degetelor un sărut în vânt copilului, iar nevinovatul se uita lung după noi pe străduță, cu ochii săi catifelați.

— Oare unde o locui băiețelul? mă întreba Arsenia.

— Presupun că într-o văgăună oarecare.

— De ce nu-l chemați?...

— În fine, dacă doriți...

— Da... Chemați-l...

Ce puteam să fac? În dimineața aceea, după ce am ajuns la triunghiul Nejjarine, l-am chemat. Ne-a spus că îl cheamă Abbul și că își câștiga traiul de zi cu zi ca ghid.

— Și unde îi conduci pe turiști?

— La casa Marelui Șarpe.

— La casa Marelui Șarpe! Ce e asta?

— Ascultă-mă, domnule, și ai să vezi. Tatăl meu, un om bun din Anyera, are un șarpe de unsprezece coți băgat într-un puț astupat cu un capac de sticlă. În fiecare zi, la ora zece dimineața, șarpele mănâncă un ied viu. Întotdeauna se găsesc străini și curioși să vadă cum Marele Șarpe înghite un ied viu și ce face iedul când vede cum Marele Șarpe se apropie cu gura căscată...

Mi-am privit prietena cu subînțeles – „Nu vă spuneam eu că băiatul e o canalie mititică?“ –, dar Arsenia nici nu s-a uitat la mine... Aplecată peste copilul care-și privea pudic vârful sandalelor, spuse:

— Ce oribil! Trebuie să fie îngrozitor!...

Micul Abbul s-a înroșit ca o școlăriță și a răspuns:

— Șarpele deschide o gură grozavă, iar iedul plânge într-un colț... Întotdeauna gura puțului este înconjurată de turiști...

— Oribil, insistă Arsenia.

Și, privindu-mă, spuse:

— Ce ziceți dacă am merge și noi?

— Mergem.

Apoi, băiatului cuminte ca o fetiță:

— Tu ne vei conduce.

Și toți trei am luat-o la picior, în timp ce Arsenia, puțin isterică, se simțea obligată să-mi spună:

— Nu cred că voi putea suporta. E posibil să leșin. E oare adevărat, Abbul, că șarpele are unsprezece coți?

Puiul de musulman spuse:

— Unsprezece coți. Poate să înghită o oaie grasă, să ucidă un cal, să castreze un elefant.

— Poliția nu ar trebui să vă dea voie, spuse Arsenia.

Apoi adăugă tresărind:

— Mai e mult de mers?

— Nu, doamnă, spuse micul Abbul. Traversăm Uad-Djuari și o luăm pe drumul de la Fes la Taza.

— Dacă am lua un automobil…

— Nu, replică băiatul. În cincisprezece minute vom fi acolo.

Am intrat într-un tunel, care, de fapt, era o străduță întortocheată, acoperită cu arcade de cărămizi și populată de figuri misterioase. Am lăsat în urmă poarta însângerată de la Bab Merod, în lăncile căreia se înfigeau capetele condamnaților. Ne-am oprit să bem niște răcoritoare la o colibă de trestie de la intrarea în cimitirul Bab Fetoh. Sub un copac uriaș, cu frunze groase și verzi, pâlcuri de femei cu fețele acoperite trăncăneau vesele și beau din ceaiul verde pe care-l pregătea un rob negru chiar în buza gropii, la o sobiță de bronz cărată în spate.

Băiatul musulman mergea înaintea noastră, iar noi, vrăjiți de peisaje, ne îndepărtam treptat de zidurile orașului.

Puțin după aceea, ne-am întâlnit cu tuaregi înfofoliți, călare

pe cămile, apoi, dintr-odată, ne-am trezit dinaintea unui podișor rustic, de bușteni verzi, care trecea peste Uad-Djuari, Râul Perlelor. Piața de argint se pierdea în întunecimea pădurii din apropiere.

— Mai e mult?

— Nu, e acolo, lângă moara de ulei.

Intrasem pe un drum complet blocat de trunchiuri noduroase de măslini, care făcea loc unei cărări greu accesibile și întunecate. Arsenia avea obrajii ușor înroșiți. Afurisitul de băiat mergea acum cu pași repezi. Deodată, din spate, se auziră copite de cai. Ne-am întors și am văzut un pâlc de mauri răsăriți din livada de măslini. Nu încăpea îndoială, erau bandiți. Am încercat să-mi duc o mână la brâu, dar unul dintre nesocotiții aceia și-a îndreptat calul spre mine; în mâna dreaptă avea un baston. Am simțit răsuflarea caldă a animalului pe gât și, dacă nu m-aș fi lăsat la timp pe vine, cred că mi-ar fi spart capul dintr-o lovitură, diavolul. Am ridicat mâinile și unul dintre bandiți mi-a luat revolverul. Atunci căpetenia lor mi-a spus că puteam lăsa brațele în jos.

Băiatul musulman cel politicos și rușinos ca o fată dispăruse.

Ne-am privit stupefiați. Pricepusem. Căzusem într-o capcană. Fusesem sechestrați... Sechestrați la porțile Fesului!... Ce oroare! Umiliți, am purces la drum, înconjurați de pâlcul de bandiți cu bărbi înnegrite și crețe și cu pumnale aurite la plăsele.

Sechestrați la porțile Fesului! Nu putea fi adevărat!

Caravana era condusă de un bandit cu o lance lungă, sprijinită de scări. Deocamdată beduinii șușoteau, apropiindu-și capetele protejate cu glugi dungate. Îi luasem brațul Arseniei; pe obraji îi curgeau lacrimi de teroare. Dar nu mă gândeam la ea, ci la mine: familia mea n-ar fi plătit niciun cent să mă

răscumpere. Apoi mi-am reproșat egoismul și m-am gândit la situația Arseniei. Era probabil mai disperată decât a mea, căci în țara aceea încă se mai cumpărau sclave…

În sfârșit, traversând păduricea de măslini, am ajuns la o colibă cu o poartă solidă, pe care ne-a deschis-o un sclav pe jumătate dezbrăcat. Am intrat amândoi. Interiorul carcerei contrasta cu exteriorul și era decent aranjat. Pe covoarele de pe jos erau împrăștiate câteva perne, iar pe o masă mică și roșie se găsea un pachet de țigări turcești. Arsenia s-a lăsat să cadă pe o pernă și a început să plângă molcom. M-am așezat lângă ea și am încercat să o consolez.

— Dragă Arsenia, nu mai plângeți. Se vor limita să ceară o răscumpărare. Nimic mai mult. Eu sunt cel care își poate pierde capul în această aventură, pentru că familia mea nu va putea plăti niciun cent pentru mine, nu are de unde… Liniștiți-vă… Nu vă fie frică…

Arsenia găsi puterea să-mi surâdă printre lacrimi și spuse:

— Niciodată, dragă Alberto, niciodată! Nu vă voi părăsi! Aveați dreptate. Copilul acela…

— Nu-mi vorbiți de copil, vă rog!

Dintr-odată s-a deschis ușa și a apărut căpetenia bandiților. Spre marea noastră surpriză, șarlatanul era un francez mic de statură, chel ca un farmacist și cu ochelarii călărind pe nasu-i cârn. S-a oprit în mijloc și-a zis:

— Domnișoară, domnule… mă bucur…

Ne-am ridicat în picioare. Căpetenia a continuat într-o franceză corectă:

— Domnișoară, domnule, dintre numeroasele persoane bine situate care vizitează Marocul, optzeci la sută afirmă: „Ce păcat că civilizația, jandarmeria, conducătorii politici, protectoratul și linia ferată au dus la dispariția bandiților! Mare păcat că nu mai trăim în vremurile când puteai să afli o

aventură terifiantă la colțul fiecărui cartier!“. Ei bine, eu și acești onorabili bine-credincioși care v-au sechestrat trăim din exploatarea emoțiilor sechestratului. Oprim cu violență, ca niște bandiți autentici, persoanele care ni se par înclinate spre romantism și, mai apoi, le dăm drumul fără a le cere absolut nimic în schimbul libertății pe care, într-o clipă de groază, au crezut-o pierdută. Dacă „sechestrații“ vor să ne recompenseze pentru efortul nostru de a le stârni emoții și a le pune la dispoziție o aventură pe care vor putea să o povestească fericiți, acasă, noi primim încântați tot ce vor ei să ne dea. Dacă nu, le dorim călătorie plăcută și le punem la dispoziție automobilul rezervat turiștilor.

Și, deschizându-ne poarta, ne-a arătat o modernă limuzină, oprită în poarta colibei.

— Atunci, nu sunteți bandiți? Putem pleca?

— Așa este, domnule…

Căpetenia bandiților s-a uitat la ceas și a adăugat:

— E aproape douăsprezece și jumătate. La ora unu se ia masa la Hotel Continental…

Ce altceva puteam să fac? Am dus mâna la buzunar.

— Cât vă datorăm? am replicat pe jumătate înfuriat, pe jumătate bucuros, căci nu visasem că aveam să ieșim atât de ușor din încurcătură.

Monsieur Lanterne, căci așa îl chema pe șeful bandiților, surâse amabil și spuse:

— Două sute de franci… Nimica toată în monedă americană. E inclus și drumul cu automobilul înapoi la hotel.

A doua zi, când am trecut prin piața Nejjarine, sub felinarul de bronz de la fântână stătea așezat afurisitul și timidul copil de la han. Când ne-a văzut, și-a plecat privirea ca o școlăriță și a spus, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat, ducându-și mâna la inimă:

— Pacea…

---

[2] Fondak (arabă) – han (nota trad.).

„Vino, stăpâna mea, Zobeida, vrea să-ți vorbească“

— Te duc să vizitezi palatul El Menobi?

— Nu.

— Dar palatul Hach Idris ben-Yelul?

— Nu.

— N-ai vrea să cunoști o fată cu ochi de lună și chip de diamant?

— Nu.

— În numele lui Alah, gemu lingușitorul, nu vrei nimic, atunci?

Piter se ridică ușor de la masa de marmură, îl privi cu indulgență pe botosul prost îmbrăcat, care, cu fesul pe-o parte și capul ras, nu-l slăbea de un sfert de oră, și-i răspunse:

— Ba da, vreau să mă lași în pace.

Călăuza se uită bănuitoare în jur, mulțumită că nu zărea niciun dușman în Piața Mică și mărturisi:

— Păi, apără-te de omulețul care te însoțea ieri. I-a spus unui negustor pe care-l cunosc că ți-ai otrăvit nevasta.

Piter privi cum se îndepărta silueta slabă a călăuzei, pierzându-se în mulțimea de gură-cască din fața Poștei Engleze. Deci se împrăștiase vestea? Acum înțelegea privirile semnificative ale cameristei de la hotel și respectuoasa reținere a hamalului față de valizele lui. Nu fusese destul că părăsise Le Havre, romanul absurd al otrăvirii soției îl urmărise până la Tanger. Degeaba îl absolviseră de incredibila acuzație, în oraș

nu credeau în nevinovăția lui. Moartea soției îi adusese pe cap fel și fel de probleme. Din nefericire, el era sigur că ea nu dorise să se sinucidă, ci să compună o dramatică farsă cu final neprevăzut și sinistru.

Ca să-și găsească liniștea, doctorul călătorise până în Tanger. Știa că riveranii nu erau ipocriți cu concetățenii săi, dar, cu toate acestea, nu era deloc plăcut să ducă povara unei asemenea reputații. Și se întrebă dacă avea să rămână în Tanger sau va pleca la Casablanca sau la Fes, pentru că, deocamdată, bogații din Biti el-Mal nu dădeau niciun semn că ar fi avut de gând să apeleze la serviciile lui. Totuși, unii îl salutau. Povestea lui era probabil pe buzele tuturor.

Piter nu se neliniști. În orașul-fortăreață cu străzi întortocheate, sinagogi întunecoase, moschei cu orbi la poartă și tarabe cu pește prăjit, într-un anume fel, proasta reputație era avantajoasă. În Africa, poți ajunge departe și fără onoare.

Un măgăruș se opri lângă masa lui, iar Piter îi apropie de bot o bucățică de zahăr. Animalul o luă. Îndată apăru un localnic ce-l goni cu mișcări grăbite. O mulțime îmbrăcată în dungi colorate traversa piața ed-Dajel: femei cu pantaloni, care trăgeau din țigarete, funcționari cu turbane violet, sclavi cu picioarele goale, sacagii cu burdufuri negre, sprijinite pe-o coastă, copii de abanos purtând tăvi cu pâine pe cap.

O negresă enormă, cam cât trei butoaie laolaltă, se opri un moment lângă el. Avea chipul acoperit cu o pânză albă. Îi spuse, în timp ce se înclina ca și cum ar fi luat ceva de jos:

— Tu ești doctorul? Stăpâna mea Zobeida vrea să-ți vorbească. Urmează-mă.

Negresa se îndepărta fără să se uite înapoi. Piter înțelese că invitația sclavei ascundea o aventură. Lăsă un real spaniol pe masă și porni după femeie. Ca o corabie, negresa înainta pe străduța abruptă a Olarilor. Unii negustori, cu picioarele

încrucișate pe perne, o salutau ceremonioși din poarta prăvăliilor. În dreptul unei fântâni, negresa intră într-un pasaj vopsit în albastru. Noaptea se lăsa cu repeziciune. Roaba, impasibilă precum destinul, își urma drumul prin labirintul de pasaje, iar Piter o urmărea cu disperată hotărâre.

În sfârșit, intrară pe o alee strălucitoare. În fiecare poartă, un zdrențăros prăjea pește sau vindea scorțișoară. Străduța, acoperită cu bușteni groși, mirosea a amestec de condimente, piei de animale și brânză în curs de fermentare. Bărbați din toate triburile Magrebului se îmbulzeau la tarabe. La porțile moscheilor se înghesuiau credincioșii; într-un colț, doi păpușari se băteau cu spade de lemn, încurajați de o mulțime de sărăntoci. Negresa dispăru după colț. Se aflau din nou sub cerul înstelat. Pasajul pustiu era străjuit de porți mari, țintuite în piroane, ca de fortăreață; roaba scoase o cheie lungă de sub pelerină și se opri în fața unei porți. Piter o urmă ca în vis.

Se trezi în grădină. Văzduhul era brăzdat de trunchiuri negre de palmier. Un parfum intens de iasomie plutea peste tot. Roaba dispăru și, dintr-odată, sub bolta văruită, apăru Zobeida. Capul acoperit, statura surprinzătoare, chipul copilăros, cu ten cafeniu.

— Tu ești doctorul? șopti femeia.

— Da.

— Intră.

Piter pătrunse într-o încăpere cu covoare pe jos, plină de rogojini și de perne. Măsuțe vopsite în roșu puneau la îndemână dulciuri în vase de bronz. Mirosea a santal, iasomie și tămâie. Piter se simțea îmbătat de o aromă mai subtilă, ce părea să plutească fără încetare pe sub aromele știute. Țevi nichelate și paturi de pușcă cu incrustații de sidef împodobeau panopliile. Tânăra luă o cutie de argint și îi oferi o bomboană: mirosea a mosc, avea gust de unt, răceală de mentă. Fata îl privi

lung, de parcă și-ar fi scos la mezat virtuțile. Apoi:

— Tu ești doctorul care și-a otrăvit nevasta?

— Cine ți-a spus minciuna asta? răspunse blând Piter.

Zobeida îi zâmbi. Îl cerceta cu mare încredere.

— Ești frumos ca norocul. Îți plac pietrele prețioase?

Luă un cufăraș de fildeș, îi răsuci cheița, îi scoase capacul. Pe catifea străluceau cristale mici și albastre, pietre cu reflexe galbene, poliedre cristaline ca apa.

Piter, complet dezinteresat, căci nu se pricepea la pietre prețioase, îl îndepărtă ușor.

— Cu ce te pot ajuta?

Zobeida lăsă caseta și, cu imensa intimitate emanată de felul ei de a fi, de parcă l-ar fi cunoscut de mult timp și nu s-ar fi îndoit de discreția lui în afaceri, spuse:

— Am nevoie de o otravă blândă ca o boală.

— Ce vrei să faci cu ea?

— Să i-o dau bărbatului meu.

— Nu-ți iubești bărbatul?

— Nu.

— Eu nu pot să-ți dau otravă. Legea mi-o interzice. În plus, te-ar descoperi și te-ar duce la pușcărie. Sau tatăl tău, ca să-și spele rușinea, ar fi nevoit să-ți taie capul.

Zobeida râse.

— În Tanger nu se mai taie capul femeilor. Îți voi da un pumn mare de pietre prețioase.

— Nu mă interesează pietrele. Cine ți-e bărbatul?

— Sidi Fodil, cămătar din Piața Mică.

— Nu-l cunosc.

— E un om rău, violent. Are o cocoașă în spate. Și un turban mai mare decât o piatră de moară pe cap.

— Nu-l cunosc.

— Ajută-mă, tu, care ești înțelept. Nu-ți plac?

— Degeaba insiști, Zobeida.

Ea nu se dădu bătută. Punându-i mâna pe genunchi, o luă în altă direcție:

— Vrăjește-l atunci.

— Să-l vrăjesc?

— Da.

Piter era gata să-i nege existența vrăjilor, dar se gândi că n-ar fi folosit la nimic. Ea nu voia să priceapă. Se prefăcu:

— Ce primesc în schimb dacă-l vrăjesc?

— Mă mărit cu tine. Mă duci în Franța și mă înveți să scriu și să citesc, ca toate franțuzoaicele. Atunci aș putea ieși pe stradă fără să-mi ascund chipul.

— De unde știi că sunt medic?

— I-au spus Aischei, în ed-Dajel, când ai trecut noaptea cealaltă, că ai fugit din țara ta fiindcă ți-ai otrăvit nevasta.

Piter încercă să pătrundă în străfundul ochilor verzi.

— Ți-ar plăcea să te măriți cu mine?

— Da.

Negresă intră în încăpere. Zobeida îi spuse medicului:

— Aischa a fost dădaca mea.

Roaba schimbă câteva cuvinte în arabă cu stăpâna sa. Zobeida se ridică în picioare.

— Trebuie să pleci. Precis îl vei vrăji pe Sidi Fodil?

— Da. Chiar mâine.

— Bine. Acum du-te. Mâine va trece Aischa prin ed-Dajel la aceeași oră ca azi. Urmeaz-o. Nu-i vorbi.

Și, întinzând brațele, îl cuprinse de gât și îl sărută pe obraji.

Când Piter auzi poarta închizându-se după el, avu impresia că tocmai se trezise dintr-un vis. Păși ca pe nori de vată. Dintr-odată, de sub o boltă, răsări călăuza care îl enervase în piață. Ca de obicei, începu:

— Vrei să vizitezi palatul Hach Idris ben-Yelul?

— Nu. Du-mă la Piața Mică.

A doua zi, plecă în piață să-l cunoască pe Sidi Fosil. În ed-Dajel nu puteau să facă afaceri, în același timp, doi cămătari cocoșați. Începu să se plimbe încet, când îl descoperi pe cocoșatul mititel, țeapăn ca un par, în ușa prăvăliei. Purta, după cum îi spusese Zobeida, un turban ridicol.

Piter continuă să se plimbe pe strada lată care ducea la zidurile fortăreței; apoi, fără nicio intenție aparentă, se întoarse și se opri în fața prăvăliei cămătarului. Când ridică ochii pe furiș, văzu că și cocoșatul îl privea. Atunci, cu repeziciune, îi scoase limba. Cămătarul holbă ochii, dar Pieter, amuzat, întoarse capul cu gravitate în altă parte. Cocoșatul rămase privindu-l cu coada ochiului, ca și cum nu i-ar fi venit să creadă că ceea ce se întâmplase fusese adevărat. Trecură astfel câteva minute. Piter părea că aștepta pe cineva. Dintr-odată, întoarse privirea: cocoșatul cel mititel nu-și lua ochii de la el. Atunci îi scoase din nou limba de-un cot.

Cămătarul se înroși de furie până la rădăcina părului, se îndreptă, voind să se ridice pe vârful picioarelor, dar se răzgândi și, în timp ce picături groase de sudoare îi alunecau pe tâmple, se prefăcu că privește în jur, ca și când nu l-ar fi observat pe Piter. Acesta, din nou serios, nu se dădea dus de la colț. Totuși, curiozitatea indignată a lui Sidi Fodil fu mai puternică decât încercarea de a rămâne indiferent. Nu trecu niciun minut și-l privi din nou pe doctor. Piter își propti degetul gros pe vârful nasului și le flutură pe celelalte patru, într-un gest vădit batjocoritor.

O rafală de mânie învălui ca un vârtej sufletul orgolios al cocoșatului. Uită de prăvălie, uită și de statura lui mititică și, scrâșnind din dinți, o porni în josul străzii. În clipa aceea, un țipăt de groază ieși de pe buzele lui Piter. Un automobil încărcat de turiști tocmai îl făcuse zob, sub roți, pe nefericitul negustor.

Povestea domnului Jefries și a lui Nassin Egipteanul

Nu exagerez afirmând că vă voi povesti una dintre cele mai extraordinare aventuri prin care poate trece o ființă umană, iar această ființă sunt eu, Juan Jefries. Și vă voi spune din ce motiv am dezgropat un cadavru în cimitirul din Tanger și de ce l-am ucis pe Nassin Egipteanul, cunoscut de mulți pentru preocupările lui ezoterice.

Uitasem întâmplarea, dar mi-a reamintit-o un film de Boris Karloff, intitulat *Mumia*, pe care l-am văzut și comentat într-o noapte cu mai mulți prieteni. S-a iscat o discuție în jurul lui Boris Karloff și a situației neverosimile din film, care mi-a adus aminte de o întâmplare teribilă din Tanger, când fusesem prins într-o dramă ciudată, și mi-am încredințat prietenii că argumentul din *Mumia* era veridic: le-am povestit aventura mea, punând-o pe seama altuia, fiindcă eu n-aș fi putut să mă laud cu asasinarea lui Nassin Egipteanul.

Toate s-au întâmplat la puțin timp după ce luasem în primire consulatul din Tanger. Eram pe atunci un tânăr împrăștiat, care-și ascundea zăpăceala sub un strat de seriozitate cât se poate de subțire.

Primul care și-a dat seama de asta a fost Nassin Egipteanul.

Nassin Vrăjitorul trăia pe strada Ni-Ziaguin și vindea tutun și ierburi medicinale. În prăvălia de lângă chioșcul de tutun, angajase un negru uriaș care camufla, cu statura lui neliniștitoare, perdeluța de voal roșu, din spate.

Nassin Egipteanul era un bărbat înalt. În stilul compatrioților săi, etala un spate lat și un mijloc de viespe. Își acoperea capul cu un turban cu diametru rezonabil, iar chipul gălbui era stropit cu ciupituri de vărsat. Boala părea că se răzbunase mai ales asupra nasului și-i dăduse o înfățișare respingătoare. Când era nervos sau mânios, vocea îi devenea ascuțită, iar ochii îi străluceau ca ai unei reptile. Ca și cum ar fi vrut să compenseze aspectele negative, purtările îi erau seducătoare, iar educația strălucită. Nu-și ieșea din pepeni niciodată. Dimpotrivă, cu cât era mai mânios, cu atât vocea îi devenea mai fină și mai ascuțită, iar ochii mai strălucitori.

El a fost omul pe care soarta mea nefericită mi l-a scos în cale.

Odată, mă oprisem să cumpăr tutun de la el; tocmai aveam de gând să plec, fiindcă nu era nimeni la tejghea, când, dintr-odată, a apărut pe deasupra cutiilor cu tutun capul de reptilă al egipteanului. Când l-am văzut răsărind așa brusc, am rămas încremenit, de parcă aș fi pus mâna pe un cuib de cobră. Egipteanul păru să-și dea seama de efectul prezenței lui, pentru că la plecare „am simțit“ privirea lui în ceafă și, cu toate că eram ispitit să întorc capul, n-am făcut-o, pentru că asta ar fi însemnat să-i confirm lui Nassin puterea hipnotică pe care o exercita asupra mea.

Totuși, în ziua următoare jocul s-a repetat. Doream să-mi înving complexul de timiditate față de egipteanul blestemat. Călcându-mi pe inimă, am intrat din nou în chioșcul lui Nassin să-mi cumpăr țigări. Ca de obicei, nu era nimeni la tejghea. Mă pregăteam să plec, când, ca mișcată de resortul unei cutii-surpriză, apăru căpățâna de șarpe a egipteanului.

Mi-a dat cutia de țigări, salutându-mă cu o plecăciune politicoasă, iar eu am plecat fără să îndrăznesc să întorc capul, pentru că știam că acolo, departe, la capătul străzii, stătea

egipteanul cu privirea ațintită asupra mea.

Era o situație ciudată. Înainte de deznodământul violent, situația trebuia să se complice. Nu m-am înșelat. Într-o dimineață, m-am oprit în fața chioșcului lui Nassin. Din nou și-a ițit capul peste tejghea și din nou am înțepenit. Nassin mi-a observat tulburarea, a văzut că mă făcusem galben la față și, folosindu-se de șocul meu nervos, și-a pus mâinile peste mâinile mele și, ținându-mă astfel, de parcă aș fi fost o domnișoară sensibilă și nu un asociat viguros al Clubului de Tenis din Tanger, îmi spuse:

— Nu doriți să luați ceaiul cu mine în seara aceasta? Vă voi arăta un lucru curios care vă va interesa foarte tare.

I-am plătit banii pe tutun și, fără să-i răspund, m-am retras în grabă. Mă simțeam vinovat de parcă aș fi comis o nelegiuire. Dar ce puteam face? Căzusem sub vraja secretă a egipteanului.

Nu-mi convenea să mă păcălesc pe mine însumi. Nassin Vrăjitorul era singurul om de pe pământ care putea să exercite asupra mea acea putere invizibilă, înjositoare, chinuitoare, numită „putere hipnotică“. N-ar fi fost bine să fug de el, căci aș fi rămas umilit pentru toată viața. În plus, funcția mea de consul nu-mi permitea să părăsesc Tangerul după bunul plac. Trebuia să rămân acolo, să înfrunt întâlnirea cu egipteanul și, mai ales, să-l înfrâng.

Nu mai aveam nicio îndoială.

Nassin dorea să pună stăpânire pe mine, să mă transforme în sclavul lui. Pentru aceasta, trebuia să-l ascult orbește, ca un negru cumpărat unei caravane arabe. Invitația din acea seară de a lua ceaiul cu el urma să fie ultima formalitate îndeplinită de egiptean pentru a pune lacăt lanțului cu care avea să mă lege de misterioasa și înfiorătoarea sa voință.

Am așteptat nerăbdător toată ziua căderea nopții. Eram neliniștit și iritat, de parcă două conștiințe diferite s-ar fi luptat

în interiorul meu. Îmi amintesc că mi-am verificat cu grijă pistolul automat și i-am uns resortul. Aveam să duc o luptă pe viață și pe moarte: ori Nassin m-ar fi învins, și-atunci i-aș fi căzut la picioare și aș fi sărutat urma pașilor lui, ori îl învingeam eu pe el și i-aș fi zburat căpățâna. Și pentru ca daunele să fie într-adevăr majore, m-am dus cu gloanțele mele de oțel la un fierar și le-am transformat în *dum-dum*[3]. Voiam să-i văd căpățâna egipteanului explodând în mii de bucățele.

La zece noaptea, m-am suit în automobil și, după ce am lăsat în urmă plaja și zidurile de pe timpul dominației portugheze, m-am oprit în fața prăvăliei egipteanului. Ca de obicei, nu era acolo... Tot ca de obicei, apăru brusc, privindu-mă cu ochi strălucitori și reci, în timp ce mâinile i se târau peste pachetele de țigări și ajungeau, într-un sfârșit, la ale mele. A rămas privindu-mă așa preț de o clipă, de parcă eu aș fi fost începutul și sfârșitul vieții lui. Apoi, grăbit, părăsi tejgheaua, deschise o ușiță și, făcându-mi temenele de parcă aș fi fost însuși Stăpânul bine-credincioșilor, mă pofti înăuntru. Am dat la o parte o perdea aurie și m-am trezit pe un hol întunecat. Un negru uriaș, înalt ca un turn și burtos ca o balenă, m-a luat de mână și m-a condus în salon. Era chiar negrul din prăvălia de ierburi medicinale.

Podeaua era acoperită cu covoare, perne mari și mici, saltele. Într-un colț, un firicel de fum ieșea dintr-un vas pentru ars mirodenii. Am ridicat pleoapele și m-am pomenit cu egipteanul așezat pe vine în fața mea. Mă privea în liniște, fără răutate, dar privirea îi era atât de rece, atât de jignitoare din pricina răcelii aceleia, încât simțeam un chef nebun să-i arunc în față cele mai îngrozitoare insulte. N-am deschis însă gura și am urmat cu privirea semnul făcut cu degetul arătător: îmi arăta un glob de cristal.

Globul părea luminat în interior de o flăcăruie sferică ce

creștea odată cu penumbra din încăpere. La un moment dat, nu l-am mai văzut pe egiptean și nici ornamentele dimprejur, ci doar globul de cristal. Sticla lui părea plumb transparent ce se transforma într-o foiță de argint strălucitor și unic, în mijlocul unei nemărginiri negre. Nu am avut putere să-mi iau ochii de la globul de cristal până când, brusc, am realizat că egipteanul îmi transmitea o poruncă clară și concretă:

Du-te la cimitirul creștin și adu-mi coșciugul tinerei care a fost îngropată azi.

M-am ridicat în picioare; negrul cel uriaș s-a înclinat în fața mea când am ridicat perdeaua aurie ca să ies. M-am urcat în automobil și m-am îndreptat, fără nicio ezitare, spre cimitir.

Fusese ideea mea sau dorința lui Nassin? O luasem razna și îi atribuiam egipteanului anumite fantezii monstruoase care-mi aparțineau?

Metodele magiei negre sunt, în ciuda neîncrederii manifestate de raționaliști, procese de sugestie și de fermentare a propriei ferocități. Vrăjitorii sunt oameni de o cruzime fără limite și practică vrăjile tocmai pentru a face să crească în ei cruzimea, căci cruzimea este singura plăcere efectivă ce le e dată pe fața pământului. E clar; niciun vrăjitor nu poate atrage sau subordona forțele cosmice.

Du-te la cimitirul creștin și adu-mi coșciugul tinerei care a fost îngropată azi.

Era acela un ordin al vrăjitorului sau o autosugestie, dovadă a dezechilibrului meu mintal? Aveam să aflu curând.

Am luat-o către cimitirul creștin. Era luni, una dintre cele patru zile ale săptămânii când nu e sărbătoare la Tanger, pentru că vinerea e duminica musulmanilor, sâmbăta e duminica evreiască, iar duminică, duminica creștină.

Când am ajuns în fața cimitirului, am oprit automobilul în fața unui zid ce fusese parțial dărâmat în urmă cu câteva zile de

un camion care se izbise de el. Am dat la o parte câteva tăblii și, luând un ciocan și un clește din cutia mea cu unelte, am început să rătăcesc printre morminte.

Unde era îngropată tânăra… N-aveam cum să știu. Umblam la întâmplare până când, dintr-odată, am simțit o voce care-mi murmura în ureche: „Aici“.

Mă aflam în fața unui mausoleu a cărui intrare am forțat-o cu repeziciune. Am spart câteva lespezi de marmură, până când am descoperit coșciugul. Fără să ezit, l-am luat în spinare (a fost un miracol că nu m-a văzut nimeni, fiindcă luna strălucea puternic) și, zdrobit sub greutate, am ieșit clătinându-mă, l-am pus în automobil și m-am dus din nou la egiptean acasă.

Îmi voi întrerupe povestirea ca să vă întreb:

— Ce ați face dacă un client v-ar aduce acasă, la miezul nopții, un mort într-un coșciug?

Sunt sigur că l-ați respinge cu toată hotărârea, nu-i așa? Sub niciun chip nu i-ați permite clientului să vă intre în casă cu cadavrul unui necunoscut.

Ei bine, când m-am oprit în fața casei vrăjitorului egiptean, acesta a ieșit în ușă și, în loc să mă dea afară, m-a primit politicos.

Ora era foarte înaintată, nu mai era niciun pericol să fim văzuți. În grabă, egipteanul deschise cele două canaturi ale ușii. Aproape fără să simt greutatea teribilă a coșciugului, l-am pus jos, după care am început să-mi șterg liniștit sudoarea de pe frunte.

Egipteanul a venit cu o prăjină, și-a introdus unghia între capac și sicriu și, dintr-odată, coșciugul a scârțâit, iar capacul a fost dat la o parte.

Odată comisă abominabila faptă, egipteanul a aprins un candelabru cu trei brațe în care înfipsese trei lumânări negre, le-a așezat cu grijă către Mecca și, îmbrăcându-se cu o pelerină

neagră, brodată cu hieroglife, a tăiat cu un cuțit capacul fin de staniu care pecetluia sicriul.

Nu m-am putut abține. M-am înclinat peste spatele lui și am descoperit că, „din întâmplare“, furasem din cimitir sicriul unei fete.

Nu încăpea îndoială, egipteanul se ocupa cu magia neagră. El îmi ordonase să fur un cadavru. Să ezit însemna să mă pierd pentru totdeauna. Am dus mâna la buzunar, am scos pistolul, l-am așezat perpendicular pe ceafa lui Nassin și am tras. Capul egipteanului a zburat în bucățele. Corpul, îngenuncheat și decapitat, s-a clătinat o clipă, apoi a căzut.

Am plecat în grabă. Nimeni nu mi-a ieșit în cale.

A doua zi, când am trecut prin fața tutungeriei egipteanului, i-am văzut poarta ferecată. Un mic afiș atârna pe zid:

„Închis. Nassin Egipteanul e plecat din oraș.“

Sfârșit

---

[3] Gloanțe dum-dum – gloanțe care se fragmentează rapid în momentul impactului, provocând leziuni interne maxime (nota trad.).